

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์
โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

จินตนา ครองยุทธ
ศิริพจน์ พรหมหล่อ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย
จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ในโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน สพฐ. ปีงบประมาณ 2561

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์
เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

นางสาวจินตนา ครองยุทธ

นายศิริพจน์ พรหมหล่อ

จินตนา ครอบงุฑ และ ศิริพจน์ พรหมหล่อ. การวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ
โครงการวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
อุบลราชธานี เขต 1 โรงเรียนบ้านแสงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุบลราชธานี เขต 1, 2562.

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้
หลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ
วิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ วิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ
วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนบ้านแสงน้อยอำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 16 คน ซึ่งผู้วิจัย
ใช้วิธี การเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่
แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบบทดสอบ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น กลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และแบบสอบถามความพึงพอใจ
ของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x})
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติ ใช้วิธีของ Cronbach
ความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถาม
ความพึงพอใจ โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และใช้สถิติทดสอบแบบที่ (t-test)
แบบ t-Dependent Sampling

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ เท่ากับ 83.19/82.81

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนการจัดการเรียนรู้ แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 11.682$) โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.31 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 33.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.09

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.55) โดยจำแนกเป็นความพึงพอใจด้านเนื้อหาสาระ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.50) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.61) ด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.47) และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.55)

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิธีการทางประวัติศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

JINTANA KRONGYUTH. THE STUDY USED HISTORICAL EVIDENCE TO IMPROVE HISTORICAL MATERIALISM TO IMPROVE THE ACADEMIC PERFORMANCE OF FIFTH-GARDE ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS : BAN-SANGNOI SCHOOL, UBON RATCHATHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1, 2017.

ABSTRACT

The study used historical evidence to improve historical materialism to improve the academic performance of fifth-grade elementary school students, Ban-Sangnoi School, Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area office 1. The purpose is, has developed a history study overview on efficient 80/8 area 1, 5th grade students, glossy work, and primary education facilities at the Jewish Office of Education. Fifth-grade students will take a look at the organized history learning experience activities. Studied the satisfaction level of the fifth grade students this is to learn something like a history project. The sample used in this study is a fifth grader, Ban-Sangnoi School, Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area office 1, 16 people. Use a method is purposive sampling. The tools used to collect are as follows. Project Management Plan, Test Learning Achievement, and satisfaction survey. The collected data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and T – Test. The records used to collect data are as follows.

The research findings were as follows :

1) The Development of the fifth grade student's history curriculum, Ban-Sangnoi School, Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area office 1, Efficiency 83.19/82.81 2) Test Learning Achievement, The bronze result of the latter period is 0.01 (t=116821) as the highest level of statistical study. 3) The Students are satisfied with state educational institutions, history subjects, first-class educational institutions and regional searches ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.55)

Keywords : Learning Process of Project Method Historical Test Learning Achievement

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์ และเมตตาอย่างยิ่งจาก ดร.สาธิต รัตนโสภาน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ดร.อมรรัตน์ พันธงาม อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ดร.นิรมิตร ชวระนอง อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี นางสลิลโรจน์ บุญตาราษฎร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดินดำคำไฮ (หาญคุรุราษฎร์สามัคคี) และ ดร.ปัญญา ตรีเลิศพจน์กุล ศึกษาานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่กรุณาเป็นเชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ดร.ศิริพจน์ พรหมหล่อ ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านแสงน้อย ที่เห็นความสำคัญของการวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

กราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่คอยอบรมสั่งสอนให้กำลังใจ ช่วยเหลือสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	จ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเรื่องแหล่งเรียนรู้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542	
แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 กับความสำคัญของแหล่งเรียนรู้.....	10
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้	
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	13
หลักการและแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้.....	16
วิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์.....	28
แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน.....	36
แผนการจัดการเรียนรู้.....	49
ความพึงพอใจ.....	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	67
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	79
กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย	79
แบบแผนการวิจัย	80

	หน้า
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	80
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	83
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	83
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	97
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	105
สรุปผลการวิจัย.....	106
อภิปรายผลการวิจัย.....	107
ข้อเสนอแนะ.....	111
บรรณานุกรม.....	112
ภาคผนวก.....	118
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	119
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	121
ภาคผนวก ค การหาคุณภาพเครื่องมือและผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	172
ภาคผนวก ง หนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง.....	180
ประวัติผู้วิจัย.....	187

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	แสดงวัน/เวลา ในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	81
3.2	จุดประสงค์การเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น	83
4.1	คะแนนการประเมินผลงานกลุ่ม การประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่มและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น	98
4.2	คะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วย การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	100
4.3	ประสิทธิภาพของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	101
4.4	คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1	102
4.5	ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์	103

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
3.1	แบบแผนการวิจัย.....	80
1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
2.1	แสดงตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้แบบตาราง.....	51

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบันและอนาคต คนหรือทรัพยากรมนุษย์เป็นต้นทุนที่สำคัญที่สุด และคนที่มีความรู้มีการพัฒนาที่ดีแล้ว ย่อมเป็นฐานสำคัญในการปฏิบัติการกิจขององค์กร การให้ความสำคัญในการพัฒนาคนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด การศึกษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อีกทั้งช่วยพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ นับตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตการพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถในการที่จะดำรงชีพ และประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข การศึกษาจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะนำคนไทย และสังคมไทยให้ก้าวสู่ยุคใหม่อย่างมั่นคงและรู้ทันโลก ให้คนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาสังคมตนเอง ครอบครัว และบ้านเมืองได้ด้วยการฝึกให้เป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานที่ดี รู้จักคิด รู้จักปรับตัว รู้จักแก้ปัญหา มีทักษะในการทำงาน รู้จักพัฒนามีค่านิยมที่ดี การจัดการศึกษาจึงต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 หมวด 1 มาตรา 7 ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา และมีหลักการที่สำคัญ คือในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องที่จะรักษาและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยพร้อม ๆ ไปด้วยกับความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและในหมวด 1 มาตรา 23 กล่าวว่า การจัดการศึกษาทั่วไปในระบบ การศึกษานอกระบบ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาไทย ดังนั้นการจัดการศึกษาไม่สามารถแยกแยะไปจากท้องถิ่น การศึกษาต้องนำเอาประเด็นในท้องถิ่นมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กเกิดความภูมิใจในรากเหง้าของตน สามารถทำให้เด็กที่จบการศึกษาออกไปมีความรับผิดชอบและมีความสามารถที่จะสร้างสรรค์สังคมได้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางการศึกษาจะต้องร่วมมือสร้างสรรค์สิ่งเหล่านั้นให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง โดยหลักสูตรในปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ในการประยุกต์ใช้ตามความสนใจและความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ (นิคม ชมภูหลวง.

2545 : 85) และการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ช่วยให้มนุษย์รู้จักตัวเอง ทำให้รู้บางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับขอบเขตของตน ขณะเดียวกันก็รู้เกี่ยวกับขอบเขตของคนอื่น กล่าวคือช่วยให้มนุษย์รู้จักและเข้าใจตัวเองมากขึ้น รวมทั้งเข้าใจสังคมของมนุษย์โดยรวม ประวัติศาสตร์ช่วยให้เกิดความเข้าใจในมรดก วัฒนธรรมของมนุษยชาติ ความรู้ ความคิดอ่านกว้างขวาง ทันทเหตุการณ์ ทันทสมัย ทันทคน และสามารถเข้าใจคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ในสมัยของตนได้ ประวัติศาสตร์ช่วยเสริมสร้างให้เกิดความระมัดระวัง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกฝนความอดทน ความสุขุมรอบคอบ ความสามารถในการวินิจฉัย และมีความละเอียดเพียงพอที่จะเข้าใจปัญหาสลับซับซ้อน ประวัติศาสตร์เป็นเหตุการณ์ในอดีตที่มนุษย์สามารถนำมาเป็นบทเรียน ให้แก่ปัจจุบัน โดยบทเรียนประวัติศาสตร์อาจใช้เป็นประสบการณ์พื้นฐานการตัดสินใจ เหตุการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หรืออนาคต และประยุกต์ใช้ในกระบวนการแก้ไขปัญหา และวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักจริยธรรม คุณธรรม ทั้งนี้เพื่อสันติสุขและพัฒนาการของสังคมมนุษย์เอง ประวัติศาสตร์สอนให้คนรู้จักคิดเป็น ไม่หลงเชื่อสิ่งใดง่าย ๆ โดยมีได้ไตร่ตรองพิจารณาให้ ถัดวันเสียก่อน และประวัติศาสตร์ของชาติย่อมทำให้เกิดความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษ ในตระกูล และในความ เป็นชาติประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดความรักชาติและช่วยกันรักษาชาติบ้านเมืองให้คงอยู่ ทั้งก้าวไปสู่ความเจริญ

การสอนแบบกิจกรรมโครงการเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองได้ลงมือปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษาสำรวจ ค้นคว้าทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น โดยครูเป็นผู้คอยกระตุ้นแนะนำและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ช่วยให้ผู้เรียนได้นำความรู้ในชั้นเรียนบูรณาการกับกิจกรรมที่ควรจะทำโครงการเป็นการสอนให้ผู้เรียนรู้จักวิธีทำโครงการวิจัยเล็ก ๆ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพระเบียบวิธีดำเนินการเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จุดประสงค์หลักของการสอนโครงการต้องกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักสังเกต รู้จักตั้งคำถาม รู้จักสมมุติฐาน รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อตอบคำถามที่ตนเองอยากรู้สามารถสรุปและทำความเข้าใจกับสิ่งที่ค้นพบ โครงการอาจจะทำในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียนก็ได้ การเรียนการสอนแบบโครงการเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกสิ่งที่จะศึกษาหรือโครงการที่สนใจทำ (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2544 : 2) ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติในรูปของโครงการ เป็นการบูรณาการความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ได้จากการเรียนรู้มากำหนดโครงการและการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในตัวผู้เรียน (สมชัย โกมล และอุบลรัตน์ ขลิบเงิน. 2543 : 38) การเรียนการสอนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จความแนวปฏิรูปการเรียนรู้นั้นจึงจำเป็นที่ครูผู้สอนต้องปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีการสอนให้หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ โดยเฉพาะเป้าหมายสูงสุดของการศึกษา คือ การสอนให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาตนเอง ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงการว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ

มุ่งเน้นที่การปฏิบัติจริงมุ่งเน้นการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้แบบโครงการ จะช่วยฝึกทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในด้านการคิดอย่างมีระบบรู้จักแสวงหาความรู้ จากแหล่งการเรียนรู้ จากแหล่งเรียนที่หลากหลาย มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะ การตั้งคำถามและรู้จักวิธีการแสวงหาคำตอบ มีทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตลอดจนรู้จักคิดตัดสินใจในการสร้างทางเลือก อย่างมีเหตุผล หลักการสำคัญของการเรียนรู้ แบบโครงการ ได้แก่ ผู้เรียนได้เลือกเรื่อง ประเด็นหรือปัญหาที่ต้องการศึกษาได้ด้วยตนเอง ผู้เรียน สามารถเลือกวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน รู้จักบูรณาการทักษะประสบการณ์ความรู้ที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างองค์ความรู้ ผู้เรียนรู้จัก สร้างข้อคำถาม แสวงหาคำตอบด้วยตนเอง ผู้เรียนรู้จักสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนรู้จักการ แลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับผู้อื่น และผู้เรียนสามารถนำคำตอบหรือองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้จริง (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2545 : 208)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้ตระหนักและสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้ แบบโครงการ วิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเชียงใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 อันจะเป็นแนวทางแก่ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเชียงใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเชียงใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอ เชียงใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ วิชาประวัติศาสตร์

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ วิชาประวัติศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบทดลอง โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากผลการวิจัย มีดังนี้

- 1) ครูวิธีการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ผ่านการปฏิบัติจริง (Active Learning) โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ (Project method)
- 2) นักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
- 3) การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างจิตสำนึกให้เยาวชนได้รู้จักรัก และหวงแหน ท้องถิ่นของตนเอง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มคละความสามารถ คละนักเรียนชายและนักเรียนหญิง สมาชิกในกลุ่มต้องช่วยเหลือกันเพื่อให้เกิดพัฒนาการทางด้านสติปัญญา อารมณ์ และทักษะด้านสังคม ซึ่งผู้สอนได้ทำการวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น จำนวน 9 แผน และการปฐมนิเทศก่อนเรียน จำนวน 1 ชั่วโมง ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ 14 ชั่วโมง ดังนี้

- 1) วิธีการสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น
- 2) หลักฐานทางประวัติศาสตร์
- 3) หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาท้องถิ่น

4) การนำเสนอความเป็นมาของท้องถิ่นโดยอ้างอิงจากหลักฐาน (1) – ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโครงการ

5) การนำเสนอความเป็นมาของท้องถิ่นโดยอ้างอิงจากหลักฐาน (2)

6) การตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล – การเขียนเค้าโครงของโครงการ

7) การตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล – การปฏิบัติและการเขียนรายงานโครงการ

8) ความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น (1)

9) ความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น (2) – การแสดงผลงานโครงการ

2. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อยอำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 16 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ระหว่างวันที่ 17 พฤษภาคม 2561 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2561 โดยใช้เวลาในจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำนวน 14 ชั่วโมง ตามกระบวนการดำเนินงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis & Mc Taggart (1988 : 11) ประกอบด้วยกิจกรรมการวิจัยที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลา
1. การวางแผน (planning)	มีนาคม 2561 – พฤษภาคม 2561
2. ลงมือปฏิบัติตามแผน (action)	มิถุนายน 2561 – สิงหาคม 2561
3. การสังเกตการณ์ (Observation)	กันยายน 2561
4. การสะท้อนกลับ (Reflection)	ตุลาคม 2561 – พฤศจิกายน 2561

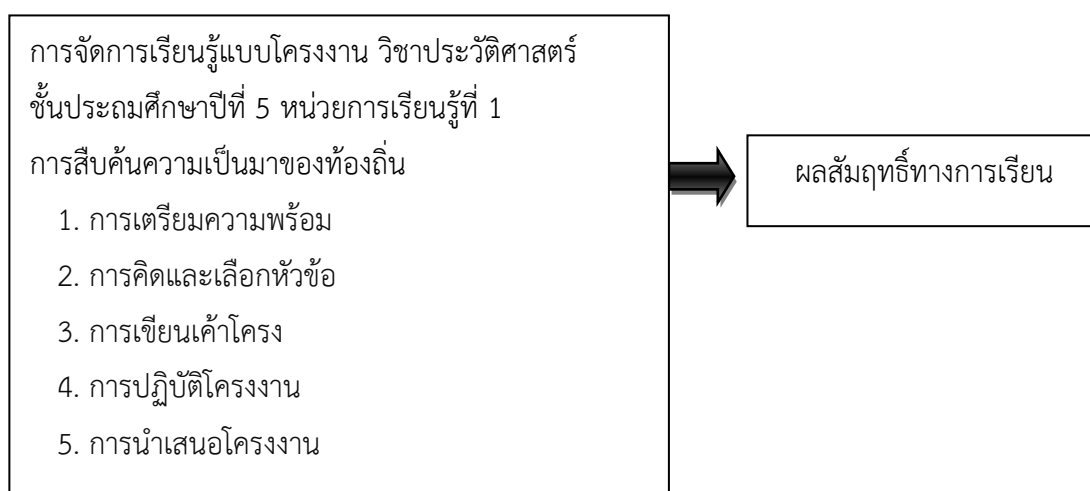
4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ทฤษฎี หลักการ และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เพื่อนำมาพัฒนาและสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีรายละเอียดของกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน หมายถึง การสอนที่เน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียน ผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกหรือกำหนดงานหรือโครงงานที่จะปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้เรียนจะวางแผนปฏิบัติงานด้วยตนเอง ดำเนินโครงการตามแผนที่วางไว้ รวมทั้งประเมินผลงานที่ตนเองปฏิบัติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม ครูเตรียมมอบหมายโครงการโดยระบุในแผนการสอน ในชั้นเรียนครูกำหนดขอบเขตของโครงการอย่างกว้าง ๆ ให้สอดคล้องกับรายวิชาหรือความถนัด ของนักเรียน และเตรียมแหล่งเรียนรู้ ข้อมูลตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติม สามารถใช้เว็บไซต์ หรือ ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และการกำหนดการดำเนินโครงการได้

2. การคิดและเลือกหัวข้อ นักเรียนเป็นผู้สร้างทางเลือกในการออกแบบโครงการเอง เพื่อเปิดโอกาสให้รู้จักการค้นคว้าและสร้างสรรค์ความรู้เชิงนวัตกรรม ครูให้ผู้เรียนทบทวนเอกสาร ที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกหัวข้อ การทำงานเป็นทีม กระตุ้นให้เกิดทักษะการคิด เชิงวิพากษ์ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการสร้างความร่วมมือ

3. การเขียนเค้าโครง การเขียนเค้าโครงของโครงการ เพื่อให้มีความเข้าใจในการ ทำงาน อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ทำให้ไม่สับสนวุ่นวาย โดยสมาชิกในกลุ่มจะต้อง ช่วยกันคิดไว้ล่วงหน้าว่าจะปฏิบัติการสิ่งใดบ้าง กำหนดกิจกรรมโครงการ รวมทั้งระยะเวลา วัสดุ อุปกรณ์หรือสิ่งของต่าง ๆ ตามความจำเป็นที่ช่วยให้โครงการได้รับความสำเร็จ ทำให้สามารถปฏิบัติ โครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. การปฏิบัติโครงการ เป็นขั้นลงมือปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ระบุไว้ โดยปฏิบัติตาม ตามแผน การดำเนินงานอาจเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมจากแผนงานที่วางไว้ในตอนแรกบ้างแต่อยู่ ภายใต้การดูแลกำกับ ติดตาม และแนะนำอย่างใกล้ชิดของครูที่ปรึกษา คำนึงถึงความปลอดภัย ในการทำงาน ตลอดจนคำนึงถึงสภาพแวดล้อม มีการบันทึกผลการปฏิบัติเป็นระยะ ๆ เพื่อรายงาน ความก้าวหน้าของโครงการต่อผู้สอน เมื่อดำเนินการทำโครงการจนครบขั้นตอน ได้ข้อมูล ทำการ วิเคราะห์ข้อมูลพร้อมทั้งแปลผล และสรุปผลแล้วงานขั้นตอนต่อไป คือ การเขียนรายงานโครงการ เป็นวิธีสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง ลักษณะการเขียนจะต้องใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สั้น รัดกุม และสรุปได้ชัดเจนตรงไปตรงมา และครอบคลุมประเด็นสำคัญของโครงการ เพื่อให้คนอื่น ๆ ได้เข้าใจ ถึงแนวความคิด วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ผลที่ได้ตลอดจนข้อสรุป ผลของการศึกษาตลอดจนประโยชน์และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้จากโครงการ

5. การนำเสนอโครงการ การนำเสนอโครงการหรือการจัดแสดงผลงาน เป็นขั้นสุดท้ายและมีความสำคัญ เพราะเป็นการแสดงผลผลิตของงานเป็นการแสดงความคิด และ ความพยายามทั้งหมดที่ผู้ทำโครงการได้ทุ่มเทลงไป เป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจถึง ผลงานนั้น ๆ เป็นการแสดงผลผลิตของความคิดและการปฏิบัติการทั้งหมดที่ผู้ทำโครงการ ได้ทุ่มเทเวลาไป และเป็นวิธีการที่จะทำให้ ผู้อื่นรับรู้ และเข้าใจถึงผลงานนั้น การแสดงผลงานนั้นอาจทำ ได้หลายรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น การแสดงในรูปแบบนิทรรศการ ซึ่งมีทั้งการจัดแสดงและการอธิบาย

ด้วยคำพูด หรือในรูปแบบของการจัดแสดงโดยไม่มีคำอธิบายประกอบ หรือในรูปแบบของการรายงานปากเปล่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ วิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2561 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้
หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนบ้านแสงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด
ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2545
กับความสำคัญของแหล่งเรียนรู้
2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
3. หลักการและแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้
 - 3.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ
 - 3.2 ความสำคัญในการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ
 - 3.3 ประเภทของแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้
 - 3.4 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ
 - 3.5 หลักเกณฑ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้
 - 3.6 วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้
4. วิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์
 - 4.1 วิธีการทางประวัติศาสตร์
 - 4.2 หลักฐานทางประวัติศาสตร์
5. แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
6. แผนการจัดการเรียนรู้
7. ความพึงพอใจ
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเรื่องแหล่งเรียนรู้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 กับความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

ปัจจุบันเป็นการสอนที่เน้นกระบวนการวิชาการที่มีบทบาทและความสำคัญยิ่งในการให้การศึกษาแก่เด็ก เพราะอันที่จริงการสอนก็คือการจัดการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์ที่มีคุณค่า มีความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตในสังคม ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ จะสามารถเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ ทศนคติ ค่านิยม โดยการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดนิสัยใฝ่รู้ และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 (2545 : 5-14) ซึ่งเป็นกฎหมายทางการศึกษาฉบับแรกของประเทศไทย และได้ให้ความสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ ซึ่งระบุไว้หลายมาตรา ดังนี้

มาตรา 7 รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 จัดการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬา ภูมิปัญญาไทย คณิตศาสตร์ และภาษา เป็นต้น

มาตรา 24 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น และทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์

อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้
อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 29 สถานศึกษาร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน
โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้
ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับ
สภาพปัญหาและความต้องการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545
ได้นำมาสู่การปฏิรูปการศึกษาและการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจั
เนื้อหาสาระและกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล และ
ส่งเสริมให้มีการจัดแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ จากสาระของแนวการจัดการศึกษาที่ปรากฏ
ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 สามารถวิเคราะห์เป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการใช้
แหล่งเรียนรู้ได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 7-15)

1. การเรียนรู้โดยสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การเรียนที่เป็นกระบวนการ
สร้างประสบการณ์และสิ่งของต่าง ๆ ให้มีความหมายต่อตนเองจากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยใช้
กระบวนการคิดและแสวงหาความรู้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนได้ค้นพบข้อความรู้และ
ประสบการณ์ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ จัดโอกาส จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและ
แหล่งวิทยาการให้เอื้อต่อการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้

2. การเรียนรู้เป็นเรื่องของตนเอง ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเรียนรู้
เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและจิตใจของตนเอง การรับรู้และตระหนักในตนเอง
สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมให้สอดคล้องกับค่านิยมที่ดีงาม ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม
มีความเพียรพยายามในการทำคามดีอย่างไม่ย่อท้อ การเสริมสร้างลักษณะนิสัยและสุนทรียภาพ
ความดีงามในตนเอง การเรียนรู้เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับสภาวะ
แวดล้อม การตระหนักถึงคุณค่า และพัฒนาคุณภาพธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

3. การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ มี 2 ลักษณะ
ได้แก่

1) การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการดำรงชีวิต หมายถึง การเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียน
มีทักษะชีวิตที่สำคัญและจำเป็นในด้านการรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ ตระหนัก
ในตน

เห็นใจผู้อื่น ภาวภูมิในตนเอง รับผิดชอบต่อสังคม สร้างสัมพันธ์ภาพและการสื่อสาร ตัดสินใจและแก้ปัญหา และจัดการกับอารมณ์และความเครียด

2) การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ หมายถึง การเรียนรู้เพื่อค้นพบและใช้ศักยภาพของตนเพื่อเตรียมตัวประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับตนเอง รู้จักเลือกประกอบอาชีพสุจริต

4. การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหา โดยเน้นประสบการณ์และการฝึกปฏิบัติ หมายถึง การใช้ทักษะและการคิดเพื่อค้นหาคำตอบในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยประสบการณ์และการปฏิบัติจริง เพื่อให้สามารถเผชิญกับปัญหาและจัดการกับภาวะต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

5. การเรียนรู้โดยผสมผสานความรู้ คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งให้มีความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ควบคู่กับการพัฒนาตนเองด้านจิตใจ บุคลิกภาพ และลักษณะนิสัย

6. การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาประชาธิปไตย หมายถึง การเรียนรู้ในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และการปฏิบัติตามหน้าที่ของตน การเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นโดยคำนึงถึงความคิดเห็นและผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

7. การเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรม หมายถึง การเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในคุณค่าของความรู้ต่าง ๆ ที่ได้คิดค้นและสั่งสมประสบการณ์โดยภูมิปัญญาไทย ตลอดจนมีความรัก ชื่นชมและหวงแหนในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตและสืบสานให้ยั่งยืนตลอดจนเชื่อมโยงให้สู่สากล

8. การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การศึกษารวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ สรุปผล เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา

9. การเรียนรู้โดยความร่วมมือของครอบครัวและชุมชน หมายถึง การที่ครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษามีบทบาทร่วมกันในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้เรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

10. การประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินคุณภาพ คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้เรียนว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้หรือไม่

กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การกำหนดจุดมุ่งหมาย สาระกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล ที่มุ่งพัฒนา “คน” และ “ชีวิต” ให้เกิด

ประสบการณ์เรียนรู้เต็มความสามารถสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการศึกษา 2543 : 20) กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การที่ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อม และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทุกอย่างของโรงเรียนของชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถออกไปค้นหาความรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเองได้ตลอดเวลา การสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ บทบาทของครูย่อมเปลี่ยนไป ครูจะมีบทบาทเป็นผู้จัดเตรียมประสบการณ์ ให้ตรงกับความต้องการ ความสนใจ โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมทุกอย่างที่มีปฏิสัมพันธ์ กับตัวนักเรียน โดยเด็กสามารถเรียนรู้ได้จากการศึกษาด้วยตนเอง เรียนรู้จากเพื่อน ๆ เรียนรู้จากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่หรือแม้แต่พ่อแม่ ญาติพี่น้องของตัวนักเรียน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน พระ ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น และให้นักเรียนมีการพัฒนาพร้อม ๆ กัน 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

จากที่กล่าวในข้างต้น “แหล่งเรียนรู้” มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา เป็นขุมพลังให้เกิดการขับเคลื่อนในสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคปฏิรูปการศึกษา คำถามก็คือ ครูจะดำเนินการให้ “แหล่งเรียนรู้” เหล่านี้ มีบทบาทหน้าที่ และได้ทำหน้าที่เต็มตามศักยภาพเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างไร จึงจะสอดคล้องกับหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 การจัดการเรียนรู้ในพื้นที่สี่เหลี่ยมของห้องเรียนอย่างเดียวยังคงไม่เพียงพอ การสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา การจัดให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบและหลากหลาย อันเป็นแนวทางปฏิบัติที่สำคัญและจำเป็นที่จะช่วยให้การปฏิรูปการศึกษาสำเร็จได้ ครูจะต้องปฏิรูปตนเอง โดยปรับเปลี่ยนวิธีสอนที่ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางใช้แหล่งเรียนรู้มากขึ้น พร้อมทั้งแนะนำผู้เรียนให้รู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์

2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

หลักสูตรแกนกลางมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต

โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ

2.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดี ของประเทศชาติ และสังคมโลก

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกัน ในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถ ปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และ ค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

1) **ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม** แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติ ในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

2) **หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต** ระบบการเมือง การปกครองในสังคมปัจจุบัน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

3) เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4) ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

5) ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยม ที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส.3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจ หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส.3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส. 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ที่กล่าวมานั้นว่าแหล่งการเรียนรู้ คือ สภาพแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนที่จะช่วยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเป็นแหล่งที่จะทำให้ผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ หรือได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ระหว่างกลุ่มเพื่อน ระหว่างครูกับผู้เรียน รวมทั้งเป็นแหล่งที่ผู้เรียน

อาจอาศัยการสืบค้นของตนเอง เพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ปัจจุบันเมื่อแหล่งการเรียนรู้เป็นที่กล่าวถึงในช่วงของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการปฏิรูปการศึกษา ได้มีนักวิชาการและผู้รู้หลายท่านได้รวบรวมหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ไว้หลายประเด็น ดังนี้

3.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ

แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติมีชื่อเรียกต่างกัน เช่น แหล่งทรัพยากรชุมชน แหล่งความรู้ท้องถิ่น แหล่งวิชาการท้องถิ่น แหล่งวิชาการในชุมชน แหล่งความรู้ในชุมชน แหล่งวิชาการในชุมชน หรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งนักการศึกษาได้ให้ความหมายคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่ง ดี สูงสว่าง (2546 : 13-14) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

อรพิน เสียงหวาน (2542 : 12 อ้างถึงใน ดี สูงสว่าง 2546 : 13-14) ให้ความหมายของคำว่า แหล่งวิชาการในท้องถิ่น หมายถึง บุคคลซึ่งได้แก่ บุคลากรที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น ประกอบอาชีพที่ประสบผลสำเร็จเป็นตัวอย่างบุคคลที่ควรได้รับการยกย่อง บุคคลที่บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม บุคคลที่มีความชำนาญ ปรมาจารย์ชาวบ้านและสถานที่ ได้แก่ วัตถุสิ่งของ วัด โรงงาน ร้านค้า บ้านเรือน ตลาด กำแพง รั้ว สิ่งปฏิภูล กองขยะมูลฝอย บ่อน้ำ หนองน้ำ บึง คู แม่น้ำ หน่วยงานเอกชน สถานที่ราชการ

ศรีสกุล วิบูลย์วงศรี (2544 : 15 อ้างถึงใน ดี สูงสว่าง 2546 : 13-14) ได้อธิบายว่า แหล่งทรัพยากรชุมชน คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นบุคคลในท้องถิ่น สถานที่ วัตถุสิ่งของที่มนุษย์สร้างขึ้น ตลอดจนสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในชุมชนที่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา ซึ่งโรงเรียนสามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้

ศักดิ์วิบูลย์ จันทราษี (2550 : 20) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชนหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งอาจเป็นสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในโรงเรียน และบริเวณรอบ ๆ โรงเรียนที่เด็กสามารถเข้าไปศึกษาหาความรู้ได้ ประกอบด้วยบุคคล สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมในชุมชน ซึ่งสามารถนำมาจัดการเรียนการสอน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวนักเรียนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 อ้างถึงใน ชุตินา ประภากุล 2550 : 22) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่ง หรือที่รวม ซึ่งอาจเป็นสภาพ / สถานที่ หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วยข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอน

หรือศูนย์กลางการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่มีกำหนดเวลาเรียนยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ คือ สภาพแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อาจเป็นสถานที่ วัตถุสิ่งของ รวมถึงบุคคลทั้งหลายที่เป็นแหล่งข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ เป็นแหล่งที่จะทำให้ผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ หรือได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มเพื่อน ระหว่างครูกับผู้เรียน ระหว่างวิทยากรประจำแหล่งการเรียนรู้กับครูและผู้เรียน รวมทั้งเป็นแหล่งที่ผู้เรียนอาจอาศัยการสืบค้นของตนเอง เพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และสามารถนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนได้

3.2 ความสำคัญในการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ

แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ นับเป็นห้องเรียนที่กว้างใหญ่สำหรับการเรียนรู้ของคนในทุก ๆ ด้าน เพราะภายในชุมชนและธรรมชาติที่พวกเราอาศัยอยู่นั้น ทุกสิ่งทุกอย่างทั้งพืช สัตว์ หนองน้ำ บึง ลำคลอง ภูเขา ป่าไม้ รวมถึงสถานที่ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น หรือแม้แต่ตัวมนุษย์เองนั้นก็ยังสามารถทำหน้าที่เป็นเสมือนบรมครูผู้ยิ่งใหญ่ที่คอยให้ความรู้ บอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้คนที่ผ่านไปมาได้เรียนรู้อย่างไม่รู้วันสิ้นสุด ดังเช่น ประเวศ วะสี (2543 อ้างถึงใน ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และ ดารณี คำวจนัง 2545 : 20) ได้กล่าวว่า ในชุมชนมีผู้รู้ด้านต่าง ๆ มากมาย มากกว่าครูที่สอนในห้องหนังสือมากนัก ถ้าเปิดโรงเรียนสู่ชุมชนให้ทั้งครูและนักเรียนได้เรียนรู้จากครูในชุมชน จะมีครูมากมายหลากหลายเป็นครูที่รู้จริง ทำจริง จะทำให้การเรียนรู้เข้าไปเชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริง การเรียนรู้จะสนุกไม่น่าเบื่อหน่าย ที่สำคัญจะเป็นการปรับระบบคุณค่า เดิมการศึกษาของเราสอนให้ดูถูกคนที่มีคุณค่าเหล่านี้ แต่เมื่อผู้รู้ในชุมชนเหล่านี้กลายเป็นครูก็จะเป็นการยกระดับคุณค่า ศักดิ์ศรี และความภูมิใจของชุมชนอย่างแท้จริง เป็นการถักทอทางสังคม

ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลในชุมชนท้องถิ่นของตนว่ามีคุณประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเยาวชน และผู้คนทุกกลุ่มในชุมชนเป็นอย่างมาก ผู้บริหารและครูจำเป็นต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดกว้างออกสู่ชุมชน ดังนั้นในการจัดการศึกษาครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายรอบด้านมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมผู้เรียนให้มีโอกาสใช้หรือศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่

ในชุมชนของสถานศึกษา นอกจากนี้ นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง คุณค่าจากการใช้ทรัพยากร ชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาดังนี้

พินิจดา วีระชาติ (2542 : 18 อ้างถึงใน ดี สูงสว่าง 2546 : 13-14) ได้อธิบายการนำ ทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนว่า

1) ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เนื่องจากผู้เรียนได้เรียนรู้จากของจริง สภาพแวดล้อมที่เป็นจริงทำให้ผู้เรียนเข้าใจสภาพที่แท้จริง คิดพิจารณาหาเหตุผลตัดสินใจจากสภาพ ที่เป็นจริงทำให้ผู้เรียนตระหนักและสนใจสิ่งแวดล้อมของตนยิ่งขึ้น

2) ทำให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจชุมชนของตน มีความรัก ความภาคภูมิใจในชุมชน ของตนมีความต้องการและให้ความร่วมมือที่จะทำให้ชุมชนของตนมีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

3) ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและเข้าใจสิ่งแวดล้อมของตน รู้จักปรับตน ให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมยิ่งขึ้น และในเวลาเดียวกันทำให้ผู้เรียนรู้จักปรับปรุงส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ให้เหมาะสมมีคุณค่าต่อไปอีกด้วย

4) ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สภาพชีวิตที่เป็นจริง เข้าใจอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ได้จากการศึกษา ชีวิตและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในชุมชนของตนเอง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะมีค่าอย่างยิ่ง ต่อการปรับปรุงตนเอง ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของตนให้มีค่าและเหมาะสมในการดำรงชีวิตที่ดี

5) ทำให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนและสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิด ทำให้เป็น ผลดีต่อการดำเนินชีวิตอยู่ในชุมชนและสิ่งแวดล้อมนั้น

6) ทำให้ผู้เรียนมองเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ และการศึกษายิ่งขึ้น เนื่องจากการเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นจริง ชีวิตจริง ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจและนำสิ่งที่เรียนมาใช้ประโยชน์ ในชีวิตได้

7) การเรียนรู้จากทรัพยากรต่าง ๆ นั้นหาได้ง่าย เนื่องจากเป็นสิ่งที่มียู่แล้ว ในชุมชนเพียงแต่โรงเรียนจะต้องศึกษา สืบค้น ทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น

8) ประหยัดเงิน ประหยัดเวลา เนื่องจากสิ่งที่ใช้มียู่แล้วในชุมชน

9) ทำให้ชุมชนมีความตื่นตัวในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม หรือด้านอื่นใดก็ตามที่โรงเรียนก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น เนื่องจากสิ่งที่เรียนนั้นสัมพันธ์ เกี่ยวข้องโดยตรงกับชุมชน

10) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะดำเนินไปได้อย่างดี เนื่องจาก ต่างฝ่ายต่างเห็นประโยชน์ และก่อประโยชน์แก่นักเรียน

11) ปลุกฝังและส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ผู้เรียนและชุมชนได้

ศรีสกุล วิบูลย์วงศ์ (2544 : 28 อ้างถึงใน ตี สูงสว่าง 2546 : 13-14) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งทรัพยากรชุมชนที่มีต่อการเรียนการสอนว่า แหล่งทรัพยากรชุมชนนั้นมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจสภาพชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ได้อย่างแท้จริง และเป็นการได้รับประสบการณ์ตรงจากที่โรงเรียนจะใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าได้ดั่งนั้น โรงเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรของชุมชนอย่างเพียงพอ ทั้งในด้านแหล่งทรัพยากรและรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพยากรนั้น ๆ โรงเรียนยังมีความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรมากเพียงใด ก็ยิ่งใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางการศึกษาได้มากยิ่งขึ้นเพียงนั้น

เซฟเวอร์ (Shaver 1991 อ้างถึงใน พวงรัตน์ วิทย์ตมาภรณ์ 2541 : 43) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้แหล่งความรู้ชุมชนว่า ชุมชนเป็นแหล่งทรัพยากรที่มีคุณค่าในการสอน การใช้แหล่งความรู้ ชุมชนมาประกอบการเรียนการสอน เป็นการดึงดูดความสนใจของนักเรียน ช่วยให้การเรียนของเด็กได้ผลดี เด็กได้เรียนจากของจริง ทำให้มีความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น

กล่าวโดยสรุป คือ การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาตินั้นมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะการได้รับประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาตินั้น จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และตระหนักถึงคุณค่าทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตน เป็นโอกาสที่ดีที่ผู้เรียนได้รับความรู้เพิ่มเติม ควบคู่กับการฝึกความสามารถในการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การสังเกต การตั้งคำถาม การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งความรู้ความเข้าใจ รวมถึงความสามารถที่ผู้เรียนได้รับจากกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ นั้น ล้วนเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของความรู้และความ สามารถที่ตนได้เรียนรู้ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรัก และความเพลิดเพลินในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

3.3 ประเภทของแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

นิพนธ์ ศุขปรีดี (2539 อ้างถึงใน ตี สูงสว่าง 2546 : 17-18) ได้เสนอแหล่งความรู้ในชุมชนที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สามารถจัดแบ่งประเภทต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1) แหล่งความรู้ประเภทท้องถิ่น หมายถึงวัสดุหรืออุปกรณ์ที่หาง่ายในท้องถิ่นที่ครูและผู้เรียนสามารถนำมาดัดแปลงใช้ในการกระบวนการเรียนการสอนได้ เช่น ไข่ไม้ กระดาษ ก้อนหิน ดิน แร่ เปลือกหอย ต้นกก เศษไม้ และเหรียญโบราณ เป็นต้น

2) แหล่งความรู้ประเภทบุคคล หมายถึง บุคลากรในท้องถิ่นที่ครูผู้สอนและผู้เรียนสามารถเชิญมาให้ความรู้ในโรงเรียน หรือออกไปพบปะ พูดคุย สัมภาษณ์ได้ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นายอำเภอ ตำรวจ ทหาร นายกสภาคม พระสงฆ์ พ่อค้าแม่ค้า พนักงานไฟฟ้า แพทย์ และเจ้าพนักงานอำเภอ เป็นต้น

3) แหล่งความรู้ประเภทสถานที่ หมายถึง อาคาร บริเวณก่อสร้าง รวมทั้งวัสดุ อุปกรณ์ในท้องถิ่นที่ครูและผู้เรียนสามารถออกไปศึกษาหาความรู้ ให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ตรงกับเป้าหมายของการเรียนการสอนได้ เช่น สำนักงานไปรษณีย์ โรงไฟฟ้า โรงประปา ที่ว่าการอำเภอ ค่ายทหาร วัด สถานีตำรวจ โรงพยาบาล โรงเรียน โรงงานอุตสาหกรรม สวน ไร่นา แม่น้ำ และภูเขา เป็นต้น

4) แหล่งความรู้เฉพาะกิจ หมายถึง แหล่งความรู้ที่เป็นกิจกรรมของชุมชน ในท้องถิ่นที่จัดขึ้นในเวลาและโอกาสที่เหมาะสม ผู้เรียนและครูสามารถที่จะออกไปศึกษาได้จากชุมชน เช่น วันปียมหาราช วันสงกรานต์ งานวันขึ้นปีใหม่ วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา และกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาอิสลาม หรือประเพณีวัฒนธรรมที่ปฏิบัติสืบมาของท้องถิ่น เป็นต้น

ปรีชา มาละวรรณโณ (2545 : 17) ได้แบ่งประเภทของสื่อที่เป็นแหล่งทรัพยากร ในชุมชน (Community Resources) ไว้ดังนี้

1) แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีข้อมูลข่าวสารความรู้ซึ่งอยู่ในโรงเรียนในการจัดและพัฒนาแหล่งความรู้ของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันอยู่กับศักยภาพของโรงเรียน แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาแหล่งเรียนรู้จะเกิดประสิทธิผล เมื่อนักเรียนเข้าไปศึกษาหาความรู้ ตัวอย่างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง แหล่งธรรมชาติในโรงเรียน สวนต่าง ๆ ในโรงเรียน เป็นต้น

2) แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนและวิถีชีวิต เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีข้อมูลข่าวสารความรู้ซึ่งอยู่ภายนอกโรงเรียนและวิถีชีวิตชุมชน ในการจัดให้นักเรียนเข้าไปศึกษาหาความรู้ต้องมีการประสานความร่วมมือ และมีเป้าหมายในการใช้บริการที่ชัดเจน ตัวอย่างแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน และในวิถีชีวิต ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน สถานประกอบการ สถานที่ราชการ แหล่งธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้นั้น สามารถแบ่งได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ เช่น แหล่งเรียนรู้ตามสภาพภูมิศาสตร์ที่สามารถจำแนก

แหล่งเรียนรู้ได้ตามสถานที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้ นั้น ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเมือง และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ถ้าแบ่งตามลักษณะของแหล่งเรียนรู้ นั้น สามารถแบ่งได้เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล แหล่งเรียนรู้ประเภทสถานที่ และแหล่งเรียนรู้เฉพาะกิจ นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งโดยใช้ชนิดของแหล่งเรียนรู้เป็นเกณฑ์ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล และแหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรทางสังคม

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ

การศึกษาค้นคว้าในนี้ให้ความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ที่ผู้ศึกษาเห็นความสำคัญว่า ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากผู้สอนได้จัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับ สุนน อมรวิวัฒน์ (2545 : 2-5) ที่กล่าวไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ นั้น เป็นแนวทางหนึ่งที่โรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ทันที คือ จัดกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและธรรมชาติ เป็นการเก็บเกี่ยวความรู้จากสิ่งรอบ ๆ ตัวที่ถือเป็นชุมชนทรัพยากรมหาศาลที่เราสามารถค้นพบความรู้ได้อย่างไม่มีหมดสิ้น จากการพิจารณารายละเอียดของความรู้ที่สามารถเรียนรู้จากชุมชนและธรรมชาติ นั้น

สุนน อมรวิวัฒน์ (2545 : 10) ได้กล่าวถึง หลักการพื้นฐานความคิดในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ขยายวงกว้างออกสู่ชุมชนและธรรมชาติไว้ ดังต่อไปนี้

- 1) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้กับทุกคนในทุกสถานที่ ทุกเวลา
- 2) แหล่งเรียนรู้ของชุมชนมีอยู่มากมาย ทั้งที่เป็นองค์กรจัดตั้ง สถาบันในชุมชน วิถีชีวิตการทำมาหากิน ประเพณี พิธีกรรม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

3) การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ เป็นกระบวนการที่มีความสุขสร้างสรรค์ความคิด และประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่าจากสาระในข้างต้น สามารถสรุปแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติได้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้

จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ นั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียน ได้ลงสัมผัสและศึกษาเรียนรู้ความรู้ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ สังคม ชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยสร้างประสบการณ์ตรงต่อการดำรงชีวิตได้เรียนรู้ และค้นพบข้อความรู้ที่นอกเหนือจากในหนังสือและตำราเรียน ในขณะที่เดียวกันผู้สอนก็มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปกับผู้เรียนด้วย เป็นบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ได้ฝึกความคิดและจินตนาการที่หลากหลายยิ่งขึ้น

3.5 หลักเกณฑ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้

การนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น แต่การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นดังกล่าวนั้นจะมีประสิทธิภาพมากหรือน้อยเพียงใด แตกต่างจากการเรียนรู้ที่เกิดจากการสอนแบบปกติที่จัดในชั้นเรียนเพียงใดนั้น นั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเกณฑ์ในการคัดเลือกและพิจารณาแหล่งเรียนรู้ รวมถึงขั้นตอนการเตรียมการสำหรับใช้แหล่งเรียนรู้ที่ครูผู้สอน ผู้ซึ่งทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ที่นำแหล่งเรียนรู้เข้ามาเกี่ยวข้อง

นิพนธ์ สุขปรีดี (2539 อ้างถึงใน ดี สูงสว่าง 2546 : 20-21) ได้สรุปหลักเกณฑ์การจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่สามารถนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ คือ หลักเกณฑ์การเลือกแหล่งความรู้ในชุมชนในการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของบทเรียน ควรพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

1) สิ่งที่ควรคำนึงในการเลือกสื่อการสอนชุมชน

1.1 สื่อการสอนในชุมชนที่เลือกมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนนั้น เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนมากที่สุด สื่อช่วยสร้างสถานการณ์การเรียนการสอน ให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายได้รวดเร็วที่สุด

1.2 เลือกสื่อการสอนในชุมชนที่เหมาะสมกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้การถ่ายโยงความรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องกับประสบการณ์เดิม

1.3 ควรเลือกสื่อการสอนในชุมชนให้ตรงกับความเหมาะสม และความพร้อมของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น

1.4 การเลือกสื่อการสอนในชุมชน จะต้องเลือกสื่อการสอนในชุมชน ที่ประหยัดทรัพยากร

2) ขั้นตอนการพิจารณาเลือกสื่อการสอนในชุมชน

2.1 เลือกสื่อการสอนในชุมชนจากรายการที่โรงเรียน หรือศูนย์สื่อการสอน ของกลุ่มโรงเรียนได้รวบรวมไว้

2.2 สืบหาข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาพิจารณาประกอบการใช้แหล่งสื่อ การสอน

2.3 เลือกรูปแบบของสื่อการสอนให้เหมาะสมที่สุด

2.4 ตัดสินใจเลือกสื่อการสอนชุมชนที่เหมาะสมที่สุด เพื่อที่จะได้แหล่งของสื่อการสอนชุมชนที่ดีที่สุด และเหมาะสมกับการเรียนการสอนที่สุด การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ครูต้องเลือกแหล่งเรียนรู้ให้ตรงกับเนื้อหาประวัติศาสตร์ที่กำหนดให้เรียน ตลอดจนจัดให้เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถทางสติปัญญาและความเข้าใจของเด็กแต่ละวัย ซึ่งในแต่ละชั้นในแต่ละชุมชนหรือท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน

วชิระ อินทร์อุดม (2525 อ้างถึงใน นราลักษณ์ ขจีจิตร 2542 : 28-29) ได้เสนอเกณฑ์ในการเลือกแหล่งความรู้ในชุมชนที่ควรพิจารณาจากองค์ประกอบเหล่านี้ คือ

1) องค์ประกอบในการเลือกแหล่งความรู้ในชุมชน

1.1 ความตรงในเนื้อหา หมายถึง สื่อและแหล่งความรู้ที่เลือก สามารถที่จะให้ข้อมูลได้ตรงตามเนื้อหา ตรงตามหลักสูตร ตรงตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

1.2 มีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ เช่น ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ระดับความพร้อม วัย และเชาว์ปัญญาของผู้เรียน รูปแบบและคุณลักษณะที่ดีของแหล่งความรู้

1.3 สะดวกและประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะในชุมชนต้องอาศัยความสะดวกในการไปใช้แหล่งความรู้ชุมชน ตลอดจนต้องประหยัดค่าใช้จ่ายด้วย โดยคำนึงถึงการใช้งบประมาณของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดนอกจากองค์ประกอบทั้งสามประการแล้ว ผู้เลือกควรได้พิจารณาในรายละเอียดของสื่อที่มีอยู่ในแหล่งสื่อการสอนต่าง ๆ ด้วย โดยพิจารณาดังนี้

- สื่อ่นั้นสัมพันธ์กับเนื้อหาที่สอนเพียงใด
- เนื้อหาสาระของแหล่งความรู้ชุมชนให้ประโยชน์ต่อผู้เรียนและชุมชนเพียงใด
- ตรงกับวัตถุประสงค์การสอนมากน้อยเพียงใด
- มีระดับความยากง่ายเพียงใด
- ให้ประสบการณ์ตรง และประสบการณ์รองมากน้อยเพียงใด
- ตรงกับความต้องการของครูเพียงใด
- มีความทันสมัยหรือไม่เพียงใด
- เป็นประโยชน์และใช้ได้นานเพียงใด
- มีจำนวนมากพอที่จะหมุนเวียนหรือไม่
- มีคุณภาพทางเทคนิคเพียงใด

2) ขั้นตอนการพิจารณาเลือกแหล่งความรู้ในชุมชน ครูผู้สอนควรมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

2.1 มีความสะดวก คล่องตัวในการใช้แหล่งความรู้ นั้น ๆ เช่น สะดวกในการพาผู้เรียนไปชม พาไปฝึกงาน หรือไปฟังการบรรยาย การสาธิต

2.2 เวลา แหล่งความรู้ที่เลือกไว้ สามารถจัดตารางเวลาที่เอื้อประโยชน์ต่อการสอนโดยไม่กระทบกระเทือนต่อเวลาเรียนที่ระบุไว้ตามหลักสูตร

2.3 งบประมาณการไปใช้แหล่งการศึกษาที่เลือกไว้นั้น สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากน้อยเพียงใด คุ่มค่าการลงทุนหรือไม่

2.4 การสนับสนุนและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับแหล่งความรู้ และการแก้ปัญหาาร่วมกัน

จากรายละเอียดในข้างต้น สามารถสรุปหลักเกณฑ์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ได้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีการคัดเลือกแหล่งเรียนรู้ที่จะนำมาใช้โดยต้องพิจารณาถึงแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ในครั้งนั้น ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ จึงเลือกนำนักเรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านแสงน้อย อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีสื่อและแหล่งความรู้ที่จะให้ข้อมูลได้ตรงตามเนื้อหาตรงตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน อีกทั้งมีความเหมาะสมกับประสบการณ์เดิมและความพร้อมของผู้เรียน รวมถึงความเหมาะสมในด้านงบประมาณที่ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

3.6 วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้

ความสำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้า เห็นความสำคัญว่า การที่ครูได้จัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ให้นักเรียนได้ศึกษาความรู้จากทรัพยากรชุมชนและแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่า มีวิธีการนำแหล่งทรัพยากรชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอนหลากหลายวิธี

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวัจนัง (2545 : 25-40) ได้กล่าวถึงวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ว่า เป็นการสอนที่มีลักษณะสหสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันของวิชาการหลาย ๆ แขนง กระบวนการเชื่อมโยงจะช่วยให้นักเรียนมองเห็นความเชื่อมโยงของประสบการณ์ต่าง ๆ และสามารถนำความคิดไปใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ความเข้าใจและความรู้จะเกิดขึ้น

เมื่อนักเรียนมองเห็นความหมายของโลกด้วยประสบการณ์ของตนเอง และวิธีการปฏิบัติตนในสังคม ด้วยการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเข้าร่วมในกิจกรรมของหมู่คณะ การเรียนรู้จากหลักสูตรที่มีลักษณะ บูรณาการ การให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน การสอนแบบใช้ประสบการณ์ตรง การสร้างสถานการณ์ ที่เร้าความสนใจ การให้นักเรียนหาทางสนองความสนใจของตนเอง การมีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดริเริ่มและแสดงออก โดยนักเรียนเป็นผู้คิดและกระทำตามธรรมชาติของตนเอง จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นว่าแหล่งการเรียนรู้มีบทบาทอย่างสำคัญยิ่ง ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถ สร้างความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รู้จักการคิดแบบองค์รวม และเรียนรู้ด้วยวิธีการ ที่หลากหลาย เพราะแหล่งการเรียนรู้จะเป็นแหล่งที่เอื้ออำนวยให้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบบูรณาการให้แก่ผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด ไม่ว่าจะเป็นแหล่งการเรียนรู้ตามธรรมชาติ หรือแหล่งการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้นในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับ จากแหล่งการเรียนรู้ไปสู่ประสบการณ์จริงในชีวิตประจำวัน และเข้าใจความรู้ความคิดที่ได้รับจาก การทำกิจกรรมมากกว่าการรับรู้ว่าการทำกิจกรรมอะไรบ้าง

การเรียนรู้โดยโครงการ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ความเชื่อและหลักการปฏิรูปการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ การเรียนรู้เชิงบูรณาการ การเรียนรู้จากสภาพจริง การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการและศักยภาพ ของผู้เรียนซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้

- 1) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักสูตรกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของครูผู้สอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างกลมกลืนกัน
- 2) ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนรู้ในประเด็นปัญหาที่ตนเองสนใจ และต้องการ ศึกษาด้วยตนเอง
- 3) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนิน ชีวิต
- 4) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง
- 5) เป็นการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้งซึ่งเป็นระบบ มีขั้นตอนและมี ความต่อเนื่อง
- 6) เป็นการหาคำตอบจากข้อสงสัยโดยใช้ทักษะการเรียนรู้และปัญหา หลายด้าน

7) เป็นการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้หลากหลาย ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติและฝึกการคิดหลายแบบ

การเรียนรู้โดยโครงการนี้ นับว่าเป็นวิธีการที่ครูผู้สอนจะเสนอแนะให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากสภาพจริงและจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น การเรียนรู้จากสภาพจริงเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ โดยเริ่มต้นจากการให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในสภาพจริง แล้วนำผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติมาสร้างเป็นความคิดรวบยอดของผู้เรียนแต่ละคน แล้วนำไปสู่การสร้างทฤษฎีของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งอาจจะเหมือนหรือต่างกันได้ โดยผู้สอนจะเป็นผู้ตะล่อมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำความรู้ที่ผู้เรียนแต่ละคนได้เรียนรู้มา มาสร้างเป็นองค์ความรู้หรือทฤษฎีพื้นฐานใหม่ร่วมกัน โดยลักษณะการจัดกิจกรรมตามสภาพจริงจะมีลักษณะดังนี้

1) การจัดการเรียนการสอนให้มีภาคปฏิบัติในชีวิตจริง สามารถถ่ายโยงไปสู่สถานการณ์ใหม่ได้

2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและปฏิบัติอย่างมีความหมายต่อผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนมุ่งมั่นทำผลงานให้สำเร็จ กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากคิด อยากทดลอง และปฏิบัติด้วยการกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย ยั่วยุ และเป็นไปได้ในชีวิตจริง

3) เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติตามแนวทางของตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดและปฏิบัติในสิ่งที่ชอบ

4) ส่งเสริมให้นำความรู้จากหลายเนื้อหาและหลายวิชามาประยุกต์ใช้ โดยในการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน

พินิจดา วีระชาติ (2542 อ้างถึงใน ดี สูงสว่าง 2546 : 23) ซึ่งได้เสนอวิธีการใช้ประโยชน์จากการใช้แหล่งทรัพยากรชุมชนไว้ 3 วิธี คือ

1) การนำสิ่งต่าง ๆ นั้นเข้ามาในห้องเรียน ครูอาจเอามาเองหรือให้นักเรียนช่วยกันนำมาครูต้องพิจารณาว่านักเรียนต้องนำมาได้สะดวก ไม่ยุ่งยากลำบากในการนำมาและการเดินทางของนักเรียน สิ่งนี้นักเรียนนำมาส่วนมากเป็นสัตว์เลี้ยง หรือไม้ก็เป็นเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งที่จะเรียนรู้ เช่น ใบไม้ กิ่งไม้ ดิน หิน และแร่ เป็นต้น

2) ครูนำนักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ เพื่อศึกษาสิ่งต่าง ๆ นั้นตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดของการเรียนรู้ เช่น นำนักเรียนไปสวนสาธารณะ ไปดูป่าไม้ ภูเขา เขื่อน แร่ สวนสัตว์ แม่น้ำ ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ นา และไร่ เป็นต้น

3) การให้นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เช่น ให้นักเรียนเลี้ยงสัตว์ในโรงเรียน ปลูกต้นไม้ เก็บตัวอย่างของพืช ดิน หิน แร่ เป็นต้น ครูอาจให้นักเรียน ทำที่โรงเรียน หรือทำที่บ้านก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสม

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการนำแหล่งเรียนรู้มาให้ผู้เรียนศึกษาและ สัมผัสภายในห้องเรียน หรือการนำผู้เรียนออกไปเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ภายนอกห้องเรียน รวมถึงการให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเสริมที่มีโอกาสได้สัมผัสกับแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ล้วนเป็นวิธีการ จัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งนำนักเรียนไปศึกษาแหล่ง เรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาค้นคว้าความเป็นมาของชนชาติไทยเรื่องราว ของรัฐไทยในอดีต จำเป็นต้องอาศัยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และหลักวิชาการสาขาต่าง ๆ มาช่วย ในการวิเคราะห์ประเมินคุณค่า และตีความหลักฐานที่ค้นพบหรือเกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน น่าเชื่อถือ วิธีการดังกล่าวนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยตรงจากทรัพยากรและสิ่งมีชีวิตรวมถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังศึกษาส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และความเพลิดเพลินในการ เรียนรู้ ควบคู่ไปกับการได้รับความรู้และความสามารถที่มีประโยชน์ด้วย

4. วิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์

4.1 วิธีการทางประวัติศาสตร์

การเรียนประวัติศาสตร์ คือ การเรียนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต เพื่อนำข้อมูลนั้น มาเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ที่คล้ายคลึงกัน การสอนประวัติศาสตร์สามารถช่วยฝึกให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้อย่างมีวิจารณญาณและรู้จักใช้เหตุผลในการวิเคราะห์ตัดสินใจ รู้จักนำเหตุการณ์ ในประวัติศาสตร์มาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยให้วิเคราะห์เหตุที่มาและผลที่เกิดได้ และนำมาสู่การวางแผนสำหรับข้างหน้าได้อย่างรัดกุม นอกจากนี้การเรียนประวัติศาสตร์ยังช่วย ให้นักเรียนเข้าใจความเป็นมาของชาติบ้านเมือง ความเสียสละของบรรพบุรุษ และความสามารถ ในอันที่จะรักษาความเป็นเอกราชไว้จนถึงชนรุ่นหลัง ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกรักชาติ ซาบซึ้ง ในวีรกรรมและความเสียสละของบรรพบุรุษ เกิดความรู้สึกรักภาคภูมิใจในชาติพร้อมที่จะดำเนินรอย ตามในอันที่จะบำรุงรักษาชาติบ้านเมืองให้ดำรงสืบไปในอนาคต

จากการที่การสอนเป็นกระบวนการทางวิชาการ ที่มีบทบาทและความสำคัญยิ่งในการให้การศึกษาแก่เด็ก เพราะการสอนก็คือการจัดการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์ที่มีคุณค่า มีความถูกต้องเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตในสังคมได้ ในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้หลายรูปแบบ แต่การจะสอนให้นักเรียนเกิดทักษะการคิด มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โดยการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้งหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร และหลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร และการบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของผู้รู้ในท้องถิ่น ผู้ศึกษาค้นคว้าตระหนักในความจริงข้อนี้ การสอนสาระประวัติศาสตร์ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานและวิธีการทางประวัติศาสตร์ และเห็นความสำคัญของการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการเรียนการสอนสาระประวัติศาสตร์ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน ซึ่ง เฉลิม นิติเขตต์ปรีชา (2545 : 111-112) ได้กล่าวถึงหลักการสอนเบื้องต้น การวิจัยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ครูประวัติศาสตร์ควรมีความรู้ความเข้าใจหลักการสอนประวัติศาสตร์เป็นเบื้องต้นดังนี้

- 1) การสอนโดยใช้หลักการที่มีความยากง่ายแตกต่างกันตามช่วงอายุของนักเรียน
 - 2) ครูประวัติศาสตร์ควรสอนเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ การจัดเนื้อหาต้องเริ่มจากมโนทัศน์ (concept) ซึ่งเป็นแก่นแท้ของเนื้อหาแต่ละเรื่อง แล้วจึงนำรายละเอียดของประสบการณ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้มาครอบคลุมหรือเป็นส่วนประกอบ
 - 3) ครูประวัติศาสตร์ควรสอนโดยการกำหนดงาน (assignment) ให้ผู้เรียนได้ทำการศึกษาค้นคว้าและประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้ก็เพื่อวัตถุประสงค์สำคัญ ได้แก่
 - 3.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน
 - 3.2 ฝึกให้ผู้เรียนรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
 - 3.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้ระเบียบวิธีการค้นคว้าหาความรู้
 - 3.4 ส่งเสริมและฝึกให้ผู้เรียนรู้จักวางแผนงาน (planning) ก่อนปฏิบัติงาน
- เพื่อให้ได้ผลดี

3.5 ส่งเสริมและฝึกให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า และรักที่จะนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (scientific method) และวิธีการทางประวัติศาสตร์ (historical method) ไปใช้ในการค้นคว้าวิเคราะห์ สรุปและนำเสนอ เป็นต้น

3.6 ส่งเสริมและฝึกให้ผู้เรียนรู้จักวิธีและกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องสมควร และอย่างมีเหตุผล เช่น การพูด การอภิปราย การประชุม การสัมมนาเกี่ยวกับรายละเอียดของงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำในรูปของการนำเสนอข้อมูล (presentation)

4) ครูประวัติศาสตร์ควรสอนโดยการจัดสถานการณ์จำลอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยวิธีการแสดงออกในหลายแบบ ซึ่งมีความเกี่ยวพันและส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทั้งสิ้นวิธีเหล่านี้ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมุติ(role playing) การฝึกหัดตัดสินใจ (decision making) การศึกษาเป็นรายเรื่อง วิทยานิพนธ์ (case study) และการแก้ปัญหา (problem solving) เป็นต้น

5) ครูประวัติศาสตร์ควรสอนโดยวิธีการไปทัศนศึกษา หรือไปศึกษานอกสถานที่ (field method) ซึ่งเป็นแนวทางทำให้ผู้เรียนได้สัมผัสประสบการณ์ตรง (direct experience) ซึ่งได้แก่ ภูมิประเทศ สภาพการณ์ต่าง ๆ สถานที่ โบราณวัตถุ สัญลักษณ์ คำบอกเล่า(hearsay) และคำบรรยาย ประกอบความรู้ ความคิดของผู้รู้ สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นข้อมูลและข้อเท็จจริง (facts) ซึ่งมีส่วนสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้อย่างกว้างขวางให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

การสอนประวัติศาสตร์ที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีเหตุผล รู้จัก และสามารถทำงานอย่างมีระบบ ครูผู้สอนจะต้องนำวิธีการสอนในเนื้อหาที่เป็นเหตุการณ์ผลการกระทำของบุคคลบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งทัศนัย ไกรทอง (2545 อ้างถึงใน สุตริภักดิ์ แก้วระงับ 2548 : 19) กล่าวว่าครูผู้สอนควรฝึกทักษะเหล่านี้ให้กับผู้เรียน คือ

1) การสังเกต สิ่งที่อยู่รอบตัวของผู้เรียน การสังเกตเป็นการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2) การบันทึก เป็นสิ่งจำเป็นที่ควรฝึกทักษะการจดบันทึกให้แก่ผู้เรียนจากประสบการณ์ที่หลากหลาย เพื่อการฝึกทักษะการเขียน การบันทึกเรื่องราวที่จะเป็นประโยชน์ในอนาคต

3) การพูด พูดในสิ่งที่เป็นสาระ พูดเพื่อการสร้างสรรค์ พูดเพื่อแสดงความคิดเห็น เพื่อซักถาม ซึ่งเป็นทักษะหนึ่งผู้เรียนใช้แสวงหาความรู้

4) การฟัง ทักษะทางด้านนี้ต้องการมากกว่าที่เป็นอยู่โดยทั่วไป กล่าวคือต้องจับใจความและสรุปสาระสำคัญได้

5) การอ่าน เป็นทักษะที่จำเป็นแก่ผู้เรียนทุกระดับ อ่านแล้วสามารถสรุปสาระสำคัญได้

6) การเขียน เขียนได้คล่องแคล่ว สื่อความหมายให้บุคคลเข้าใจและเป็นประโยชน์ต่อตนเองในการเรียนรู้

7) การคิด ฝึกคิดให้กว้าง คิดให้รอบคอบ คิดหลากหลาย คิดอย่างมีเหตุผล มีข้อมูลพื้นฐานการคิดวิเคราะห์

8) การสืบค้น เป็นทักษะที่ใช้ในการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น การค้นคว้า สัมภาษณ์

9) การวิเคราะห์ ฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักแยกแยะ จำแนกสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นระบบ เป็นหมวดหมู่

10) การสังเคราะห์ ฝึกให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ความเข้าใจ ที่ได้จากการเรียนรู้ อย่างหลากหลายเข้าด้วยกัน

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ได้คำนึงการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สัมผัสประสบการณ์ตรงนำผลการเรียนรู้จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาสร้างเป็นความคิดรวบยอดของแต่ละคน เน้นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนได้มีความรู้เข้าใจวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้องวิธี ซึ่งเฉลิม นิติเขตต์ปรีชา (2545 : 117-118) ได้นำเสนอวิธีสอนประวัติศาสตร์โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical method) มีขั้นตอนของการสอนดังนี้

1) ขั้นกำหนดปัญหา หรือข้อสมมุติฐาน (Setting up problem or hypothesis) จุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ในขั้นนี้อยู่ที่การใช้การสังเกต (observation) ของผู้เรียนและผู้สอนรวมกัน เพื่อค้นให้พบข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องราวเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของบุคคลในประวัติศาสตร์ ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในเนื้อหาของบทเรียน ทางที่ดีผู้สอนควรจะดำเนินการวางแผนและเตรียมการล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะช่วยให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนได้เกิดข้อคิดในขณะที่เรียน ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดเป็นปัญหา หลังจากนั้นก็จะขึ้นดำเนินการศึกษาขอบเขตและแนวทางของปัญหา เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยละเอียด ซึ่งถ้าผู้เรียนและผู้สอนกระทำด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ผลจะออกมาในรูปคำถามที่เกี่ยวข้องด้วยปัญหาเป็นจำนวนมาก และถ้าเป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีประสบการณ์มาแล้วก็อาจดำเนินการให้ผู้เรียนเดาคำตอบหรือ

กำหนดแนวทางที่คาดว่าจะเป็นไปได้ เกี่ยวกับคำตอบของปัญหาในรูปแบบของการกำหนดสมมติฐาน (Hypothesis) ได้ด้วย

2) ขั้นแสวงหาความรู้โดยการรวมหลักฐาน (Data collection) ในขั้นนี้ผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการค้นคว้า และบอกแหล่งที่ผู้เรียนจะสามารถแสวงหาและรวบรวมหลักฐานได้จากกำหนดให้ในรูปแบบของการบอกบรรณานุกรม (bibliography) หรือหนังสืออ้างอิง (Reference books) และถ้าเป็นไปได้ครูผู้สอนอาจจัดเตรียมหลักฐานหรือเอกสาร เพื่อประกอบการเรียนและค้นคว้าโดยรวบรวมไว้ในห้องสมุดหรือมุมหนังสือภายในห้องเรียน ก็จะเกิดความสะดวกและเป็นการสนองตอบความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) ของผู้เรียนให้สามารถดำเนินการรวบรวมและคัดเลือกเอกสารหลักฐานที่มีคุณค่าตรงกับปัญหาหรือข้อสมมติฐานได้ทันทีก็ยิ่งดี ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ก็คือจะต้องมีการจำแนก (Classification) ประเภทของหลักฐาน แบ่งออกเป็นหลักฐานขั้นต้น (Primary sources) หลักฐานขั้นที่สอง (Secondary sources) และหลักฐานขั้นที่สาม (Tertiary sources) ทั้งนี้ก็เพื่อความสะดวกในการนำไปใช้ โดยคำนึงถึงลำดับความเชื่อถือได้ (Reliability) ของหลักฐานเป็นเกณฑ์

3) ขั้นวิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูล (Data analysis & evaluation) ในขั้นนี้ผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำและสาธิตวิธีการวิเคราะห์และการประเมินคุณค่าของข้อมูล โดยอาศัยหลักการสำคัญ “criticism” ซึ่งแยกเป็น 2 ชั้น คือ

3.1 การประเมินคุณค่าภายนอก (external criticism) ได้แก่การพิจารณาเปรียบเทียบกับหลักฐานอื่นที่กล่าวถึงข้อเท็จจริงเดียวกัน ทั้งนี้ก็เพื่อตรวจหาข้อบกพร่องผิดพลาดของหลักฐานที่ไม่ใช่หลักฐานขั้นต้น การค้นคว้าพิจารณาเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้เรียนว่ามี credit แคไหน การสำรวจคุณค่าจากข้อเสนอในหนังสือ (Book reviews) การพิจารณาเฉพาะส่วนที่เป็นบทคัดย่อ (abstracts) บทนำ บทสรุป และสารบัญเรื่องจะช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้วิเคราะห์สามารถเข้าใจเนื้อหาทั้งหมด อย่างคร่าว ๆ ได้

3.2 การประเมินคุณค่าภายใน (internal criticism) หมายถึงการที่ผู้วิเคราะห์พยายามใช้ความเฉลียวฉลาดและความรอบรู้ค้นหาความมีเหตุผล (rationality) ความคงเส้นคงวา (Consistency) ความเป็นจริง (Reality) และที่สำคัญก็คือสิ่งที่เป็นวัตถุประสงค์ของหลักฐาน ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในลักษณะที่ใกล้เคียงถูกต้อง และตรงตามความเป็นจริงมากที่สุดในการสังเคราะห์

4) ชั้นตีความและสังเคราะห์ (Data interpretation and synthesis) ในขั้นนี้เป็นขั้นที่นำหลักฐานที่ผ่านการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าแล้ว มาตีความและสังเคราะห์เพื่อให้เกิดความเข้าใจข้อเท็จจริงในรูปของแนวคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์เป็นเรื่อง ๆ ซึ่งจะกระทำได้โดยการนำหลักฐานหรือข้อเท็จจริงมาพิจารณา อธิบาย วิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นประกอบ แล้วจึงดำเนินการสรุปผสมผสานและสังเคราะห์เข้าด้วยกันกลายเป็นแนวคิดรวบยอดของการเรียนรู้

5) ชั้นนำเสนอข้อมูล (presentation) ขั้นนี้เป็นขั้นของการนำเสนอความรู้และแนวความคิดที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วต่อผู้อื่น อาจกระทำได้โดยการบรรยาย การอภิปราย การสัมมนา การเขียนบทความ การทำรายงาน (Working paper) และอื่น ๆ ซึ่งความสำคัญอยู่ที่ผู้นำเสนอจะต้องใช้ความสามารถในการร่างโครงเรื่องและแนวการเขียนอย่างรัดกุม เพื่อให้น่าสนใจ มีคุณค่ามีความต่อเนื่องและเร้าใจผู้อ่านหรือผู้ฟังให้ติดตามการนำเสนอ ซึ่งเป็นการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์

4.2 หลักฐานทางประวัติศาสตร์

จุดมุ่งหมายสำคัญอย่างหนึ่งของการศึกษาประวัติศาสตร์ก็คือ ความพยายามที่จะเข้าใจกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ แต่เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวที่ผ่านเลยไปแล้ว ไม่อาจนำกลับมาทดลองให้เห็นจริงได้เหมือนวิชาวิทยาศาสตร์ ดังนั้นการค้นหาความจริงทางประวัติศาสตร์จะกระทำได้ก็ด้วยการศึกษา จากหลักฐานที่มนุษย์ในอดีตได้ทิ้งร่องรอยไว้ หลักฐานทางประวัติศาสตร์จึงเป็นสื่อกลางระหว่างเหตุการณ์ในอดีตกับการรับรู้ของคนในปัจจุบัน

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้นี้เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ การที่จะรู้เรื่องราวของสิ่งต่าง ๆ หรือเพื่อสอบสวนค้นคว้าหาข้อเท็จจริงในอดีต เราจำต้องอาศัยหลักฐานต่าง ๆ เข้าประกอบการศึกษาและพิจารณาทั้งสิ้น การเรียนการสอนสาระประวัติศาสตร์จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนดังนี้

วีณา เอี่ยมประไพ (2535 : 28-30 อ้างถึงใน ชุตินา ศิริวงศ์ 2551 : 33) กล่าวไว้ถึงความหมายของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่า ตามธรรมชาติแล้วมนุษย์สนใจที่จะทราบเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองในอดีต ทั้งประวัติความเป็นมาส่วนตัว เรื่องราวของชุมชน ประเทศชาติ หรือแม้แต่วิวัฒนาการของโลก โดยนักประวัติศาสตร์เป็นผู้รับภาระในการค้นหาความหมายของชีวิตในอดีต การรื้อฟื้นอดีตของนักประวัติศาสตร์อาจทำได้ด้วยวิธีการศึกษาจากเอกสารราชการ อันประกอบด้วยใบบอก สารตราศุภอักษร รายงานการประชุมต่างๆ หรือเอกสารส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ บันทึกส่วนตัว

อัตชีวประวัติ รวมทั้งหนังสือต่าง ๆ ที่กล่าวถึงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ตลอดจนถึงแผ่นศิลาหรือแผ่นโลหะจารึก ซึ่งเป็นวิธีการบันทึกเรื่องราวที่เก่าแก่ที่สุด เป็นต้น อีกวิธีหนึ่งที่นักประวัติศาสตร์นิยมใช้กัน คือ การศึกษาจากโบราณวัตถุและโบราณสถาน ซึ่งมนุษย์ประดิษฐ์หรือสร้างขึ้นเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันหรือด้วยความเลื่อมใสในศาสนา รวมทั้งการพิจารณาจากผลิตผลธรรมชาติ ซึ่งยังคงเหลือร่องรอยมาจนปัจจุบันอัน ได้แก่ โครงกระดูกมนุษย์ กระดูกสัตว์ เมล็ดพืช กองมูลดินทับถม เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้อาจให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ ค่านิยม สภาพแวดล้อม ลักษณะการทำมาหากินของผู้คนในอดีตได้เป็นอย่างดี นอกจากการศึกษาจากเอกสารประเภทต่าง ๆ และหลักฐานทางโบราณคดีแล้ว ในปัจจุบันนักประวัติศาสตร์ยังสนใจที่จะรวบรวมข้อมูลจากสื่อทัศนวัสดุต่าง ๆ อาทิ แถบบันทึกเสียงภาพถ่าย เป็นต้น รวมทั้งเรื่องราวจากการบอกเล่าจากผู้มีประสบการณ์โดยตรง เช่น ชีวประวัติบุคคล เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่ผู้เล่ามีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง หรือพบเห็นด้วยตนเอง ตลอดจนการบอกเล่าสืบต่อกันมาในรูปตำนาน นิทานพื้นบ้าน เป็นต้น บรรดาเอกสารหลักฐานทางโบราณคดี ทัศนวัสดุ และคำบอกเล่า ที่นักประวัติศาสตร์ใช้ในการถ่ายทอดอดีตนี้รวมเรียกว่า หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้อาจให้ความหมายได้ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ คือ ร่องรอยการกระทำ การพูด การเขียน การประดิษฐ์ การดำรงชีวิต ความรู้สึกนึกคิด และธรรมเนียมของมนุษย์ในอดีตที่ยังหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน

ความสำคัญของหลักฐานต่อการศึกษาประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาเรื่องราวในอดีต จึงจำเป็นต้องใช้หลักฐานซึ่งเป็นร่องรอยของประวัติศาสตร์ และยังทำให้ประวัติศาสตร์แตกต่างจากศาสตร์อื่นๆ ดังนั้นก่อนที่นักประวัติศาสตร์จะเริ่มเขียนผลงานทางประวัติศาสตร์ ก็จะต้องสืบค้นว่ามีหลักฐานอ้างอิงเพียงพอหรือไม่ โดยคำนึงทั้งปริมาณคุณค่าและความน่าเชื่อถือเป็นสำคัญ การรู้ความสำคัญของหลักฐาน เป็นหัวใจของการเขียนงานประวัติศาสตร์ เพราะความรู้ทางประวัติศาสตร์มาจากการวิเคราะห์หลักฐานที่น่าเชื่อถือ โดยมีหลักเกณฑ์ว่า หลักฐานเอกสารร่วมสมัยย่อมมีน้ำหนักมากกว่าหลักฐานลายลักษณ์อักษรที่เขียนขึ้นหลังเหตุการณ์ผ่านไปหลายร้อยปี

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1) หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ หลักฐานที่เป็นตัวหนังสือ เช่น ศิลาจารึก ตำนาน พงศาวดาร จดหมายเหตุ หรือบันทึกข้อความเกี่ยวกับเรื่องราวของเหตุการณ์ที่ผ่านมา ซึ่งอาจปรากฏบนแผ่นกระดาษ หรือวัสดุอื่น เช่น แผ่นหิน แผ่นโลหะ ใบลาน ฝา แผ่นหนัง ผนังถ้ำ หรือผนังโบสถ์วิหาร เป็นต้น

2) หลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ หลักฐานทางโบราณคดี ซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างและวัฒนธรรม แต่ให้ความรู้ในด้านสังคม สติปัญญา ภาษาและศาสนา หลักฐานทางโบราณคดีนี้แบ่งย่อยได้เป็น 2 ประเภทอีก ดังนี้

2.1 โบราณวัตถุ หมายถึง รูปเคารพ เช่น พระพุทธรูป เทวรูป หมายถึง สิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ทางศาสนา เช่น ศิวลึงค์ ธรรมจักร นอกจากนี้ยังหมายถึงเครื่องประดับต่าง ๆ เช่น แหวน กำไล ตุ้มหู เครื่องมือเครื่องใช้ เช่น ภาชนะดินเผาทั้งแบบเครื่องเคลือบและแบบไม่เคลือบ เช่น ดาบ มีด พริก หม้อ และไห เป็นต้น

2.2 โบราณสถาน หมายถึง สิ่งก่อสร้างโดยฝีมือของมนุษย์อยู่ติดกับพื้นดิน เช่น กำแพงเมือง คูเมือง คูน้ำ วัด วัง โบสถ์ วิหาร เจดีย์ ปราสาท ถนน และสระน้ำ เป็นต้น

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ อาจแบ่งตามยุคสมัย ได้ 2 สมัย ดังนี้

1) หลักฐานสมัยก่อนประวัติศาสตร์ หมายถึง สมัยที่เราไม่สามารถรู้เรื่องราวในอดีต ได้ชัดเจน เนื่องจากเป็นสมัยที่ยังไม่พบหลักฐานเป็นตัวหนังสือ หลักฐานประเภทนี้แบ่งย่อยเป็น 3 ประเภทได้อีกดังนี้

1.1 โบราณวัตถุ ได้แก่ เครื่องมือหินกะเทาะหยาบ ๆ เครื่องมือหินขัด เครื่องสำริดและเหล็ก เครื่องปั้นดินเผาที่เป็นภาชนะต่าง ๆ ลูกปัดทั้งที่ทำด้วยหินสีต่าง ๆ ดินเผาเปลือกหอย ซากโครงกระดูกมนุษย์ และกระดูกสัตว์ต่าง ๆ

1.2 โบราณสถาน ได้แก่ แหล่งที่อยู่อาศัย เช่น ถ้ำ เเพงผาหิน เนินดินใกล้ธารน้ำ สถานที่ฝังศพ ซึ่งอาจอยู่ในถ้ำ หรือเนินดินใกล้กับที่ตั้งของชุมชน แหล่งที่ประกอบพิธีกรรม ซึ่งอาจอยู่ในถ้ำหรือ เเพงผาหินที่มีภาพเขียนสี เป็นรูปคนหรือสัตว์ เป็นต้น

1.3 โบราณศิลปกรรม ได้แก่ ภาพเขียนสีและภาพจำหลัก ซึ่งล้วนแล้วได้ทำขึ้นบนผนังถ้ำหรือเเพงผา ตลอดถึงเพดาน

2) หลักฐานสมัยประวัติศาสตร์ หมายถึง หลักฐานทางโบราณคดี เช่น โบราณวัตถุ โบราณสถานและหลักฐานประเภทลายลักษณ์อักษร เช่น จารึก ปูนโมหิร ตำนาน และพงศาวดาร เป็นต้น

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ อาจจำแนกตามความสำคัญของหลักฐาน ได้ 2 ประเภท ดังนี้

1) หลักฐานชั้นต้น (primary source) คือหลักฐานที่บันทึกไว้โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือรู้เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเอง รวมทั้งโบราณวัตถุ โบราณสถานที่สร้างขึ้นในสมัยนั้น หลักฐานชั้นต้นถือเป็นหลักฐานที่น่าเชื่อถือมากที่สุด

2) หลักฐานชั้นรอง (secondary source) คือ หลักฐานที่ผู้บันทึกรับทราบเหตุการณ์มาจากคำบอกเล่า หรือข้อเขียนของผู้อื่นอีกต่อหนึ่ง จึงเชื่อถือได้น้อยกว่าหลักฐานชั้นต้น (ไพฑูริย์ มีกุล และคณะ 2546 : 17 อ้างถึงใน ชูติมา ศิริวงศ์ 2551 : 50) ประวัติศาสตร์ คือ การศึกษาเพื่อที่จะทราบถึงความเป็นไปในอดีต จึงต้องอาศัยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นร่องรอยของพฤติกรรมในอดีตของมนุษย์เป็นเครื่องมือในการได้ส่วน แต่เนื่องจากมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์อย่างรอบด้าน ทั้งการกระทำ ความคิดและความรู้สึก หลักฐานทางประวัติศาสตร์จึงมีมากมายหลายประเภท ครอบคลุมทุกเรื่องราวที่ต้องการจะศึกษาในการศึกษา และเรียบเรียงประวัติศาสตร์ หลักฐานประเภทลายลักษณ์อักษรเป็นหลักฐานที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุด ทั้งการศึกษาประวัติศาสตร์แบบพงศาวดาร ประวัติศาสตร์การเมือง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หรืออื่นๆ ก็ตาม ทั้งนี้เนื่องหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรมีจำนวนมากหลายประเภท และอาจศึกษาได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เหมือนหลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ที่ต้องพึ่งพาการตีความจากนักโบราณคดี นักธรณีวิทยา ฯลฯ

อย่างไรก็ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละประเภท ล้วนมีข้อจำกัดอยู่ในตัวเอง ทั้งสิ้นดังนั้นในการศึกษาประวัติศาสตร์ในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง จึงต้องใช้หลักฐานหลายประเภท ประกอบและตรวจสอบซึ่งกันและกัน รวมทั้งใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการวิเคราะห์วิจารณ์ เพื่อถ่วงถ่วงแต่เฉพาะข้อเท็จจริงที่น่าเชื่อถือ

5. แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

5.1 ความหมายของโครงงาน

ในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในแทบทุกด้าน สารองค์ความรู้ใหม่ๆ ก้าวไปอย่างรวดเร็ว และไม่หยุดยั้ง การให้การศึกษาและการเรียนรู้ต้องมีชีวิตอย่างเหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็นที่เด็ก ๆ ต้องได้รับการฝึกให้รู้จักการปรับตัว คือต้องรู้จักตั้งตัวเข้าใจถึงปัญหาต่าง ๆ และหาแนวทางแก้ไขอย่างถูกวิธี การสอนแบบโครงงานไม่ใช่เป็นเพียงการฝึกให้ผู้เรียนมีความรู้

ทางวิชาการเท่านั้น ผู้เรียนจะได้มีโอกาสในการพัฒนาทักษะ ทักษะคิด ซึ่งได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการสอนแบบโครงการ ดังต่อไปนี้

จิราภรณ์ ศิริทวี (2542 : 34) ได้ให้ความหมายของการสอนแบบโครงการไว้ว่า การสอนแบบโครงการเป็นการสอนให้ผู้เรียนรู้จักวิธีทำโครงการวิจัยเล็ก ๆ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ ระเบียบวิธีดำเนินการเป็นระบบ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ จุดประสงค์หลักของการสอนแบบโครงการต้องกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักสังเกต รู้จักตั้งคำถาม รู้จักตั้งสมมติฐาน รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อตอบคำถามที่ตนเองอยากรู้ รู้จักสรุปและทำความเข้าใจกับสิ่งที่ค้นพบ โครงการนี้อาจจัดในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียนได้

กรมวิชาการ (2544 : 1) ได้กล่าวถึงการสอนแบบโครงการไว้ว่า เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด เพราะเป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลมีกระบวนการทำงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ครูมีบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ และการสอนแบบโครงการเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้สอนได้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 30) กล่าวว่า โครงการ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างองค์ความรู้หรือแก้ปัญหาโดยการศึกษาค้นคว้าทดลองตามขั้นตอนและส่วนประกอบของโครงการ

สุพลวังสินธุ์ (2546 : 12) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมโครงการว่าเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เลือกและสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างคลุ่มลึก และสามารถนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ ฉะนั้นเจตนารมณ์ของโครงการจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพในการนำความรู้ไปใช้เพื่อขยายความรู้ให้กว้างและลึกซึ้งและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

วิชชุพันธ์ บุญศิริ (2548 : 29) ได้ให้ความหมายของการสอนแบบโครงการไว้ว่าเป็นการเรียนรู้โดยจัดประสบการณ์ที่เน้นการฝึกการปฏิบัติจริง เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ ใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

จากความหมายของการสอนแบบโครงการที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงได้สรุปความหมายของการสอนแบบโครงการได้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการปฏิบัติจริง โดยการฝึกให้ผู้เรียนได้ทำโครงการวิจัยเล็ก ๆ มีระเบียบวิธีดำเนินการเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งครูผู้สอนมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต รู้จักตั้งคำถาม

รู้จัก ตั้งสมมุติฐาน รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อตอบสนองคำถามที่ตนอยากรู้ สามารถสรุป และทำความเข้าใจกับสิ่งที่ค้นพบ โครงการนี้อาจจะทำในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียนก็ได้ เป็นการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกสิ่งที่จะศึกษา หรือโครงการที่สนใจจะทำผลจากการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ ในชีวิตประจำวันได้จริง

5.2 ลักษณะและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

5.2.1 ลักษณะของโครงการ

ลักษณะที่สำคัญของการทำกิจกรรมโครงการมีดังนี้คือ

- 1) เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนริเริ่มวางแผน และ ดำเนินการศึกษาด้วยตนเอง โดยมีอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะแนวทางและให้คำปรึกษา
- 2) เน้นกระบวนการในการแสวงหาความรู้ตั้งแต่ การกำหนดปัญหาหรือเลือก หัวข้อที่สนใจ การวางแผนการศึกษาค้นคว้า การรวบรวมข้อมูลหรือการทดลอง และการสรุปผล การศึกษาค้นคว้า
- 3) เน้นการคิดเป็น ทำเป็น และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 4) การทำกิจกรรมโครงการมุ่งฝึกให้นักเรียนรู้วิธีการศึกษา ค้นคว้าและ แก้ปัญหาด้วยตนเอง มีได้เน้นการส่งเข้าประกวดเพื่อรางวัล

สิ่งที่นักเรียนจะได้เรียนรู้จากการทำโครงการ

- 1) ความรู้ในเนื้อหาวิชาเป็นผลจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ และผู้รู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ที่เป็นข้อค้นพบของการทำโครงการ
- 2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะในการแสวงหาความรู้
- 3) ความสามารถในการถ้อยแถลงการเรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 4) เจตคติจากการที่ได้มีโอกาสเลือกเรื่องที่ตนสนใจศึกษาค้นคว้าและค้นพบ คำตอบของปัญหาด้วยตนเอง จะทำให้นักเรียนเกิดความชอบและสนใจ มีเจตคติและค่านิยม เช่น ความสงสัย ใฝ่รู้มีเหตุผล มีใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซื่อสัตย์ อดทน
- 5) คุณสมบัติอื่น ๆ เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เชื่อมมั่นในตนเอง อดทน ในการทำงาน มีความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 209) ได้แบ่งลักษณะของโครงการออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1) โครงการตามสาระการเรียนรู้ เป็นโครงการที่ผู้เรียนเลือกหัวข้อที่จะศึกษาจากหน่วยเนื้อหาที่เรียนในชั้นเรียนมากำหนดเป็นหัวข้อโครงการโดยบูรณาการความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ไปค้นคว้าในสาระการเรียนรู้ที่สนใจและจะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น ผู้เรียนรู้เรื่องคำราชาศัพท์จากเรื่อง “พระมหาชนก” แล้วลงมือปฏิบัติ

2) โครงการตามความสนใจ เป็นโครงการที่ผู้เรียนสนใจจะศึกษาเรื่องใด เรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ อาจเป็นเรื่องในชีวิตประจำวัน สภาพสังคม หรือประสบการณ์ที่ยังต้องการคำตอบสรุปซึ่งอาจอยู่นอกเหนือจากสาระการเรียนรู้ในบทเรียน แต่ใช้ประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปแสวงหาคำตอบในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ เช่น ผู้เรียนสนใจว่า “มดแดงทำรังบนต้นไม้ชนิดใดมากที่สุด” นักเรียนวางแผนการสำรวจจนค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง และสนใจที่จะศึกษาวิถีเลี้ยงมดแดงบนต้นไม้ชนิดนั้นต่อไปได้

5.2.2 ความสำคัญของการสอนแบบโครงการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 3) ได้กล่าวถึง การสอนแบบโครงการกับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้ตั้งอยู่บนความเชื่อและหลักการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ คือเชื่อมั่นในศักยภาพจริงในท้องถิ่น กล่าวคือ

- 1) ผู้เรียนได้เลือกเรื่อง/ ประเด็น/ ปัญหาที่ต้องการจะศึกษาด้วยตนเอง
- 2) ผู้เรียนเลือกและหาวิธีการ ตลอดจนแหล่งข้อมูลที่หลากหลายด้วยตนเอง
- 3) ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ (เรียนรู้) ด้วยตนเอง
- 4) ผู้เรียนได้บูรณาการทักษะ/ ประสบการณ์/ ความรู้/ สิ่งแวดล้อมรอบตัว

ตามสภาพจริง

- 5) ผู้เรียนเป็นผู้สรุป (สร้างองค์ความรู้) ด้วยตนเอง
- 6) ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น
- 7) ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้จริง

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 208) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงการว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นที่การปฏิบัติจริงมุ่งเน้นการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้แบบโครงการ จะช่วยฝึกทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในด้านการคิดอย่างมีระบบรู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการตั้งคำถามและรู้จักวิธีการแสวงหาคำตอบ

มีทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตลอดจนรู้จักคิดตัดสินใจในการสร้างทางเลือกอย่างมีเหตุผล หลักการสำคัญของการเรียนรู้แบบโครงการมีดังนี้

- 1) ผู้เรียนได้เลือกเรื่อง ประเด็นหรือปัญหาที่ต้องการศึกษาได้ด้วยตนเอง
- 2) ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- 3) ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 4) ผู้เรียนรู้จักบูรณาการทักษะประสบการณ์ความรู้ที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อม

เพื่อสร้างองค์ความรู้

- 5) ผู้เรียนรู้จักสร้างข้อคำถาม แสวงหาคำตอบด้วยตนเอง
- 6) ผู้เรียนรู้จักสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง
- 7) ผู้เรียนรู้จักการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับผู้อื่น
- 8) ผู้เรียนสามารถนำคำตอบหรือองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปลักษณะและความสำคัญของโครงการได้ว่า กิจกรรมการทำโครงการเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยผู้เรียนได้เลือกเรื่อง ประเด็นหรือปัญหาที่ต้องการศึกษาได้ด้วยตนเอง เลือกวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับผู้อื่น สามารถนำคำตอบหรือองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง อีกทั้งยังช่วยให้เด็กเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ช่วยพัฒนาความรับผิดชอบและวินัยในตนเองให้เกิดขึ้นกับนักเรียนและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

5.3 หลักของการจัดกิจกรรมโครงการ

หลักการที่สำคัญของการทำกิจกรรมโครงการมีดังนี้ (ธีรชัย ปุณฺณโชติ 2531 : 31-32, อ่างถึงโน วิชชุพันธ์ บุษุศิริ 2548 : 30)

- 1) เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนริเริ่มวางแผน และดำเนินการศึกษาด้วยตนเอง โดยมีอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะแนวทางและให้คำปรึกษา
- 2) เน้นกระบวนการในการแสวงหาความรู้ตั้งแต่การกำหนดปัญหาหรือเลือกหัวข้อที่สนใจ การวางแผนการศึกษาค้นคว้า การรวบรวมข้อมูลหรือการทดลอง และการสรุปผลการศึกษาค้นคว้า
- 3) เน้นการคิดเป็น ทำเป็น และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 4) การทำกิจกรรมโครงการ มุ่งฝึกให้นักเรียนรู้วิธีการศึกษาค้นคว้าและแก้ปัญหาด้วยตนเอง มิได้เน้นการส่งเข้าประกวดเพื่อรางวัล

5.4 สิ่งที่นักเรียนจะได้เรียนรู้จากโครงการ

- 1) ความรู้ในเนื้อหาวิชาเป็นผลจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ และผู้รู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้เป็นข้อค้นพบของการทำโครงการ
- 2) ทักษะกระบวนการในการแสวงหาความรู้
- 3) ความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ กระบวนการแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 4) เจตคติจากการที่ได้มีโอกาสเลือกเรื่องที่ตนสนใจศึกษาค้นคว้าและค้นพบคำตอบของปัญหาด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเกิดความชอบและสนใจ มีเจตคติและค่านิยมที่ดี เช่น ความสงสัย ใฝ่รู้ มีเหตุผล มีใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซื่อสัตย์ อดทน เป็นต้น
- 5) คุณสมบัติอื่น ๆ เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เชื่อมมั่นในตนเอง อดทนในการทำงาน มีความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นต้น

5.5 ประเภทของโครงการ

สมชัย โกมล และอุบลรัตน์ ขลิบเงิน (2543 : 1, อ้างถึงใน วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ 2545 : 209) ได้จำแนกโครงการออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. โครงการประเภทสำรวจ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดกระทำเป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เห็นลักษณะหรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่ได้ศึกษา เช่น

- 1) การศึกษาพฤติกรรมของสัตว์บางชนิด การศึกษาวงจรชีวิตของแมลง
- 2) การสำรวจชนิดและปริมาณของสิ่งต่างๆ ในชุมชนหรือท้องถิ่นต่าง ๆ
- 3) การศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันตามหลักธรรมในศาสนาต่าง ๆ ของสมาชิกในชุมชน

- 4) การศึกษาสภาพปัญหาในการประกอบอาชีพของชุมชน
- 5) การสำรวจสัตว์เลี้ยงในท้องถิ่น
- 6) การสำรวจต้นไม้ในโรงเรียน

2. โครงการประเภททดลอง เป็นการศึกษาคำตอบของปัญหาโดยการออกแบบทดลอง และดำเนินการทดลอง เพื่อหาคำตอบของปัญหาที่ต้องการทราบ หรือเพื่อตรวจสอบสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เช่น

- 1) การทดสอบสารเคมีในอาหาร
- 2) การเจริญของพืชที่ใช้ปุ๋ยต่างชนิดกัน

3. โครงการประเภทพัฒนาหรือการประดิษฐ์ เป็นการพัฒนาหรือประดิษฐ์ เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ อาจเป็นการประดิษฐ์สิ่งใหม่ หรือยังไม่เคยมีมาก่อนหรือการปรับปรุงของเดิมให้ดีขึ้นหรืออาจเป็นการสร้างแบบจำลองทางความคิด เพื่อแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง เช่น

1) การผลิตกระดาษเพาะชำกล้าไม้จากผักตบชวา ทำหมวกจากปอกระเจา การทอเสื่อจากต้นกก การทำโคมไฟฟ้าจากกระบอกไม้ไผ่ การทำพรมเช็ดเท้าจากเศษผ้า ผ้าท่ม จากเศษผ้า

2) การประดิษฐ์เครื่องมือสอยผลไม้

4. โครงการประเภทการสร้างทฤษฎี การอธิบาย การทบทวนวรรณคดี การค้นหา องค์ความรู้ เป็นโครงการที่ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุ ความเป็นมา ผลกระทบ ตลอดจน เรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล แล้วนำหลักการหรือทฤษฎีมาสนับสนุน อาจเสนอในรูปแบบ ของคำอธิบาย บทความ ความเรียง บทสนทนา สูตรหรือสมการ เช่น

1) การเกิดปรากฏการณ์บั้งไฟพญานาค หนองคาย

2) การกำเนิดของอารยธรรมบ่างเซียง

5.6 ขั้นตอนการสอน และขั้นตอนในการดำเนินงานของโครงการ

5.6.1 ขั้นตอนการสอนโครงการ

ศุภศิริ โสมาเกตู (2544 : 23, อ้างถึงใน วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ 2545 : 213) ได้แบ่ง ขั้นตอนการสอนโครงการไว้ดังนี้

1) ครูศึกษาหลักสูตรและเนื้อหา

2) ครูกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

3) ครูวางแผนการสอนโดยการประยุกต์วิธีสอนและกิจกรรมมาให้สอดคล้องกับ จุดประสงค์และเนื้อหา

4) ครูและนักเรียนช่วยกันทำ Mind Mapping จากเรื่องที่เรียน โดยแยก ประเด็นสำคัญหรือที่สนใจออกเป็นหัวข้อย่อย

5) ครูและนักเรียนเลือกหัวข้อย่อยมาทดลองทำ Mind Mapping 1 หัวข้อเป็น ตัวอย่าง

6) ครูเสนอขั้นตอนการทำโครงการ

7) ครูและนักเรียนช่วยกันดำเนินการทำเค้าโครงของโครงการตามขั้นตอน

- 8) ครูและนักเรียนช่วยกันเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วบันทึกไว้
- 9) เริ่มเขียนรายงานโครงการร่วมกันจนเสร็จ
- 10) ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงโครงการที่ทำ
- 11) ครูให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม เลือกหัวข้อย่อย Mind Mapping ที่ครูและนักเรียนร่วมกันทำมา กลุ่มละ 1 หัวข้อ แล้วช่วยกันทำ Mind Mapping
- 12) ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอ Mind Mapping ของตน เพื่อจะให้เพื่อนในชั้นให้ข้อเสนอแนะ แล้วปรับปรุง
- 13) นักเรียนแต่ละกลุ่มเริ่มประชุมเพื่อวางแผนการเขียนเค้าโครงการงาน
- 14) นักเรียนแต่ละกลุ่มเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วบันทึกไว้
- 15) นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันนำข้อมูลที่บันทึกไว้มาเรียบเรียงเพื่อเขียนรายงานโครงการงาน
- 16) นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอโครงการงานเพื่อให้ครูและเพื่อน ๆ ประเมิน ร่วมอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะ
- 17) แต่ละกลุ่มปรับปรุงงาน แล้วส่งครูเพื่อตรวจและประกาศเกียรติคุณหรือเก็บไว้ในแฟ้มสะสมผลงาน หรือเผยแพร่ต่อไป

5.6.2 ขั้นตอนในการดำเนินงานของโครงการงาน

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2531 : ไม่ปรากฏเลขหน้า, อ้างถึงใน นิโบล นิ่งกิ่งรัตน์และคนอื่น ๆ 2540 : 15 - 17) ได้กล่าวไว้ว่า การทำโครงการงานเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่อง และมีการดำเนินงานหลายขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นสุดท้าย 6 ขั้นตอนต่อไปนี้

1. การคิดและเลือกหัวข้อเรื่องที่จะทำโครงการงาน

ขั้นที่สำคัญที่สุดของการทำโครงการงาน คือ การคิดหัวข้อเรื่องของโครงการงานซึ่งนักเรียนจะต้องคิดและเลือกด้วยตนเอง โดยทั่วไปหัวข้อเรื่องของโครงการงานมักจะได้มาจากปัญหา คำถาม หรือความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ของนักเรียนเอง หัวข้อเรื่องของโครงการงานควรเจาะจงและชัดเจน บ่งชี้ว่าจะศึกษาสิ่งใดหรือตัวแปรใด และควรเป็นเรื่องแปลกใหม่หรือไม่แนวการศึกษาทดลองที่แปลกใหม่ ซึ่งแสดงถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นอกจากนั้นหากคำนึงถึงเรื่องที่เป็นประโยชน์ด้วยก็จะทำให้โครงการงานนั้นมีคุณค่ายิ่งขึ้น

2. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในที่นี้ยังรวมถึงการขอคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิและการสำรวจวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องนี้จะช่วยให้นักเรียนได้แนวความคิดที่จะกำหนดขอบข่ายของเรื่องที่จะศึกษาค้นคว้าให้เฉพาะเจาะจงมากขึ้น และได้ความรู้ในเรื่องที่จะศึกษาเพิ่มเติมมากขึ้น จนสามารถออกแบบและวางแผนดำเนินการทำโครงการนั้นได้อย่างเหมาะสม อาจารย์ที่ปรึกษาไม่ควรอนุญาตให้นักเรียนลงมือทำโครงการโดยไม่ศึกษาหาความรู้ในเรื่องเหล่านั้น จากเอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอเสียก่อน

3. การเขียนเค้าโครงของโครงการ

เค้าโครงของโครงการโดยทั่วไป จะเขียนเพื่อแสดงแนวความคิด แผนงาน และขั้นตอนการทำโครงการนั้น ซึ่งควรประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

- 1) ชื่อโครงการ ควรเป็นข้อความที่กะทัดรัด ชัดเจน สื่อความหมายตรง และมีความเฉพาะเจาะจงว่าจะศึกษาอะไร
- 2) ชื่อผู้ทำโครงการ
- 3) ชื่อที่ปรึกษาโครงการ
- 4) ที่มาและความสำคัญของโครงการ อธิบายว่าเหตุใดจึงทำโครงการนี้ โครงการเรื่องนี้มีความสำคัญอย่างมากมีหลักการหรือทฤษฎีอะไรที่เกี่ยวข้อง เรื่องที่ทำเป็นเรื่องใหม่หรือมีผู้อื่นได้เคยศึกษาค้นคว้าเรื่องทำนองนี้ไว้บ้างแล้ว ถ้าจะมีได้ผลเป็นอย่างไร เรื่องที่ทำนี้ได้ขยายเพิ่มเติมปรับปรุงจากเรื่องที่มีผู้อื่นทำไว้อย่างไร หรือเป็นการทำซ้ำเพื่อตรวจสอบผล
- 5) จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ควรมีความเฉพาะเจาะจง และเป็นสิ่งที่สามารถวัดได้ เป็นการบอกขอบเขตของงานที่จะทำได้ชัดเจนขึ้น
- 6) สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า (ถ้ามี) สมมุติฐานเป็นคำตอบหรือคำอธิบายที่คาดไว้ล่วงหน้า ซึ่งอาจจะถูกหรือไม่ก็ได้การเขียนสมมุติฐาน ควรจะมีเหตุผลคือ มีทฤษฎี หลักการรองรับและที่สำคัญคือเป็นข้อความที่มองเห็นแนวในการดำเนินการทดลองหรือสามารถทดสอบได้
- 7) การดำเนินงาน
 - วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ ระบุว่าวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้มีอะไรบ้าง จะได้วัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นมาจากไหน วัสดุอุปกรณ์อะไรบ้างที่ต้องจัดซื้อ อะไรบ้างที่ต้องจัดทำเองอะไรบ้างที่ขอยืมได้

- แนวการศึกษาค้นคว้า อธิบายว่าจะออกแบบการทดลองอะไร
อย่างไร จะสร้างหรือประดิษฐ์อะไร อย่างไร จะเก็บข้อมูลอะไรบ้าง จะเก็บข้อมูลอย่างไรและ
เมื่อใดบ้าง

8) แผนปฏิบัติงาน อธิบายเกี่ยวกับกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาเสร็จของ
การดำเนินการงานแต่ละขั้นตอน

9) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

10) เอกสารอ้างอิง

4. การลงมือทำโครงการ

เมื่อเค้าโครงย่อของโครงการได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว
ก็เสมือนว่างานของนักเรียนสำเร็จไปแล้วมากกว่าครึ่งหนึ่ง ต่อไปก็เป็นขั้นตอนที่ระบุไว้ในเค้าโครงย่อ
ที่เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1) เตรียมวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ให้พร้อมก่อนลงมือทดลอง

2) มีสมุดสำหรับบันทึกกิจกรรมประจำวันว่าได้ทำอะไรบ้าง ได้ผลอย่างไร
มีปัญหาและข้อคิดอย่างไร

3) ปฏิบัติการทดลองด้วยความละเอียดรอบคอบและบันทึกข้อมูลไว้ให้เป็น
ระเบียบครบถ้วน

- คำนึงถึงความประหยัดและความปลอดภัยในการทำงาน

- พยายามทำตามแผนงานที่วางไว้ในตอนแรก แต่อาจเปลี่ยนแปลง

เพิ่มเติมได้บ้างหลังจากที่ได้เริ่มต้นทำงานไปแล้ว ถ้าคิดว่าจะทำให้ผลงานดีขึ้น

- ควรปฏิบัติการทดลองซ้ำ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้มากขึ้น

- ควรแบ่งงานเป็นส่วนย่อย และทำแต่ละส่วนให้สำเร็จก่อนทำส่วนอื่น

ต่อไป

- ควรทำงานส่วนที่เป็นหลักสำคัญ ๆ ให้เสร็จก่อนแล้วจึงทำส่วนที่เป็น

ส่วนประกอบหรือส่วนเสริมเพื่อตกแต่งโครงการ

- อย่าทำงานต่อเนื่องจนเมื่อยล้า จะทำให้ขาดความระมัดระวัง

- ถ้าเป็นโครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์ ควรคำนึงถึงความคงทน

แข็งแรง และขนาดที่เหมาะสมของสิ่งประดิษฐ์นั้น

5. การเขียนรายงาน

เมื่อดำเนินการทำโครงการจนครบทุกขั้นตอนได้ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมทั้งแปลผลและสรุปผลแล้ว งานขั้นตอนต่อไปที่ต้องทำคือ การเขียนรายงาน

การเขียนรายงานเกี่ยวกับโครงการเป็นวิธีสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่งเพื่อให้คนอื่น ๆ ได้เข้าใจแนวคิด วิธีการดำเนินงานการศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลผลที่ได้ ตลอดจนข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการนั้น การเขียนรายงานควรจะให้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน และตรงไปตรงมาโดยให้ครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ชื่อโครงการ
- ชื่อผู้ทำโครงการ
- ชื่อที่ปรึกษา
- บทคัดย่อ อธิบายถึงที่มาและความสำคัญของโครงการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินงานและผลที่ได้ตลอดจนข้อสรุปต่าง ๆ อย่างย่อประมาณ 300-500 คำ

- ที่มาและความสำคัญของโครงการ อธิบายถึงความสำคัญของโครงการ เหตุผลที่เลือกทำโครงการนี้ และหลักการ หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโครงการเรื่องที่จะทำเป็นเรื่องใหม่ หรือมีผู้อื่นศึกษาไว้แล้ว ถ้ามีได้ผลอย่างไร เรื่องที่ทำนี้ได้ขยายเพิ่มเติม หรือปรับปรุงจากเรื่องผู้อื่นได้ทำไว้อย่างไรบ้างหรือเป็นการทำซ้ำ เพื่อตรวจสอบผล

- จุดมุ่งหมายของการศึกษา
- สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า (ถ้ามี)
- วิธีดำเนินการ อาจแยกเป็น 2 ข้อย่อยคือ
 - 1) วัสดุอุปกรณ์และสารเคมี
 - 2) วิธีดำเนินการทดลองอธิบายขั้นตอนการดำเนินงานโดยละเอียด
- ผลการศึกษาค้นคว้า การนำเสนอข้อมูลหรือผลการทดลองต่าง ๆ ที่สังเกตรวบรวมได้ รวมทั้งเสนอผลการวิเคราะห์สรุปและข้อเสนอแนะ อธิบายผลสรุปที่ได้จากการทำโครงการ ถ้ามีการตั้งสมมุติฐาน ควรระบุว่าข้อมูล ที่ได้สนับสนุน หรือคัดค้านสมมุติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ นอกจากนี้ยังควรกล่าวถึงการนำผลการทดลองไปใช้ประโยชน์อุปสรรคของการทำโครงการหรือข้อสังเกตที่สำคัญหรือข้อผิดพลาดบางประการที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการนี้ รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข หากมีผู้ศึกษาในเรื่องทำนองนี้ต่อไปในอนาคตด้วย

- คำขอบคุณ ส่วนใหญ่โครงการมักจะเป็นกิจกรรมที่ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ดังนั้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศของความร่วมมือ จึงควรได้กล่าวขอบคุณบุคลากรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยให้โครงการนี้สำเร็จด้วย

- เอกสารอ้างอิง อ้างถึงหนังสือและ / หรือเอกสารต่าง ๆ ที่ผู้ทำโครงการใช้ค้นคว้าหรืออ่านเพื่อศึกษาข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ที่นำมาใช้ประโยชน์ในการทำโครงการนี้ ที่กล่าวมานี้เป็นรูปแบบหนึ่งของการเขียนรายงานเท่านั้น ซึ่งเป็นการเขียนรายงานในลักษณะทั่ว ๆ ไป รูปแบบดังกล่าวนี้อาจไม่เหมาะสมกับโครงการทุกประเภทก็ได้ ทั้งนี้แล้วแต่ลักษณะของโครงการ อย่างไรก็ตามการเขียนรายงานให้ชัดเจนใช้ศัพท์เทคนิคที่ถูกต้องใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และครอบคลุมประเด็นสำคัญ ๆ ทั้งหมดของโครงการ

ผู้เรียนร่วมกันเขียนรายงานผลเป็นเอกสารเพื่อนำเสนอต่อชั้นเรียน และเผยแพร่ต่อสาธารณะ โดยครูช่วยกระตุ้นให้เด็กร่วมกันคิดและเขียนรายงานให้เห็นถึงเค้าโครงตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ชื่อโครงการ
- 2) ระยะเวลาที่จัดทำ (ระหว่างวันที่/เดือน/พ.ศ. ถึงวันที่/เดือน/พ.ศ.)
- 3) ชื่อผู้จัดทำโครงการ (บอกระดับชั้นและชื่อโรงเรียนด้วย)
- 4) ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
- 5) บทคัดย่อ (สรุปเนื้อเรื่องที่ศึกษา วิธีการศึกษา และข้อค้นพบสั้น ๆ)
- 6) กิตติกรรมประกาศ
- 7) ที่มาและความสำคัญของโครงการ
- 8) วัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้า
- 9) คำตอบที่คาดเดาก่อนเริ่มลงมือปฏิบัติการ
- 10) วิธีการศึกษาค้นคว้า
- 11) ผลที่เกิดขึ้น
- 12) สรุปผล
- 13) ประโยชน์ที่ได้รับ
- 14) ข้อเสนอแนะ
- 15) เอกสารอ้างอิง

6. การแสดงผลงาน

การแสดงผลงานจัดได้ว่า เป็นขั้นตอนสำคัญอีกประการหนึ่งของการทำโครงการงาน เรียกได้ว่า เป็นขั้นสุดท้ายของการทำโครงการงานได้ทุ่มเทลงไป และเป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจผลงานนั้น ๆ มีผู้กล่าวว่า การวางแผนออกแบบเพื่อจัดแสดงผลงานนั้นมีความสำคัญเท่า ๆ กับการทำโครงการงานนั่นเอง ผลงานที่ทำขึ้นจะดี ยอดเยี่ยมเพียงใด แต่ถ้าการจัดแสดงผลงานทำได้ดี ก็เท่ากับไม่ได้ไม่ดีกว่ากับแสดงความยอดเยี่ยมเพียงใด แต่ถ้าการจัดแสดงผลงานทำได้ดีก็เท่ากับไม่ได้ไม่ดีกว่ากับแสดงความยอดเยี่ยมของผลงานนั่นเอง

การออกแบบวางแผนเพื่อนำผลงานมาแสดงนั้น ดูเสมือนว่าจะสามารถทำได้ง่ายแต่ความจริงมักจะไม่เป็นเช่นนั้น การวางแผนดังกล่าวต้องอาศัยเวลาพอสมควร ต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายประการที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งคือ ต้องคำนึงถึงผู้ชมหรือผู้ฟัง

การแสดงผลงานนั้นอาจทำได้ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น การแสดงในรูปแบบนิทรรศการ ซึ่งมีทั้งการจัดแสดงและการอธิบายด้วยคำพูด หรือในรูปแบบของการจัดแสดงโดยไม่มี การอธิบายประกอบ หรือในรูปแบบของการรายงานปากเปล่า ไม่ว่าจะแสดงผลงานจะอยู่ในรูปแบบใดควรจะต้องให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

- 1) ชื่อโครงการ ชื่อผู้ทำโครงการ ชื่อที่ปรึกษา
- 2) คำอธิบายย่อ ๆ ถึงเหตุจูงใจในการทำโครงการและความสำคัญในการทำโครงการและความสำคัญของโครงการ

- 3) วิธีดำเนินการ โดยเฉพาะขั้นตอนที่เด่นและสำคัญ
- 4) การสาธิตหรือแสดงผลที่ได้จากการทดลอง
- 5) ผลการสังเกตและข้อมูลเด่น ๆ ที่ได้จากการทำโครงการ

สมชัย โกมล และอุบลรัตน์ ขลิบเงิน (2543 : 4,อ้างถึงใน วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ 2545 : 211) ได้เสนอขั้นตอนในการดำเนินงานของโครงการไว้ดังนี้

- 1) การคิดและเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา
- 2) การวางแผนการทำโครงการ
- 3) การลงมือทำเค้าโครงโครงการ
- 4) การเขียนรายงานโครงการ
- 5) การแสดงผลงานโครงการ
- 6) การเขียนเค้าโครงโครงการ

6. แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นภารกิจสำคัญของครูผู้สอน ที่ทำไว้ล่วงหน้าว่าจะสอนอะไร เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด เป็นการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนสอน ทำให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจในการสอน สอนครอบคลุมเนื้อหาและสอนอย่างมีแนวทาง และมีเป้าหมาย ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ลักษณะขั้นตอนการจัดทำ และหลักการวางแผนตลอดจนลักษณะการสอนที่ดี เพื่อส่งผลให้การเรียนการสอนดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนจัดการเรียนรู้เป็นการเตรียมการจัดการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ และเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง ให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดตั้งที่ รุจีร์ ภูสาระ (2546:159) และ บุรชัย ศิริมหาสาคร (2547 : 1) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามที่กำหนด แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือแผนการสอน (Lesson Plan) คือ ผลของการเตรียมการอย่างเป็นรูปธรรมของการแปลงหลักสูตรสู่ขบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน แผนการสอนจึงเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน จะต้องให้ความสำคัญมีความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งเห็นภาพรวมและขั้นตอนของการดำเนินการที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถจัดทำแผนการสอน นิเทศหรือบริหารจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ส่วน วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2549 : 297) และ สุวิทย์ มูลคำ (2549 : 58) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ว่า เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแผนที่ผู้สอนจัดทำขึ้นจากคู่มือครูหรือแนวการสอนของกรมวิชาการทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนเนื้อหาใด เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดผลประเมินผล โดยวิธีใด เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์จะให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านใด (สติปัญญา/เจตคติ/ทักษะ) จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีใด ใช้สื่อการสอนหรือแหล่งการเรียนรู้ใดและจะประเมินผลอย่างไร

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่าแผนการจัดกิจกรรมเรียนรู้หรือแผนการสอน เป็นการเตรียมการอย่างเป็นรูปธรรมของการแปลงหลักสูตรสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน จะต้องให้ความสำคัญมีความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งเห็นภาพรวมและขั้นตอนของการดำเนินการที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถจัดทำแผนการสอน การนิเทศ หรือบริหารจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับสาระสำคัญ (บทสรุปเนื้อหา) จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา (สาระการเรียนรู้) กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

6.2 ความสำคัญของแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นระบบการเรียนรู้ที่ผู้สอนสร้างขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ซึ่งมีองค์ประกอบของแผนการสอน ได้แก่ ตัวชี้วัดชั้นปี สาระสำคัญ เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ซึ่ง ธีระพัฒน์ ฤทธิทอง (2545 : 104) และ รุจิร ภูสาระ (2545 : 159) ได้กล่าวถึงแผนการจัดการในการเรียนรู้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการวางแผนของครูในการที่จะให้นักเรียนเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่คาดหวังไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ในแผนการเรียนรู้อาจมีกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้การประเมินผลจากสภาพจริง แผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้จึงมีเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม การจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องตอบคำถามได้ว่า ให้นักเรียนมีคุณสมบัติพึงประสงค์อะไรบ้างตามตัวชี้วัด ส่วน สุวิทย์ มูลคำ (2549 : 58) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า 1) ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอนที่ดี วิธีเรียนที่ดีที่เกิดจากการผสมผสานความรู้และจิตวิทยาการศึกษา 2) ช่วยให้ผู้สอนมีคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่ทำได้ล่วงหน้าด้วยตนเอง และทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย 3) ช่วยให้ผู้สอนทราบว่าการสอนของตนได้เดินไปในทิศทางใด หรือทราบว่าจะสอนอะไร ด้วยวิธีใด สอนทำไม สอนอย่างไร จะใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้อะไร และจะวัดและประเมินผลอย่างไร 4) ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใฝ่ศึกษาหาความรู้ ทั้งเรื่องหลักสูตร วิธีจัดการเรียนรู้จะจัดหาและใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ตลอดจนการวัดและประเมินผล 5) ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอน (จัดการเรียนรู้) แทนได้ 6) แผนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปใช้และพัฒนาแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษา และ

7) เป็นผลงานทางวิชาการที่แสดงถึงความชำนาญและความเชี่ยวชาญของครูผู้สอนสำหรับประกอบการประเมินเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งและวิทยฐานะครูให้สูงขึ้น

กล่าวโดยสรุปแผนการสอนเป็นเสมือนกุญแจดอกสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการวางแผนวิชาที่สอน ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอนแทนได้ ช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของผู้เรียน ช่วยให้การสอนมีคุณภาพและเกิดความมั่นใจในการสอนมากขึ้น

6.3 รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้

สุวิทย์ มูลคำ (2549 : 60-62) ได้กล่าวถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่นิยมใช้กันทั่วไป มี 3 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ

1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย เขียนโดยใช้ประเด็นทั้ง 10 ประเด็น มาลำดับ แต่การลำดับกิจกรรมการเรียนการสอนจะเขียนเป็นเชิงบรรยายกิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ โดยไม่ระบุชัดเจนว่านักเรียนทำอะไร ประกอบด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์ปลายทาง จุดประสงค์นำทาง เนื้อหาสาระ สื่อ/อุปกรณ์การเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล กิจกรรมเสนอแนะ บันทึกผลหลังสอน

2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบตาราง เขียนโดยใช้ประเด็นสำคัญที่เป็นองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้กำกับ และบรรจุองค์ประกอบสำคัญเหล่านั้นลงไปตามตารางเกือบทั้งหมด ดังนี้

จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ/อุปกรณ์	กระบวนการ	การวัดประเมินผล
จุดประสงค์การเรียนรู้					
จุดประสงค์ปลายทาง					
จุดประสงค์นำทาง					

ลงชื่อ ผู้สอน

(.....)

ภาพที่ 2.1 แสดงตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้แบบตาราง

ที่มา : สุวิทย์ มูลคำ 2549 : 60-62

3) แผนการจัดการเรียนรู้แบบพิสดาร เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีรายละเอียดมากขึ้น การลำดับกิจกรรมการเรียนการสอน แยกเป็นกิจกรรมที่ครูปฏิบัติและสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกัน ประกอบด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์ปลายทาง จุดประสงค์นำทาง เนื้อหาสาระ สื่อ/อุปกรณ์การเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล กิจกรรมเสนอแนะ บันทึกผลหลังสอน (ผลการสอน ปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข)

6.4 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การนำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้ (Try Out) ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงเพื่อนำไปทดลองจริง (Trial Run) ให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เกณฑ์ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1) เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นระดับที่ผู้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อาจพึงพอใจว่า หากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้ว แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นก็มีคุณค่าที่จะนำไปสอนนักเรียนได้

2) เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ กำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ของผลการทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด นั่นคือ E_1/E_2 หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ตัวอย่าง 80/80 หมายความว่า เมื่อเรียนจบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนจะสามารถทำแบบฝึกหัดหรือใบงานได้ผลเฉลี่ยร้อยละ 80 และทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ผลเฉลี่ยร้อยละ 80 การที่จะกำหนดเกณฑ์ E_1/E_2 ให้มีค่าเท่าใดนั้น ให้ผู้สอนพิจารณาตามความเข้าใจ โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำมักจะตั้งไว้ 80/80, 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะหรือเจตคติที่จำเป็นจะต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างยาวนาน อาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75/75 เป็นต้น อย่างไรก็ตามไม่ควรตั้งไว้ต่ำจนเกินไป

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้หลากหลายความคิด ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 156) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

1) การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ สามารถกำหนดได้หลากหลายขึ้นอยู่กับผู้วิจัยจะกำหนด ถ้าต้องการประสิทธิภาพสูง ก็กำหนดค่าไว้สูง เช่น 90/90 แต่ถ้ากำหนดเกณฑ์ไว้สูง

อาจพบปัญหาว่าไม่สามารถบรรลุเกณฑ์ที่กำหนดไว้ได้ การจะทำให้ผู้เรียนส่วนมากได้คะแนน ได้จวนเต็ม มีค่าเฉลี่ยจวนเต็ม คือ ร้อยละ 90 ขึ้นไปไม่ใช่เรื่องง่าย ดังนั้นจึงไม่ค่อยมีการตั้งเกณฑ์ 90/90 ในงานวิจัยบางเรื่องตั้งไว้ต่ำกว่า 80 ทั้งด้านกระบวนการและผลโดยรวม เช่น 70/70 ทั้ง ๆ ที่สิ่งที่ครูพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพจริง แล้วสามารถพัฒนาผู้เรียนได้บรรลุผลระดับสูงเป็นส่วนใหญ่ ได้การตั้งเกณฑ์ 50/50 หรือ 60/60 แสดงให้เห็นว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนได้โดยเฉลี่ยครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม หรือมากกว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อย (60%) ซึ่งไม่น่าจะเพียงพอ ควรพัฒนาได้มากกว่านั้น

2) การเขียนเกณฑ์ 80/80 ไม่ได้หมายถึงอัตราส่วน หรือสัดส่วนระหว่าง 2 ส่วนนี้ โดยทั่วไปไม่ได้แปลความหมายโดยนำมาเปรียบเทียบกัน ดังนั้นครูผู้วิจัยไม่อาจเขียนในรูป 80/80 แต่เขียนในรูปอื่น เช่น 80,80 หรือแม้กระทั่งเขียนว่าใช้เกณฑ์ 80% ทั้งกระบวนการ และผลโดยรวมก็ได้ การเขียน 80/80 เป็นเพียงแยกส่วนของประสิทธิภาพของกระบวนการซึ่งเป็นเลข 80 ตัวหน้ากับประสิทธิภาพของผลโดยรวม ซึ่งเป็น 80 ตัวหลัง

3) ครูผู้ศึกษาค้นคว้าตั้งเกณฑ์ทั้ง 2 ส่วนไม่เท่ากันก็ได้ เช่น ตั้งเกณฑ์เป็น 70/80 ซึ่งหมายความว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการใช้ 70% ส่วนประสิทธิภาพของผลโดยรวม ใช้ 80% ซึ่งไม่นิยมกำหนดในลักษณะดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามไม่จำเป็นจะทำอะไรให้สอดคล้องกับความนิยม ข้อสำคัญคือ เหตุผลเบื้องหลังองการตั้งเกณฑ์ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การตั้งเกณฑ์แบบนี้ มีความเหมาะสม มีเหตุผลดีกว่า

เผชิญ กิจระการ (2546 : 49-51) ได้กล่าวว่า การหาประสิทธิภาพของสื่อ การเรียนการสอนเป็นการนำสื่อไปทดลองใช้กับนักเรียนเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ (CAI) บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอน แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ส่วนมากจะใช้วิธีนี้ ประสิทธิภาพที่วัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การทำแบบฝึกหัดหรือกระบวนการเรียน หรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 80/80$, $E_1/E_2 = 85/85$, $E_1/E_2 = 90/90$ ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของเนื้อหาวิชา นอกจากนี้ยังตั้งเกณฑ์ ความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 นั่นคือ ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 90/90 เมื่อคำนวณแล้วค่าที่ถือว่าใช้ได้ คือ 87.50/87.50 หรือ 87.50/90.00 เป็นต้น

เกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีความหมายแตกต่างกันหลายลักษณะในที่นี้จะยกตัวอย่าง $E_1/E_2 = 80/80$ ดังนี้

1) เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของ

กระบวนการส่วน 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 โดยใช้สูตร ดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum X}{N} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum X$ แทน คะแนนรวมของแบบฝึกหัด/แบบทดสอบย่อยทุกชุดรวมกัน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัด

N แทน จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\sum X}{N} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum y$ แทน คะแนนรวมของแบบทดสอบหลังเรียน

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

N แทน จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

2) เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post test) ได้คะแนนร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้น ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

3) เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียน (Post test) โดยเทียบกับคะแนนที่ได้ก่อนเรียน (Pre-test)

4) เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2 หมายถึง นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อมีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูก มีจำนวนนักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่าข้อไม่มีประสิทธิภาพ และชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมีความบกพร่อง)

โดยสรุปการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 80/80 และมีขั้นตอนในการนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มาหาประสิทธิภาพ มีดังนี้

1) นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินตรวจสอบแก้ไขแล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไข เมื่อปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปใช้กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่มีทั้งนักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน จากนั้นนำผลที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดีขึ้น

2) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขให้เรียบร้อยแล้วไปใช้ได้จริงกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และนำผลที่ได้จากการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มาคำนวณหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

6.5 ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้

ดัชนี ประสิทธิภาพ (Effectiveness Index : E.I.) หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนโดยการเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียน กับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน

Goodman and others (1980 : 30-34) กล่าวถึงดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ว่าเป็นการประเมินสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นมา ที่จะดูถึงประสิทธิภาพทางการสอน และการวัดประเมินผลสื่อที่นั้นตามปกติแล้วจะเป็นการประเมินความแตกต่างของค่าคะแนน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและคะแนนการทดสอบหลังเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 159) การหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้ หมายถึง ตัวเลขที่แสดงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียน กับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน รูปแบบการหาดัชนีประสิทธิผล มีลักษณะ ดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

$$E.I. = \frac{P_2 - P_1}{(n \times a) - P_1}$$

เมื่อ E.I. แทน ดัชนีประสิทธิผล

P_1 แทน ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน

P_2 แทน ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียน

n แทน จำนวนนักเรียน

a แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบ

ดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาประยุกต์ใช้ประเมินการสอน โดยเริ่มจากทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นตัววัดว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับใด รวมถึงการวัดทางด้านความเชื่อเจตคติ และความตั้งใจของผู้เรียน นำนักเรียนเข้าการทดลองเสร็จแล้วทำการทดสอบหลังเรียนแล้วนำค่าที่ได้มาหาค่าดัชนีประสิทธิผล โดยนำคะแนนก่อนเรียนไปลบออกจากคะแนนหลังเรียนได้เท่าใด นำมาหารด้วยค่าที่ได้จากค่าทดสอบก่อนเรียนสูงสุดที่ผู้เรียนจะสามารถทำได้ ลบด้วยคะแนนทดสอบก่อนเรียนโดยทำให้อยู่ในรูปร้อยละ

ค่าดัชนีประสิทธิผลจะมีค่าอยู่ถึงระหว่าง -1.00 ถึง 1.00 หากค่าทดสอบก่อนเรียนเป็นและการทดสอบหลังเรียนปรากฏว่านักเรียนไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือ ได้คะแนน 0 เท่าเดิมแต่ถ้าคะแนนทดสอบก่อนเรียน = 0 และคะแนนทดสอบหลังเรียนนักเรียนทำได้สูงสุด คือ เต็ม 100 ค่า E.I. จะมีค่า = 1.00 และในทางตรงกันข้าม ถ้าคะแนนทดสอบหลังเรียนน้อยกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน ค่าที่ได้ออกมาจะมีค่าเป็นลบ ในสภาพของการเรียนเพื่อรอบรู้ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะต้องเรียนให้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาตัดแปลงเพื่ออ้างอิงเกณฑ์ด้วยค่าของเกณฑ์สูงสุดที่สามารถเป็นไปได้ ซึ่งในกรณีค่าประสิทธิผล อาจจะมีค่าได้ถึง 1.00

Hovland (1949 : unpagged ; อ้างถึงใน เผลิญ กิจระการ 2546 : 2) ได้เสนอดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) ซึ่งคำนวณได้จากการหาความแตกต่างของการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนสูงสุดที่สามารถเพิ่มขึ้นได้ Hovland เสนอว่า ค่าความสัมพันธ์ของการทดลองจะสามารถกระทำได้อย่างถูกต้องแน่นอน จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุด ดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพสูงสุดของสื่อ

สรุปได้ว่าค่าดัชนีประสิทธิผลอยู่ระหว่าง -1.00 ถึง 1.00 หากค่าทดสอบก่อนเรียนเป็น 0 และการทดสอบหลังเรียนปรากฏว่านักเรียนไม่มีการเปลี่ยนแปลงคือได้คะแนน 0 เท่าเดิมค่า E.I. จะเป็น 0 แต่ถ้าหากคะแนนทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 0 และคะแนนทดสอบหลังเรียนนักเรียน

ทำได้สูงสุด คือ 100 ค่า E.I. จะเท่ากับ 1.00 และในทางตรงกันข้ามถ้าคะแนนสอบหลังเรียนน้อยกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน ค่าที่ออกมาจะเป็นลบ

7. ความพึงพอใจ

7.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคล ที่มีต่อการทำงาน หรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า (ชูศรี การเกษ 2546 : 6; พิศิษฐ์ ขาวจันทร์ 2546 : 48 ; จิราพร นิลกำเนิด 2547 : 63) ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่ดีหรือความรู้สึกในทางบวกที่ผู้ปฏิบัติงานมีต่องาน ความรู้สึกนี้จะช่วยจูงใจให้เกิดความรักงาน มีความกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน มีขวัญกำลังใจที่ดี ส่งผลให้งานนั้นมีประสิทธิภาพแสดงให้เห็นความสำเร็จขององค์กร เช่น ความรู้สึกชอบ รัก พอใจ เต็มใจ และยินดี ซึ่งเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งทาง ด้านวัตถุและจิตใจ เป็นความรู้สึกที่มีความสุข เมื่อดำเนินการปฏิบัติงานนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ ส่วน (ทิฆัมพร ยุทธเสรี 2550 : 30; สุรินทร์ ภูสิงห์ 2552 : 117; Davis and Newstrom 1989 : 177, อ้างถึงใน วัลภา ตั้งชีพชูชัย 2552 : 62) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกหรือเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่องานที่ปฏิบัติ ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ ในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียน จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่บุคคลจะเรียนรู้หรือพัฒนาการและความเจริญงอกงามนั้นบุคคลจะต้องอยู่ในภาวะพึงพอใจ สุขใจ เป็นเบื้องต้น นั่นคือบุคคลต้องได้รับการจูงใจทั้งในลักษณะนามธรรมและรูปธรรม ดังนั้นความพึงพอใจในการเรียนรู้ จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียน การสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

จากนิยามดังกล่าว สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่มีความสุข เมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของความต้องการหรือแรงจูงใจ ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกพึงพอใจเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับสิ่งที่ตนต้องการ หรือเป็นไปตามเป้าหมายที่ตนเองต้องการ

7.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

7.2.1 ทฤษฎีการจูงใจของ Herzberg

Herzberg (1959 : 113-115, อ้างถึงใน วัลภา ตั้งชีพชูชัย 2552 : 63) ได้ศึกษา เจตคติต่อการทำงานของวิศวกรและนักบัญชีแล้วพบว่า คนที่ปฏิบัติงานได้ผลดีมีประสิทธิภาพได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน Herzberg กล่าวว่าความต้องการของคนในการทำงาน มี 2 ประการ ประการแรกเป็นความต้องการหลีกเลี่ยงความพึงพอใจสภาพแวดล้อมของงานเรียกว่า ปัจจัยค้ำจุน ประการที่สอง เป็นความต้องการที่ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้ความสามารถของเขาแสวงหา ความก้าวหน้า เรียกว่า ปัจจัยเกื้อหนุน Herzberg เรียกปัจจัยที่สองนี้ว่า ทฤษฎีสองปัจจัยซึ่งมีที่มา ดังนี้

1. ปัจจัยเกื้อหนุน (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิด

ความพึงพอใจ มีความสัมพันธ์โดยตรงกับแรงจูงใจภายในที่เกิดจากงานที่ทำ ได้แก่

1) ความสำเร็จของงาน (Achievement) หมายถึง การที่บุคคลใช้พลัง และความสามารถในการทำงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ ให้สติปัญญาจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นจนสำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจ ความพึงพอใจเมื่อบุคคลได้รับรู้ ถึงความสำเร็จของตน ก็จะเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานต่อไป

2) การยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การได้รับความยอมรับ นับถือจากผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและบุคคลอื่นในสังคมโดยการรับรู้พฤติกรรม ที่กลุ่มแสดงออกในรูปของการแสดงออก การยกย่องชมเชย การประกาศเกียรติคุณ การมีส่วนร่วม หรือการแสดงอื่น ๆ ทำให้บุคคลรู้จักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเอง

3) ลักษณะของงาน (Work Itself) หมายถึง คุณลักษณะและ ความน่าสนใจของงาน งานที่มีความแปลกใหม่ไม่จำเจ งานที่ท้าทายความสามารถ งานสร้างสรรค์ และเกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น งานที่ตรงตามความสามารถและมีอิสระในการทำงาน ปริมาณงาน และระยะเวลาในการทำงาน

4) ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การรู้จักหน้าที่ และตระหนักในความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งจะปฏิบัติให้สำเร็จ การยอมรับผล แห่งการกระทำทั้งทางบวกและทางลบ

5) ความก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง ความเจริญก้าวหน้า ตามสายงาน ตำแหน่งหน้าที่ การศึกษาอบรม การพัฒนาทักษะในการทำงานเพื่อพัฒนาตนเองให้มี

ความสามารถในการปฏิบัติงาน โอกาสที่จะได้รับการมอบหมาย ความไว้วางใจในการทำงาน การศึกษาอบรม การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) ได้แก่

1) นโยบายการบริหาร (Policy Administration) หมายถึง นโยบายที่เกี่ยวกับการบริหารการมอบหมายงาน การบังคับบัญชา การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย แนวทางในการดำเนินการ การพิจารณาความดีความชอบและความยุติธรรมของผู้บังคับบัญชา

2) การนิเทศงาน (Technical Supervision) หมายถึง เทคนิคการนิเทศ เช่น การแนะนำ ช่วยเหลือและแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมระหว่างประจำการ การติดตามและประเมินเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน การเอาใจใส่สนับสนุนในการปฏิบัติงาน

3) เงินเดือน (Salary) หมายถึง ค่าตอบแทนในการทำงานที่มีรูปแบบที่แน่นอนในช่วงระยะเวลาของการจ่ายแต่ละครั้ง และค่าตอบแทนที่จ่ายให้กับพนักงานประจำ

4) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Interpersonal Relations) หมายถึง ลักษณะที่มีความสัมพันธ์ต่อกันระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน นักศึกษาและบุคคลอื่น

5) ความมั่นคงในการทำงาน (Job Security) หมายถึง ความแน่นอนหรือ หลักประกันความมั่นคงในหน้าที่การงาน ความรู้สึกปลอดภัยและเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน สภาพะการทำงาน (Working Condition) หมายถึง สภาพแวดล้อมและบรรยากาศความสะอาดสบาย

6) ความสะอาดของสถานที่ทำงาน การจัดเตรียมจัดวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานทำให้การปฏิบัติงานมีความคล่องตัว ปฏิบัติงานได้รวดเร็ว มีประสิทธิภาพและปฏิบัติงานอย่างมีความสุข

7) ประโยชน์นอกเหนือจากเงินเดือน (Fringe Benefits) หมายถึง สิ่งตอบแทนหรือสิ่งที่ได้รับเป็นกรณีพิเศษ นอกเหนือจากเงินเดือนประจำ เช่น ค่าวิชาชีพ ค่ารักษาพยาบาล ค่าเช่าบ้าน ค่าล่วงเวลาวันหยุดชดเชย สิทธิในการลา และสวัสดิการอื่น ๆ

8) ชีวิตส่วนตัว (Personal Life) ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับ ครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและบุคคลอื่น

9) สถานะภาพ (Status) สถานะในการปฏิบัติงานในวิชาชีพ

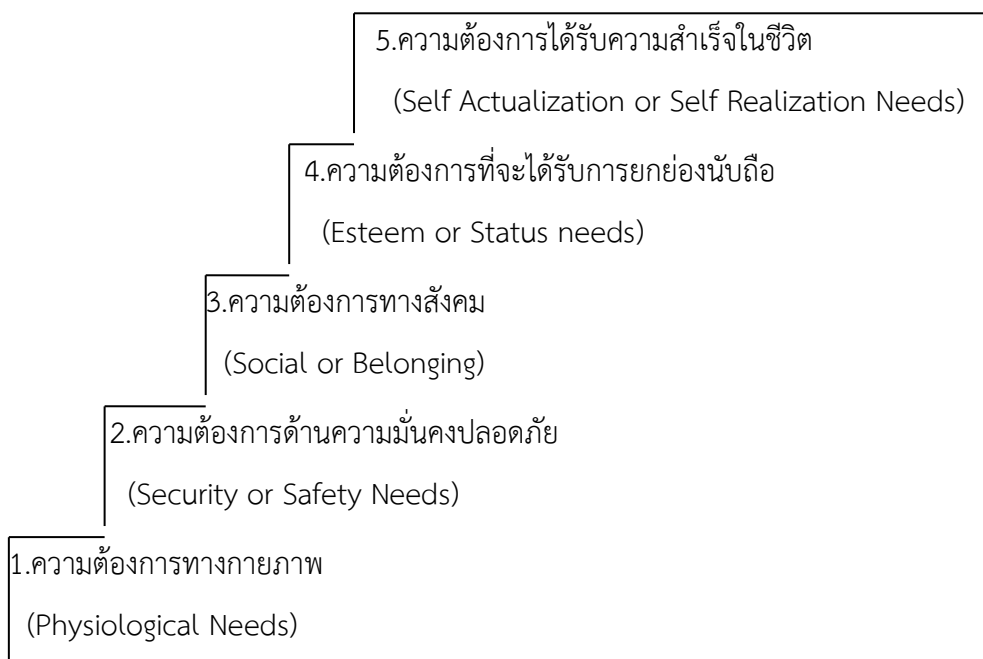
จากทฤษฎีสองปัจจัยที่ได้กล่าวมาแล้ว พอจะสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบได้ดังนี้

1) องค์ประกอบสำคัญที่มีส่วนทำให้มีความพึงพอใจและมีความสุข มี 6 ประการ คือ ความสำเร็จของงาน การยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า และโอกาสเติบโตในหน้าที่การงานนั้น ๆ

2) องค์ประกอบชนิดหนึ่งที่เกิดลักษณะตรงกันข้ามหรือต่อต้าน ได้แก่ ความไม่พอใจ ไม่พึงพอใจ องค์ประกอบชนิดนี้ก็คือ ความไม่เป็นธรรม ความไม่พึงพอใจ ในการบริหาร การปกครอง การบังคับบัญชาไม่มีผลประโยชน์ตอบแทน แรงงานไม่เพียงพต่อการดำรงชีวิต และสภาพการทำงานไม่ดี องค์ประกอบเหล่านี้ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการสร้าง ความไม่พึงพอใจในงานให้แก่พนักงาน เจ้าหน้าที่ในบังคับบัญชาขึ้นได้ทั้งสิ้น

6.2.2 ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของ Maslow (Maslow's Hierarchy of Needs)

Maslow (1970 : 122-124) นักจิตวิทยาทางด้านมนุษยสัมพันธ์ได้เสนอกรอบความคิดเพื่ออธิบายถึงปัจจัยที่เป็นสิ่งจูงใจบุคคล ให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำงานหรือกระทำกิจกรรมใด ๆ มีอยู่ 5 ชั้น ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการของ Maslow ดังปรากฏในภาพประกอบที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 ลำดับชั้นความต้องการของ Maslow

ที่มา : Maslow 1970 : 122-124

แต่ละความต้องการตามลำดับขั้นดังแผนภูมินั้น จะมีบทบาทหรือมีอิทธิพล
 กี่ต่อเมื่อมีสภาพ 2 ประการ คือ

- 1) เมื่อความต้องการนั้นได้เกิดขึ้นเพียงพอถึงระดับของความยาก
- 2) เมื่อความต้องการในระดับที่ต่ำกว่าได้รับการตอบสนองแล้ว และคงมีอยู่ในระดับหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับได้และทำให้เกิดความพึงพอใจ ทั้งนี้ยกเว้นความต้องการพื้นฐานเริ่มแรก คือ ความต้องการทางกายภาพและชีวภาพ

สำหรับประเด็นแรกนั้น อาจอธิบายได้ว่าความต้องการใดก็ตามจะไม่เป็นต้นเหตุของพฤติกรรมจนกว่าการขาดหายไปเรื่องนั้น ๆ มีมากขึ้น หรือความสามารถตอบสนองความต้องการนั้น ๆ มีน้อยลง ๆ จนถึงจุดที่ทำให้ต้องมาตระหนักถึงความต้องการนั้น เช่น เราทุกคนต้องการน้ำ แต่ก็ไม่เคยกระหายน้ำตลอดเวลา ความกระหายน้ำจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อน้ำที่มีอยู่ในร่างกายขาดหายไปกว่าระดับปกติ อีกประการหนึ่งนั้นก็เพราะว่าเราทราบเสมอว่าเมื่อใดที่หิวน้ำก็อาจหาน้ำดื่มได้เสมอโดยไม่ยากลำบาก ดังนั้นจึงไม่ค่อยตระหนักในความสำเร็จของน้ำมากจริง ๆ เมื่อเทียบกับบุคคลที่ขาดน้ำ อาทิในทะเลทราย เขาอาจจะกระทำการใด ๆ ก็ได้เพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำ

ประเด็นที่สองเมื่อความต้องการในระดับที่ต่ำกว่าได้รับการตอบสนองแล้ว และยังคงไม่อยู่ในระดับหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับได้และทำให้เกิดความพึงพอใจนั้น หมายความว่าถ้าความต้องการในระดับที่ต่ำกว่ายังไม่ได้รับการตอบสนองในระดับที่ทำให้เกิดความพอใจแล้ว ความต้องการในระดับต่ำที่ยังตอบสนองไม่ได้ก็จะยังคงมีน้ำหนักและสามารถมีอิทธิพลมากกว่าความต้องการในระดับสูงกว่า บุคคลจะไม่มีแรงจูงใจที่จะตอบสนองความต้องการเพื่อความปลอดภัยและความมั่นคง แม้ว่าเขาจะไม่มีความปลอดภัยสักเท่าใดก็ตาม เว้นแต่ว่า ความต้องการทางกายภาพของเขาจะได้รับการตอบสนองให้ได้ระดับหนึ่งพอสมควรเสียก่อน นั่นคือ บุคคลที่กำลังจะอดตายจะไม่มุ่งหาความปลอดภัยหรือมั่นคง ก็เช่นกันกับความพยายามที่จะตอบสนองความต้องการในทางสังคม ความรักใคร่และความเป็นเจ้าของ จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลสามารถตอบสนองความต้องการทางกายภาพและความปลอดภัยได้ในระดับหนึ่งแล้ว และความต้องการที่จะมีสถานภาพได้รับการยกย่องและได้รับการยอมรับ จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลสามารถตอบสนองความต้องการทางกายภาพและความมั่นคงปลอดภัยได้ในระดับหนึ่ง และความต้องการในสังคม ความรักใคร่และความเป็นเจ้าของได้รับการตอบสนอง จนเป็นที่พอใจแล้วเช่นกัน และที่สุดความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูงสุดหรือความต้องการประจักษ์ตนก็จะมีบทบาท เมื่อบุคคลนั้นประสบความสำเร็จในการตอบสนองความต้องการขั้นก่อน ๆ มาแล้ว

Maslow มีความเห็นว่าบุคคลพยายามที่จะตอบสนองความต้องการพื้นฐานให้มากกว่าก่อนที่จะเกิดพฤติกรรมมุ่งไปตอบสนองความต้องการชั้นเหนือขึ้นไปจนถึงชั้นความต้องการที่ประสบความสำเร็จสูงสุด ความต้องการขั้นต้น ๆ ต้องได้รับการตอบสนองก่อนที่ความต้องการชั้นสูงจะเข้ามามีบทบาทต่อความรู้สึกอันมีสติของบุคคลนั้น ๆ ดังนั้นจุดสำคัญในความคิดของ Maslow ก็คือ ความต้องการใดที่ได้รับการตอบสนองอันทำให้เกิดความพึงพอใจแล้ว ความต้องการนั้นก็จะเป็นแรงกระตุ้นอีกต่อไป แต่ความต้องการในระดับที่สูงกว่าจะกลายเป็นแรงขับหรือแรงจูงใจแทนที่อันจะเป็นเหตุทำให้บุคคลต้องสร้างพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของคนนั้นต่อไป

ความต้องการพื้นฐานทางกายภาพและชีวภาพนั้นเป็นความต้องการในระดับต่ำขั้นแรก เป็นความต้องการซึ่งจำเป็นเพื่อการอยู่รอดอันเป็นเรื่องทางกายภาพและชีวภาพ คือ ความต้องการในการพักผ่อน อากาศ อุณหภูมิที่พอเหมาะ การขับถ่าย การเคลื่อนไหว เพศ รวมถึงความต้องการในปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค

สำหรับบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจพอใช้และโดยเฉพาะพวกที่ใช้สมองโดยทั่วไปแล้วเขามักสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานได้ในระดับที่น่าพอใจ ดังนั้นความต้องการเหล่านี้จึงดูเหมือนไม่มีอิทธิพลต่อเขา เว้นเสียแต่จะเกิดภาวะไม่ปกติ เช่น ขาดการนอนหลับพักผ่อนติดต่อกันสองวัน หรือไม่ได้รับประทานอาหารติดต่อกันหลายมื้อ บุคคลผู้นั้นก็จะหันกลับมากแสดงความต้องการในทางชีวภาพและกายภาพเป็นอย่างมาก สำหรับกลุ่มบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่สู้ดี โดยเฉพาะพวกที่ใช้แรงงาน หรือคนที่เผชิญกับความขาดแคลนอาหาร ความต้องการพื้นฐานเพื่อการอยู่รอดจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมของคน อาจกล่าวได้ว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานนี้ แต่ถึงกระนั้นความต้องการนี้จะมีความเข้าต่างกันบุคคลที่ต่างกัน นั่นคือแต่ละคนจะมีระดับความต้องการทางกายภาพและชีวภาพแตกต่างกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับวัยและการฝึกหัดตนเอง เช่น เด็กต้องการนอนมากกว่าผู้ใหญ่ หรือบางคนอาจฝึกให้รับประทานอาหารวันละ 2 มื้อ ในขณะที่คนหนึ่งอาจมีความต้องการอาหารวันละ 5-6 มื้อ เป็นต้น

สำหรับสังคมปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมที่ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบเงินตรา จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลเป็นจำนวนมากได้เกิดขึ้นโดยหวังได้เงินตราเป็นสิ่งตอบแทน อันที่จริงคนเรานั้นไม่ได้สนใจในเงินตราในตัวของมันเองมากไปกว่าการใช้เงินตราเป็นเครื่องมือหรือเป็นตัวแทนที่จะทำให้เขาตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ของเขาได้ แน่แน่นอนที่สุดเงินตราหรือสิ่งจูงใจที่เห็นได้อันเป็นรูปธรรมนั้นสามารถใช้แลกับปัจจัยสี่ และหลายสิ่งหลายอย่างในสังคมได้

แต่ขณะเดียวกันเงินตราที่อาจซื้อหลายสิ่งหลายอย่างไม่ได้ เช่น คนที่เป็นเนื้อร้ายในชั้นร้ายแรง เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต แม้จะมีเงินสักเท่าใดก็แลกชีวิตอันเป็นที่รักและห่วงหาพันที่สุดไม่ได้ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม นอกจากเงินตราจะช่วยตอบสนองความต้องการทางกายภาพ ได้เป็นส่วนใหญ่แล้ว เงินตราสามารถตอบสนองความต้องการในระดับสูงหว่าได้ ได้มีการศึกษาค้นคว้า ถึงผลกระทบของเงินว่าเป็นสิ่งจูงใจที่ซับซ้อนที่เกี่ยวข้องอยู่กับความต้องการทุกชนิด

ความต้องการในความปลอดภัยและความมั่นคง แรงจูงใจของมนุษย์เรานั้นมิได้ มีปรากฏให้เห็นเด่นชัดทุกอย่างตลอดไป แรงจูงใจบางอย่างอาจเห็นและเข้าใจได้ง่าย เช่น แรงจูงใจ อันเกิดจากความต้องการทางกายภาพและชีวภาพดังได้กล่าวมาแล้ว แต่มีความต้องการอีกหลายอย่าง ที่ซ่อนอยู่ภายใต้จิตสำนึกและมักจะเห็นชัดได้ยาก ความต้องการในความปลอดภัยและความมั่นคงนี้ ปรากฏออกมาในทั้งสองลักษณะ คือ มีทั้งที่เห็นเด่นชัดและเห็นไม่ได้เด่นชัด

สำหรับความต้องการที่จะมีความปลอดภัยและความมั่นคงนี้เป็นความต้องการ ที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญและเป็นที่ยอมรับกันดีในหมู่มนุษย์ทั้งหลาย คนเราปรารถนาที่อยู่ห่างจากสิ่งที่เป็นภัยอันตรายทั้งปวงต่อชีวิตไม่ว่าจะเป็นอุบัติเหตุ โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ รวมตลอดจนถึงความไม่มี เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ดังนั้นบุคคลและองค์การจึงสนใจในหลักประกันบางอย่าง นั่นคือ ถ้าเป็นไปได้ก็จะเลี่ยงความหายนะต่าง ๆ เหล่านั้น จะเห็นได้ว่าหลายองค์การจึงจัดโครงการต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการ ความมั่นคงและปลอดภัยนี้ ได้แก่ การประกันภัยในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ในด้านสุขภาพ อุบัติเหตุและชีวิต เป็นต้น รวมถึงการเก็บสะสมเงิน การให้บำเหน็จบำนาญ เมื่อเกษียณอายุ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจทำให้รู้สึกปลอดภัยและมั่นคง แต่มิได้หมายความว่า จะเป็นเหตุ ทำให้คนผลิตได้มากกว่าเดิม ในแง่ความเป็นจริง ความคิดสร้างสรรค์และความคิดริเริ่มซึ่งเป็น สิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการทำงานจะเกิดขึ้นได้ยาก หากมีการเน้นในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยนี้ มากเกินไป อย่างไรก็ตามทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการเลือกงานของบุคคล ระบบราชการไทยก็เป็นแหล่งที่ได้ชื่อว่าให้ความมั่นคงในการทำงานสูง และเป็นเหตุหนึ่งที่ตั้งดูบุคคล ให้รับราชการ

ความต้องการในความปลอดภัยและความมั่นคงนี้มีลักษณะทั้งที่อยู่ในจิตสำนึก และใต้จิตสำนึก ความต้องการในความปลอดภัยและความมั่นคงที่อยู่ในจิตสำนึกมักจะพัฒนา มาในระยะที่ยังเป็นเด็ก ถ้าพ่อแม่ ผู้ปกครองให้การดูแลปกป้องเด็กมากเกินไปไม่让孩子ได้รู้จัก ความยากลำบาก ไม่เคยพบความขัดแย้ง ความผิดหวัง หรือความล้มเหลว และที่สุดเด็กก็จะไม่รู้จัก สภาพความเป็นจริงและมักจะมองโลกในแง่ดีเกินไป เด็กจะพัฒนาความคิดที่ยึดมั่นกับ

ความปลอดภัยมาก เขาจะไม่ชอบการแข่งขัน ไม่ทำให้ผู้อื่นขัดเคือง ขณะเดียวกันก็ไม่ชอบให้คนอื่นมาวิพากษ์วิจารณ์ตน ไม่อยากให้ใครมาคาดหวังอะไรจากตน สำหรับคนที่ยึดมั่นในความมั่นคงจะรู้สึกว่าเป็นการยากมากที่จะต้องสัมพันธ์กับโลกที่มีแต่ความไม่แน่นอนและควบคุมยาก

เกี่ยวกับความต้องการในความมั่นคงนี้ นอกจากจะเป็นเรื่องนี้อาจซ่อนอยู่ในจิตใต้สำนึกแล้ว สำหรับนักจิตวิทยายังหมายถึงสิ่งอื่นอีก นอกเหนือไปจากความมั่นคงในแง่เศรษฐกิจ แม้ว่าความมั่นคงทางเศรษฐกิจนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของความมั่นคงโดยทั่วไปก็ตาม แต่มิได้หมายถึงความมั่นคงในการทำงาน

ความต้องการในสังคม ความรักใคร่และความเป็นเจ้าของ เมื่อความต้องการในขั้นที่ต่ำกว่า คือ ความต้องการพื้นฐานทางกายภาพและชีวภาพ และความต้องการในความปลอดภัยและความมั่นคงได้รับการตอบสนองพอสมควรแล้ว ความต้องการทางสังคม ความต้องการในความรักใคร่ และความรู้สึกเป็นเจ้าของเริ่มจะมีบทบาท เป็นที่ทราบกันดีว่ามนุษย์นั้นเป็นสัตว์สังคม ดังนั้นมนุษย์ส่วนใหญ่จึงชอบการกระทำโต้ตอบและอยู่ร่วมกับคนอื่นในสถานการณ์ที่เขาู้สึกว่ามีส่วนร่วมและเป็นที่ยอมรับ แต่คนโดยทั่วไปจะมีความต้องการนี้ในระดับที่ต่างกัน ในแต่ละบุคคลและในแต่ละสถานการณ์ที่ต่างกันด้วย

ความต้องการทางสังคมนี้หมายถึงความรวมถึงความต้องการในความรักใคร่ด้วย เกี่ยวกับความต้องการชนิดนี้ บุคคลโดยทั่วไปมักจะมียากในความสัมพันธ์กับบิดามารดา สามีภรรยา และลูก รวมถึงตลอดถึงญาติพี่น้อง นอกจากนี้ความต้องการนี้อาจตอบสนองได้ในสภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ ความต้องการมีความสัมพันธ์อันอบอุ่นกับเพื่อน โดยเฉพาะเพื่อร่วมงาน และความรู้สึกที่ว่าตนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นคนที่มีคุณค่าของกลุ่มที่เขาเป็นสมาชิก มิใช่เป็นเพียงแต่ผู้ผลิตที่ไม่มีความรู้สึกไม่มีชีวิตจิตใจ และถ้าปราศจากความรู้สึกที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มแล้ว เขาจะรู้สึกว่าเขาเป็นบุคคลที่ไม่พึงปรารถนา และรู้สึกว่าเขาไม่เป็นที่ต้องการ หรือไม่มีคุณค่า และที่สุดก็จะประพฤติตนเหมือนคนอื่นที่มีชื่อเสียงขององค์การ เหล่านี้เป็นเรื่องที่คลุมไปถึงความรู้สึกเป็นเจ้าของด้วย

ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับ หมายถึง ความต้องการของบุคคลที่จะมีคุณค่าในสายตาของคนอื่น ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความสามารถที่แท้จริง ความสำเร็จ และความเคารพที่ได้รับจากคนอื่น ความต้องการเหล่านี้อาจแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

1) ความปรารถนาที่จะมีความแข็งแกร่ง ความสำเร็จ มีความเพียงพอ มีความมั่นใจ เพื่อที่จะเผชิญโลกและมีความเป็นอิสระภาพ

2) ความปรารถนาที่จะมีชื่อเสียงและเกียรติภูมิ การได้รับความสนใจ ความสำคัญหรือการเห็นคุณค่า

ในประเด็นเกี่ยวกับความรู้สึกว่าประสบความสำเร็จ นอกจากจะหมายถึงความรู้สึกของบุคคลว่างานของเขาเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปแล้ว ยังหมายความรวมถึงว่าเขากำลังก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนา โดยตระหนักในศักยภาพ ทักษะและความสามารถของตน อันเป็นเหตุให้เกิดความพึงพอใจทางอารมณ์ แต่ความพึงพอใจนี้จะถูกกระทบ ไม่เฉพาะแต่เพียงว่าเขาทำอะไรสำเร็จ แต่ยังขึ้นอยู่กับว่าเพื่อร่วมงานได้ตอบกับความสำเร็จของเขาอย่างไร ด้วยความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูงสุดหรือความประจักษ์ตน การแสดงออกของความต้องการแบบนี้มีหลายอย่างแตกต่างกันไป การเกิดขึ้นของความต้องการขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในความสามารถตอบสนองความต้องการระดับต้น ๆ ได้แก่ ความต้องการพื้นฐานทางกายภาพและชีวภาพ ความต้องการในความปลอดภัยและมั่นคง ความต้องการในสังคมและความรักใคร่ และความต้องการที่จะรับการยอมรับและยกย่อง บุคคลซึ่งได้รับการตอบสนองในความต้องการเหล่านี้ เขาเรียกว่าบุคคลผู้ที่มีความพึงพอใจ ถ้าสุไปกว่านี้ก็คาดหวังได้ว่าต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่สมบูรณ์ที่สุดในสังคมของเราทุกวันนี้ อาจพบบุคคลผู้มีความพึงพอใจได้ แต่ก็ยังเป็นที่ยอมรับว่าความรู้สึกเกี่ยวกับความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูงสุดนี้ ยังไม่มีมากนัก

หากพิจารณาการปรับใช้ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow ในการบริหารในความเป็นจริงแล้ว จะเห็นได้ว่าความต้องการของบุคคลจะไม่เป็นลำดับขั้นหรือขั้นตอนอย่างมีระเบียบที่เข้าใจดังที่ Maslow อธิบาย แต่ความต้องการของบุคคลจะมีความสับสนและสลับซับซ้อนอันเนื่องจากลักษณะของบุคคลที่มีความซับซ้อน

7.3 องค์ประกอบที่มีผลต่อความพึงพอใจ

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ได้แก่ สิ่งจูงใจ ซึ่งหมายถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุหรือสภาวะใด ๆ ซึ่งจะเป็นเครื่องช่วยโน้มน้าวจิตใจ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานนั้น ๆ ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้งานนั้นประสบผลสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้ หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ เครื่องล่อใจนั่นเอง

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หรือปฏิบัติกิจกรรมจะเกิดขึ้นได้มากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือองค์ประกอบต่าง ๆ หลายประการ ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีต่อความพึงพอใจไว้ดังนี้

เผชิญ กิจกรรมการ (2546 : 7) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีผลต่อความพึงพอใจ ซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบัน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบเกี่ยวกับการทำงานในปัจจุบัน

- 1) ความตื่นเต้น น่าเบื่อ
- 2) ความสนุกสนาน ความไม่สนุกสนาน
- 3) ความโล่ง ความสลับ
- 4) ความท้าทาย ไม่ท้าทาย
- 5) มีความพอใจ ไม่พอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางด้านค่าจ้าง

- 1) ถือว่าเป็นรางวัล ไม่เป็นรางวัล
- 2) มาก น้อย
- 3) ยุติธรรม ไม่ยุติธรรม
- 4) เป็นทางบวก เป็นทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบทางการเลื่อนตำแหน่ง

- 1) ยุติธรรม ไม่ยุติธรรม
- 2) เชื่อถือได้ เชื่อถือไม่ได้
- 3) เป็นเชิงบวก เป็นเชิงลบ
- 5) เป็นเหตุผล ไม่เป็นเหตุผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางด้านผู้นิเทศ ผู้บังคับบัญชา

- 1) อยู่ใกล้ อยู่ไกล
- 2) ยุติธรรมแบบจริงจัง ยุติธรรมแบบไม่จริงจัง
- 3) เป็นมิตร ค่อนข้างไม่เป็นมิตร
- 4) เหมาะสมทางคุณสมบัติ ไม่เหมาะสมทางคุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางด้านเพื่อนร่วมงาน

- 1) เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
- 2) จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงาน ไม่จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงาน

และเพื่อน

- 3) สนุกสนานร่าเริง ดูไม่มีชีวิตชีวา

สุพรรณษา ศรีโพธิ์ (2548 : 28) กล่าวว่า ปัจจัยองค์ประกอบที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติ มี 5 ประการดังนี้

- 1) สิ่งจูงใจเกี่ยวกับวัตถุ ประกอบด้วย วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่
- 2) สิ่งจูงใจเกี่ยวกับโอกาส เช่น โอกาสเกี่ยวกับความมีชื่อเสียง ความเด่น ความมีอำนาจ ความมีอิทธิพล
- 3) สิ่งจูงใจเกี่ยวกับสภาพวัสดุอุปกรณ์ ความร่วมมือ การได้รับบริการ ซึ่งอาจจะได้โดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว
- 4) ความสามารถของครูผู้สอนที่จะทำให้ความพึงพอใจแก่บุคคล โดยเปิดโอกาสให้เขาแสดงอุดมคติโดยเสรี เพื่อก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในฝีมือ
- 5) สิ่งจูงใจเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน การมีสัมพันธ์ฉันท์มิตรกับบุคคลภายในห้อง ความผูกพันกับสถาบัน และการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมโรงเรียน

กล่าวโดยสรุปองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เป็นปัจจัยองค์ประกอบที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติ ได้แก่ สิ่งจูงใจเกี่ยวกับวัตถุ สิ่งจูงใจเกี่ยวกับโอกาส สิ่งจูงใจเกี่ยวกับสภาพวัสดุอุปกรณ์ ความร่วมมือ การได้รับบริการ ซึ่งอาจจะได้โดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ความสามารถของครูผู้สอนที่จะทำให้ความพึงพอใจแก่บุคคล โดยเปิดโอกาสให้เขาแสดงอุดมคติโดยเสรี เพื่อก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในฝีมือ และสิ่งจูงใจเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน การมีสัมพันธ์ฉันท์มิตรกับบุคคลภายในห้อง ความผูกพันกับสถาบัน และการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมโรงเรียน

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

วิชณุ แสงชาติ (2547 : 80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาพิเศษลูกเสือสามัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้โครงงาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแพ่ง กิ่งอำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2537 จำนวน 37 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาพิเศษลูกเสือสามัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้โครงงาน จำนวน 8 แผน ใช้เวลา

ในการสอน 16 ชั่วโมง และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากระหว่าง 0.29 ถึง 0.77 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.28 ถึง 0.98 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index) ผลการวิจัยพบว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาพิเศษลูกเสือสามัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้โครงการ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 94.29/92.28 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 มีค่าดัชนีประสิทธิผล ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการเท่ากับ 0.7846 หมายความว่า ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 78.46 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสรุปแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาพิเศษลูกเสือสามัญทำให้นักเรียนได้ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรม การฝึกปฏิบัติกิจกรรม เน้นกระบวนการกลุ่ม ทำให้เป็นคนที่รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความสุขตื่นตัวในการเรียนศึกษาจาก สภาพจริง สื่อการเรียนเป็นของจริง มีการวัดผลที่หลากหลาย นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวันได้

สีลา มะเค็ง (2547 : 62) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาโครงการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัด ศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาโครงการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับปานกลาง

2) ตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาโครงการ จำนวน 9 ตัวแปร ได้แก่ ทักษะคิดที่มีต่อครูผู้สอน ทักษะคิดที่มีต่อบรรยากาศในห้องเรียน การเตรียมการสอนของครู วิธีดำเนินการสอน ความรอบรู้ในวิชาที่สอน ตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาโครงการ จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ทักษะคิดที่มีต่อเนื้อหาวิชา และการให้นักเรียนมีส่วนร่วมและเ้าความสนใจ ตัวแปรพยากรณ์ทั้งหมดร่วมกัน พยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาโครงการได้ร้อยละ 71 ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาโครงการ จำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ ความกล้าสู้กล้าเสี่ยง ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีมนุษยสัมพันธ์ และการวางแผนในการทำงาน

3) ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาโครงการเรียนเรียงตามลำดับ
 ดังนี้ บรรยากาศในห้องเรียน ความขยันและครูผู้สอน สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนวิชาโครงการได้ร้อยละ 70.20

สายพันธ์ สิงห์อ่อน (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยชุดกิจกรรมโครงการ
 คณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและทดลองใช้
 พร้อมทั้งหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
 ปีที่ 5-6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 โรงเรียน
 บ้านห้วยคอม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549
 กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 คือ ชุดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 แบบวัดเจตคติที่มีต่อ
 วิชาคณิตศาสตร์ และแบบประเมินความสามารถในการทำกิจกรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมโครงการ
 คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 ใช้ E_1/E_2 และเปรียบเทียบเจตคติของ
 นักเรียนที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้ t-test แบบ dependent
 ผลการวิจัยพบว่าชุดกิจกรรมโครงการคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6
 มีจำนวน 6 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 เรื่อง การสำรวจราคาสินค้าในบ้านห้วยคอม ชุดที่ 2
 เรื่อง การสำรวจจำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยคอม ชุดที่ 3 เรื่อง การสำรวจชนิดของมูม
 จากตัวอักษรภาษาอังกฤษ ชุดที่ 4 เรื่อง การสำรวจรูปทรงเรขาคณิตที่วัดบ้านห้วยคอม ชุดที่ 5
 เรื่องคณิตศาสตร์บนใบไม้ และชุดที่ 6 เรื่อง ความสนใจของผู้เรียน ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น
 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.98/92.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 75/75 และเจตคติของนักเรียน
 ที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนและหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมพร ผาเจริญ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรม
 การทำโครงการวิทยาศาสตร์ โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน สำหรับนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านข่าสอง อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา
 ชุดกิจกรรมและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการทำโครงการวิทยาศาสตร์ โดยรูปแบบการจัด
 การเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และศึกษาความพึงพอใจ
 ของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
 และ 2 โรงเรียนบ้านข่าสอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้

เก็บรวบรวมข้อมูล คือ ชุดกิจกรรมการทำโครงการวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน มีจำนวน 8 ชุด แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ แบบประเมินโครงการวิทยาศาสตร์ และแบบทดสอบความเข้าใจเรื่อง โครงการวิทยาศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการทำโครงการวิทยาศาสตร์ คือ ค่าสถิติ E_1/E_2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการทำโครงการวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.76/83.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ คือ 80/80 และ 2) ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมการทำโครงการวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับพึงพอใจอย่างยิ่ง (ดีมาก)

ไพรวลัย ยุทธธรรม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการ โรงเรียนบ้านดงมะไฟ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพและปัญหาการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการ 2) ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการ และ 3) แนวทางพัฒนาการบริหารการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการ ของโรงเรียนบ้านดงมะไฟ สังกัดสำนักงานการศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 วิธีการเก็บข้อมูลประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร การสังเกต การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึกและเปิดเวทีคืนข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้นำชุมชนของโรงเรียนบ้านดงมะไฟ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนบ้านดงมะไฟ มีสภาพและปัญหาการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการ เนื่องจากการจัดปัจจัยสนับสนุนยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการ โดยเฉพาะการเตรียมสื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ให้มีความรู้ ทักษะในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ ครูไม่วางแผนการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ นอกจากนี้ยังพบว่าโรงเรียนไม่วางระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของครูอย่างจริงจัง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแสดงความคาดหวังในการพัฒนาการบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการของโรงเรียน โดยต้องการให้โรงเรียนจัดสรรงบประมาณพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ เร่งพัฒนาสื่อแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ต้องการให้มีการส่งเสริมให้พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนและการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนแบบโครงการ นอกจากนี้ยังต้องการ

ให้โรงเรียนวางระบบนิเทศ กำกับ ติดตามและพัฒนาการสอนของครูอย่างต่อเนื่องและจริงจัง จากสภาพและปัญหาความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทุกฝ่ายจึงได้ร่วมกันเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการของโรงเรียน โดยโรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณพัฒนาวิชาการอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ครูควรวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการให้เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น ครูควรปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมเรียนการสอนแบบโครงการภายใต้การสนับสนุนของโรงเรียน และที่สำคัญโรงเรียนควรวางระบบนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ทั้งนี้ต้องหาวิธีการที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนอย่างแท้จริง

เฉลียว ปัทมาลัย (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการนำเสนอโครงการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเลยพิทยาคม จังหวัดเลย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการนำเสนอโครงการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โปรแกรมภาษาจีน - ฝรั่งเศส โรงเรียนเลยพิทยาคม 2) พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษนำเสนอโครงการโดยกระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อน และ 3) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการพัฒนา กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โปรแกรมภาษาจีน - ฝรั่งเศส จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยหลักการวิเคราะห์เนื้อหาการใช้ภาษาอังกฤษ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t-test ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีปัญหาด้านข้อมูลการท่องเที่ยว ร้อยละ 95 ด้านการใช้ภาษาร้อยละ 98 และด้านการนำเสนอ ร้อยละ 92 ในกระบวนการพัฒนา นักเรียนแต่ละกลุ่มได้จัดทำชุดโครงการกลุ่มละ 1 เรื่อง รวม 4 เรื่อง คือ 1) Tourist Attractions in Loei, 2) One Tambon One Product, 3) Festivals and Fairs in Loei, and 4) Local food โดยแต่ละเรื่องมีโครงร่างของเนื้อหา ซึ่งประกอบด้วย 1) Objectives of the Study, 2) Learning Activities, and 3) Evaluation จากการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดโครงการแบบเพื่อนช่วยเพื่อน พบว่า นักเรียนมีค่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษโดยเลือกเนื้อหา

เป็นที่สนใจของผู้เรียนและใช้การพัฒนาทักษะการนำเสนอโครงการด้วยกระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อน สามารถช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้อย่างอิสระและช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น

สมร ไพรัตน์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงการของโรงเรียนบ้านโนนหนองแวง อำเภอหนองเรือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้โครงการของโรงเรียนบ้านโนนหนองแวง และศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เก็บข้อมูลโดยการสังเกต สัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และตัวแทนนักเรียนบ้านโนนหนองแวง จำนวน 23 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้โครงการ สภาพและปัญหา พบว่าครูไม่ได้วางแผนการเรียนรู้แบบโครงการ เพราะส่วนใหญ่ ครูจะใช้แผนการสอนสำเร็จรูป จึงทำให้แผนการเรียนรู้ที่นำมาใช้ไม่มีประสิทธิภาพ เพราะเป็นแผนการเรียนรู้ที่ไม่ครอบคลุมและส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ปัญหาที่พบ คือ ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการเรียนรู้แบบโครงการ อีกทั้งไม่เคยได้รับการอบรมพัฒนาเกี่ยวกับการเขียนแผนการเรียนรู้แบบโครงการ สภาพและปัญหา ความสามารถของครู พบว่า ครูไม่ได้สอนให้ทำโครงการ เพราะครูมีภาระงานสอนมากต้องดูแลหลายห้องเรียน เนื่องจากครูไม่ครบชั้น ครูไม่ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดสร้างสรรค์และสอนแบบบอกความรู้ ปัญหาที่พบ คือ ครูไม่มีความชำนาญและความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการพอที่จะสอนนักเรียนได้ ครูไม่ครบชั้นทำให้การสอนไม่ต่อเนื่อง นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ สืบค้นข้อมูลไม่เป็น นักเรียนขาดความมั่นใจไม่กล้าแสดงออกในการนำเสนอผลงาน และครูไม่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการ 2) ความต้องการและแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงการ พบว่า ต้องการให้มีการจัดครูทุกคนเข้ารับการอบรม เกี่ยวกับการเขียนแผนการเรียนรู้แบบโครงการ ศึกษาดูงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการจากครูหรือโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการสอนแบบโครงการ แนวทางพัฒนา พบว่า ครูควรได้รับการอบรมพัฒนาเกี่ยวกับการเขียนแผนการเรียนรู้แบบโครงการ ผู้บริหารควรเอาใจจริงเอาใจและมีกรณีศึกษาติดตามในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ การจัดทำแผนการเรียนรู้แบบโครงการของครูเพื่อฝึกกระบวนการคิดให้กับนักเรียนความต้องการและแนวทาง

ในการพัฒนาความสามารถของครูพบว่า ต้องการให้ครูสอนทำโครงการ ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และมีการเรียนรู้นอกสถานที่ ครูต้องการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรม ต้องการให้ผู้บริหารจัดการสรรงบประมาณในการอบรมพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบโครงการ ต้องการให้ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ คิดเป็น ทำเป็น และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ แนวทางพัฒนา พบว่า ครูควรได้รับการเพิ่มพูนความรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ครูควรสอนแบบ เน้นกระบวนการคิดให้กับนักเรียน ครูต้องมีความกระตือรือร้นในการจัดทำแผนการเรียนรู้ แบบโครงการ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ครูควรชี้แนะการแสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ ที่เหมาะสมให้กับนักเรียน ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัด การเรียนการสอนแบบโครงการและสร้างความตระหนักให้กับครูทุกคนในการสอนให้นักเรียน ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์รวมทั้งพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ครูและนักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า

จันทนา สอนกองแดง (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลการสอนโดยใช้ การเรียนรู้แบบโครงการที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เพื่อศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และ 4) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4/6 โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 47 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ใช้เวลาในการ ทดลอง จำนวน 25 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การ เรียนรู้แบบโครงการ จำนวน 8 แผน ที่มีคุณภาพเหมาะสมมาก แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าอำนาจ จำแนกระหว่าง 0.33 ถึง 0.73 ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.30 ถึง 0.67 และค่าความเที่ยง 0.69 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.33 ถึง 0.67 ค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.30 ถึง 0.63 และค่าความเที่ยง 0.73 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่รับการสอนโดยการ เรียนรู้แบบโครงการมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ที่ .01 2) นักเรียนที่รับการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบโครงการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 3) นักเรียนที่รับการสอนโดยใช้ การเรียนรู้แบบโครงงานมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 82.98 ของนักเรียนทั้งหมด และ 4) นักเรียนที่รับการสอนโดยใช้การเรียนรู้ แบบโครงงานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 85.12 ของนักเรียนทั้งหมด

บุญถม บุตรมา (2557 : 125) ได้ทำการศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบโครงงานวิทยาศาสตร์โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ส่งผลต่อทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ ความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานวิทยาศาสตร์โดยยึดหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และมี คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผล 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานวิทยาศาสตร์โดยยึดหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน วิทยาศาสตร์ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน 4) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรม การเรียนรู้แบบโครงงานวิทยาศาสตร์โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และ 5) เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน (สูง ปานกลาง ต่ำ) หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานวิทยาศาสตร์โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนอนุบาลสาสนสิทธิ์อำนวยการ อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานวิทยาศาสตร์โดยยึดหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง 2) แบบวัดความรับผิดชอบ 3) แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test for Dependent Samples) การวิเคราะห์ ความแปรปรวนพหุคูณ (MANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมพหุคูณ (MANCOVA)

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียว (ANCOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานวิทยาศาสตร์ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 81.43/80.67 มีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I) ของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 0.50, 0.51 และ 0.54 ตามลำดับ 2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานวิทยาศาสตร์โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความรับผิดชอบของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานวิทยาศาสตร์ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานวิทยาศาสตร์โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกันหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานวิทยาศาสตร์โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชนากานต์ ประเสริฐ (2550 : 55) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกกิจกรรมการเขียนภาษาไทยโดยใช้โครงงานเรื่อง มาตราตัวสะกด ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อพัฒนาชุดฝึกกิจกรรมการเขียนภาษาไทย โดยใช้โครงงานเรื่อง มาตราตัวสะกด ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80/80 ของกระบวนการจัดกิจกรรมและผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรม 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งก่อนและหลังเรียน โดยใช้ชุดฝึกกิจกรรมการเขียนภาษาไทย โดยใช้โครงงานเรื่องมาตราตัวสะกด และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมด้วยชุดฝึกกิจกรรมการเขียนภาษาไทยโดยใช้โครงงาน เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนบ้านดงย้อย อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 28 คน เป็นการวิจัยแบบ One – Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) ชุดฝึกกิจกรรมการเขียนภาษาไทยโดยใช้โครงงาน เรื่อง มาตราตัวสะกด ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน 3) แบบทดสอบแบบปรนัยสำหรับทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ทั้งก่อนและหลังเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกกิจกรรมการเขียนภาษาไทยโดยใช้โครงงาน เรื่อง มาตรฐานตัวสะกด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสถิติแบบ Dependent Samples t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเขียนภาษาไทยโดยใช้โครงงานเรื่องมาตรฐานตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการกิจกรรม/ผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรมเท่ากับ 86.04/83.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการใช้ชุดฝึกกิจกรรมการเขียนภาษาไทยโดยใช้โครงงาน เรื่องมาตรฐานตัวสะกด ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนใช้ร้อยละ 20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักเรียนร้อยละ 80 มีความพึงพอใจต่อชุดฝึกกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

พิสมัย วราชน (2550 : 69) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอบแบบโครงงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนเทศบาล 1 วัดศรีเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก จำนวนนักเรียน 70 คน แบ่งเป็น 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 35 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลาก กำหนดให้ห้องที่ 1 เป็นกลุ่มควบคุม และห้องที่ 2 เป็นกลุ่มทดลองสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มควบคุมสอนตามคู่มือครู ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 20 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงานกับนักเรียนที่เรียนตามคู่มือครูมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแตกต่างกัน นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงานมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อุษา แข็งแรง (2553 : 97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ โดยใช้การสอนแบบโครงงานของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาความพึงพอใจ

ต่อการสอนเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 /2 โรงเรียนบ้านท่าโสม อำเภอท่าโสม จังหวัดอุตรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 30 คน เลือกโดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม แบบแผนของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและสอบหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ และแบบวัดความพึงพอใจต่อการสอนเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงาน การดำเนินการทดลองใช้ระยะเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวม 40 สัปดาห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที่แบบไม่อิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนเฉลี่ยร้อยละ 49.67 และหลังเรียนร้อยละ 86.00 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่าความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ปิยะพร วิชาชัย (2550 : 92) ได้ศึกษา ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยโครงงาน เรื่อง ฮีตสิบสอง คลองสิบสี่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาแผนการเรียนรู้ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยโครงงาน เรื่อง ฮีตสิบสอง คลองสิบสี่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อศึกษาดัชนีของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงงาน เรื่อง ฮีตสิบสอง คลองสิบสี่ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนและก่อนเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยโครงงานและเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 32 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยโครงงาน เรื่อง ฮีตสิบสอง คลองสิบสี่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 แผน ใช้เวลาในการสอน 18 ชั่วโมง แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.32 ถึง 1.00 และค่าความยากง่าย

(P) ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.63 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.90 และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน ต่อแผนการเรียนรู้โดยโครงการ เรื่อง ฮีตลีสบสอง คลองลีสบสี่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.78 ถึง 8.49 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีประสิทธิผล และการทดสอบสมมุติฐาน ใช้ t-test (Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ โดยโครงการ เรื่อง ฮีตลีสบสอง คลองลีสบสี่ โดยโครงการ เรื่องฮีตลีสบสอง คลองลีสบสี่ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 87.23/86.88 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีค่าดัชนีประสิทธิผลของกระบวนการเรียนรู้มีความรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยโครงการเท่ากับ 0.7785 หมายความว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนขึ้นร้อยละ 77.85 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงการเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยโครงการ เรื่อง ฮีตลีสบสอง คลองลีสบสี่ โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยตามหัวข้อ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. รูปแบบที่ใช้ในการวิจัย
5. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน บ้านแสงน้อยอำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 16 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการ เลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

แบบแผนการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ซึ่งมีกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (pretest –posttest designs) โดยมีลักษณะการทดลอง ดังภาพประกอบที่ 3.1

กลุ่ม	Pre-test	Treatment	Post-test
Ex	T ₁	X	T ₂

ภาพที่ 3.1 แบบแผนการวิจัย

Ex หมายถึง การทดลองสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้

T₁ หมายถึง การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pretest)

X หมายถึง การจัดการเรียนรู้ (Treatment) ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

T₂ หมายถึง การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ (Posttest)

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเองโดยนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองและผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลองใช้และนำไปปรับปรุงแก้ไข จนได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและนำไปใช้จริงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 16 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามขั้นตอน
ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ
ไปทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำการเก็บข้อมูลที่ได้จากการทดสอบ ตรวจสอบให้คะแนน
และเก็บบันทึกคะแนนไว้

2. นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นจำนวน 9 แผน ไปทดลองใช้
กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
วันละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 15 วัน โดยในระหว่างการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมคะแนน
จากการประเมินผลงานกลุ่ม การประเมินพฤติกรรม การปฏิบัติงานกลุ่ม การประเมินคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ และการทดสอบก่อนและหลังเรียน บันทึกคะแนนจนครบทุกแผน ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.1 แสดงวัน/เวลา ในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วัน เดือน/ปี	แผนการจัดการเรียนรู้	เวลาเรียน (ชั่วโมง)
10 สิงหาคม 2561	แผนปฐมนิเทศในการเรียนรายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	1
14 สิงหาคม 2561	1. วิธีการสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น	1
20 สิงหาคม 2561	2. หลักฐานทางประวัติศาสตร์	1
21 สิงหาคม 2561	3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาท้องถิ่น	1
27-28 สิงหาคม 2561	4. การนำเสนอความเป็นมาของท้องถิ่นโดยอ้างอิงจาก หลักฐาน (1) – ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโครงงาน	2
4 กันยายน 2561	5. การนำเสนอความเป็นมาของท้องถิ่นโดยอ้างอิงจาก หลักฐาน (2)	1

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัน เดือน/ปี	แผนการจัดการเรียนรู้	เวลาเรียน (ชั่วโมง)
10-11 กันยายน 2561	6. การตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล - การเขียนเค้าโครงของโครงการงาน	2
17-18, 24 กันยายน 2561	7. การตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล - การปฏิบัติและการเขียนรายงานโครงการงาน	3
25 กันยายน 2561 1 ตุลาคม 2561	8. ความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น (1)	1
2 ตุลาคม 2561	9. ความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น (2) - การแสดงผลงานโครงการงาน /ทดสอบหลังเรียน	2
รวม		15

3. ทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกับทดสอบก่อนเรียนแต่ทำการสลับข้อ ตรวจสอบให้คะแนนและเก็บบันทึกคะแนนไว้

4. แจกสอบถามความพึงพอใจ เพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว

5) นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างไปวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อสรุปผลการทดลองตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 17 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และวิเคราะห์ตัวชีวิต เพื่อกำหนดเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 9 แผน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น

แผนการจัดการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	จุดประสงค์การเรียนรู้
1. วิธีการสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น	ส 4.1 ป.5/1 ส 4.1 ป.5/2	1. วิเคราะห์วิธีการสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น (K) 2. ค้นหาวิธีการสืบค้นทางประวัติศาสตร์ (P)

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	จุดประสงค์การเรียนรู้
		3. สนใจศึกษาวิธีการสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ (A)
2. หลักฐานทางประวัติศาสตร์	ส 4.1 ป.5/1	1. อธิบายความรู้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ (K) 2. จำแนกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (P) 3. มีความสนใจศึกษาเรียนรู้เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง (A)
3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาท้องถิ่น	ส 4.1 ป.5/2	1. ระบุหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาท้องถิ่น (K) 2. จำแนกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้เพื่อการศึกษาประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น (P) 3. สนใจศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นตนเอง (A)
4. การนำเสนอความเป็นมาของท้องถิ่นโดยอ้างอิงจากหลักฐาน (1) - ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโครงการ	ส 4.1 ป.5/1	1. นำเสนอเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นตนเอง (K) 2. ค้นหาข้อมูลเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นเพื่อนำเสนอข้อมูล (P) 3. สนใจศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของตนเอง (A)
5. การนำเสนอความเป็นมาของท้องถิ่นโดยอ้างอิงจากหลักฐาน (2)	ส 4.1 ป.5/1	1. นำเสนอเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นตนเอง (K) 2. ค้นหาข้อมูลเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นเพื่อนำเสนอข้อมูล (P) 3. สนใจศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของตนเอง (A)

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	จุดประสงค์การเรียนรู้
6. การตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล - การเขียนเค้าโครงของโครงการ	ส 4.1 ป.5/2	1. ยกตัวอย่างการตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล (K) 2. ศึกษาและค้นหาการตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล (P) 3. สนใจศึกษาข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อใช้ตั้งคำถามและตอบคำถามอย่างมีเหตุผล
7. การตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล - การปฏิบัติและการเขียนรายงานโครงการ	ส 4.1 ป.5/2	1. อธิบายการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล (K) 2. วิเคราะห์ความเป็นมาของท้องถิ่นโดยปฏิบัติโครงการและการเขียนรายงานโครงการ (P) 3. สนใจศึกษาข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อใช้ตั้งคำถามและตอบคำถามอย่างมีเหตุผล (A)
8. ความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น (1)	ส 4.1 ป.5/3	1. เปรียบเทียบความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อมูลประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น (K) 2. จำแนกข้อมูลที่เป็นความจริงกับข้อเท็จจริงในท้องถิ่น (P) 3. วิเคราะห์ความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น (A)
9. ความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น (2) - การแสดงผลงานโครงการ	ส 4.1 ป.5/3	1. เปรียบเทียบความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อมูลประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น (K) 2. การแสดงผลงานโครงการ (P) 3. วิเคราะห์ความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น (A)

1.2 ศึกษาเอกสาร ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1.3 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนแบบโครงการ

1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 9 แผน รวมเวลา 14 ชั่วโมง และแผนปฐมนิเทศ จำนวน 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง ซึ่งมีรายละเอียดที่ประกอบด้วย สาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ใบความรู้ ใบงาน การประเมินผลงานกลุ่ม การประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม และแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งผู้สอนได้ทำการวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบ ความถูกต้อง และประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งการสร้างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาขั้นตอนการสร้างของ Likert เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมากเหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย เหมาะสมน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด 2546 : 99 - 100) ประกอบด้วย

1) ดร.สาญญ์ รัตน์โสภา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

2) ดร.อมรรัตน์ พันธุ์งาม อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี

3) ดร.นิรมิตร ชวระนง อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี

4) นางสลิลโรจน์ บุญตาราษฎร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดินดำคำไฮ
(หาญครูราษฎร์สามัคคี)

5) ดร.ปัญญา ตรีเลิศพจน์กุล ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

1.6 นำคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาวิเคราะห์
หาค่าเฉลี่ยแต่ละรายการประเมิน กำหนดเกณฑ์ในการยอมรับรายการประเมินของแผนการจัด
การเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป จึงถือว่ามีความคุณภาพและเหมาะสม โดยใช้หลักเกณฑ์การประเมิน
ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2546 : 162)

4.51 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

1.7 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนมีค่าเฉลี่ย ตามลำดับ ดังนี้
4.83, 4.88, 4.80, 4.86, 4.74, 4.69, 4.67, 4.79, 4.48 และมีค่าเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 4.74
หมายความว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด ดังตารางในภาคผนวก ค

1.8 จัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับนักเรียน
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนบ้านแสงน้อย
อำเภอเมืองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 16 คน

2. การสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนา
ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ศึกษาคู่มือการวัดผลประเมินผล และวิธีการวัดผล
ประเมินผลตามหลักสูตร

2.2 วิเคราะห์หลักสูตร สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการกำหนด
ความสำคัญของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 54 ข้อ ต้องการใช้จริง จำนวน 40 ข้อ

2.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และจำนวนข้อสอบที่ต้องการสร้างเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.4 สร้างแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ตลอดจนความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยใช้หลักเกณฑ์ การให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน 0 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

1) ดร.สาธิตันท์ รัตน์โสภา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

2) ดร.อมรรัตน์ พันธุ์งาม อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี

3) ดร.นิรมิตร ชวระนง อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี

4) นางสลิลโรจน์ บุญตาราษฎร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดินดำคำไฮ
(หาญคุรุราษฎร์สามัคคี)

5) ดร.ปัญญา ตรีเลิศพจน์กุล ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

2.6 บันทึกผลการพิจารณาถึงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในแต่ละข้อแล้วหาผลรวมคะแนน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเป็นรายข้อและนำมาหาค่าเฉลี่ย

2.7 คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ .50 ถึง 1.00 ซึ่งถือเป็นข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในเกณฑ์ พบว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่าตั้งแต่ .60 ถึง 1.00 ดังตารางในภาคผนวก ค

2.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาพิมพ์เป็นแบบทดสอบ เพื่อนำไปทดสอบ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และเคยเรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนบ้านแดงหม้อ ตำบลแดงหม้อ อำเภอเขื่องใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 27 คน และนำผลไปหาคุณภาพของแบบทดสอบ

2.9 นำคะแนนจากผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยพิจารณาข้อที่มีค่าความยาก 0.40 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 – 1.00 ดังตารางในภาคผนวก ค

2.10 นำข้อสอบมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR_{20} ของ Kuder–Richardson (บุญชม ศรีสะอาด 2546 : 96) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.932 แล้วนำไปจัดพิมพ์เป็นข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับนักเรียน กลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ต่อการจัดการเรียนรู้ แล้วนำแนวคิดและหลักการเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ เพื่อคัดเลือกไว้ใช้จริง จำนวน 17 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์วัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก

3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย

1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.3 สร้างแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่แสดงถึงความพึงพอใจ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนความคิดเห็น ดังนี้

ให้คะแนน 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

3.4 นำแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวชี้วัดความพึงพอใจที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน คือ

1) ดร.สาธิตภัทร รัตนโสภา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

2) ดร.อมรรัตน์ พันธุ์งาม อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี

3) ดร.นิรมิตร ชวระนง อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี

4) นางสลิลโรจน์ บุญตาราษฎร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดินดำคำไฮ
(หาญคุรุราษฎร์สามัคคี)

5) ดร.ปัญญา ตรีเลิศพจน์กุล ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

3.5 นำแบบประเมินที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60 -1.00 แสดงว่าเป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ ดังตารางในภาคผนวก ค

3.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นนักเรียน กลุ่มเดียวกันกับที่ได้ทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 27 คน เพื่อนำผลไปหาคุณภาพของแบบสอบถาม

3.7 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจรายข้อ และทำการคัดเลือกไว้ จำนวน 17 ข้อ จากนั้นคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยการคำนวณหาค่า

สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.949 ดังตารางในภาคผนวก ค

3.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยการหาประสิทธิภาพ กระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ดังนี้

1.1 ประสิทธิภาพของกระบวนการ คำนวณจากการรวมคะแนนการประเมินผลงานกลุ่ม การประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม และการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ นำมาคำนวณเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยร้อยละ

1.2 คำนวณประสิทธิภาพของผลลัพธ์จากคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยร้อยละ

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการหาค่า t

3. การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์และการแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2546 :

162) 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1) การหาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง IOC (สมนึก ภัททิยธนี. 2546 : 220) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหาหรือระหว่าง
ข้อสอบกับเนื้อหา

$$\frac{\sum R \text{ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด}}{N \text{ แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด}}$$

2) การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สูตร Brennan B – Index (สมนึก ภัททิยธนี. 2546 : 214)

$$B = \frac{U}{n_1} - \frac{L}{n_2}$$

เมื่อ B แทน ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ

U แทน จำนวนผู้รอบรู้หรือสอบผ่านเกณฑ์

L แทน จำนวนผู้ไม่รอบรู้หรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์

n_1 แทน จำนวนคนรอบรู้หรือสอบผ่านเกณฑ์

n_2 แทน จำนวนคนไม่รอบรู้หรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์

3) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สูตรของ Lovett (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96)

$$r_{cc} = 1 - \frac{K \sum X_i - \sum X_i^2}{(K-1) \sum (X_i - C)^2}$$

เมื่อ r_{cc} แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

k แทน จำนวนข้อสอบ

X_i แทน ความแปรปรวน

C แทน ค่าเฉลี่ย

1.2 การหาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือรูปแบบ STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระที่ 1 ทักษะศิลป์) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การวาดภาพระบายสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1) การหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการแบบกลุ่มร่วมมือรูปแบบ STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระที่ 1 ทักษะศิลป์) หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การวาดภาพระบายสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2) การหาอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยสูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 94) โดยใช้สูตร

$$r_{xy} = \frac{N\sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[N\sum x^2 - (\sum x)^2][N\sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม

x แทน คะแนนรวมทุกข้อแต่ละคน

y แทน คะแนนแต่ละข้อ

N แทน จำนวนคน

3) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใช้วิธีของ Cronbach โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

k แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนแต่ละข้อ

S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าเฉลี่ย \bar{x} (Arithmetic Mean) ใช้สูตรดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{x} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคนทั้งหมด

2.2 ร้อยละ (Percentage) ใช้สูตรดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $s.D$ (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้

$$s.D = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (N \sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ $s.D$ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

\sum แทน ผลรวม

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยแบบกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t – test dependent) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{(n-1)}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

D แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง หรือจำนวนคู่คะแนน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับชั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมายและการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ถูกต้อง ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงได้กำหนดความหมายสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

N แทน จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

\bar{X} แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

t แทน สถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาใน t-distribution

ลำดับชั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเมืองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 2 ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเมืองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอ เชื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเชื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

การวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเชื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยคำนวณจากการประเมินผลงานกลุ่ม การประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม และแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคะแนนทดสอบหลังเรียน ปรากฏดังตารางที่ 4.1 – 4.3

ตารางที่ 4.1 คะแนนการประเมินผลงานกลุ่ม การประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม

และคุณลักษณะอันพึงประสงค์การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น

นักเรียน คนที่	ผลงานกลุ่ม	พฤติกรรม การปฏิบัติงานกลุ่ม	คุณลักษณะอัน พึงประสงค์	รวม	คิดเป็น ร้อยละ
	135	135	297	567	
1	126	104	262	492	86.77
2	126	104	268	498	87.83
3	126	104	264	494	87.13
4	126	104	261	491	86.60
5	120	105	256	481	84.83
6	120	105	244	469	82.72

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	ผลงานกลุ่ม	พฤติกรรม การปฏิบัติงานกลุ่ม	คุณลักษณะอัน พึงประสงค์	รวม	คิดเป็น ร้อยละ
	135	135	297	567	
7	120	105	253	478	84.30
8	120	105	242	467	82.36
9	117	96	255	468	82.54
10	117	96	250	463	81.66
11	117	96	242	455	80.25
12	117	96	253	466	82.19
13	109	97	250	456	80.42
14	109	97	255	461	81.31
15	109	97	246	452	79.72
16	109	97	250	456	80.42
รวม	1,888	1,608	4,051	7,547	83.19
เฉลี่ย	188.00	100.50	253.19	471.69	83.19
S.D.	6.32	4.16	7.77	15.33	
ร้อยละ				83.19	
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 83.19					

จากตารางที่ 4.1 พบว่า คะแนนการประเมินผลงานกลุ่ม การประเมินพฤติกรรม การปฏิบัติงานกลุ่ม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์การจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น รวมคะแนนเต็ม 567 คะแนน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 471.69 คิดเป็นร้อยละ 83.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 15.33 ในด้านประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 83.19

ตารางที่ 4.2 คะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วย
การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้น
ความเป็นมาของท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

นักเรียนคนที่	คะแนนการทดสอบหลังเรียน (40)
1	38
2	37
3	35
4	30
5	33
6	35
7	36
8	34
9	32
10	37
11	31
12	29
13	28
14	31
15	30
16	34
รวม	530
เฉลี่ย	33.12
S.D.	3.09
คิดเป็นร้อยละ	82.81
E_2	82.81

จากตารางที่ 4.2 คะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากคะแนนเต็ม 40 ได้ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 33.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.09 คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 82.81

ตารางที่ 4.3 ประสิทธิภาพของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การประเมิน	คะแนน เต็ม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ	E_1/E_2
คะแนนเฉลี่ยประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1)	657	471.69	15.33	83.19	83.19/82.81
คะแนนเฉลี่ยประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	40	33.12	3.09	82.81	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ประสิทธิภาพของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.19/82.81

ตอนที่ 2 ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเมืองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

ตารางที่ 4.4 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเมืองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	\bar{X}	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	12.19	2.31	11.682	.000*
หลังเรียน	33.12	3.09		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเมืองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 11.682$) โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.31 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 33.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.09

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์

ตารางที่ 4.5 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหาสาระ			
1. เนื้อหาสาระที่เรียนตรงกับความต้องการของนักเรียน	4.60	0.50	มากที่สุด
2. เนื้อหาสาระมีความสัมพันธ์กัน	4.67	0.48	มากที่สุด
3. เนื้อหาสาระที่เรียนเรียงลำดับเนื้อหาได้น่าสนใจ	4.60	0.63	มากที่สุด
4. เนื้อหาสาระที่เรียนไม่ยากเกินไป	4.80	0.41	มากที่สุด
5. เนื้อหาสาระที่เรียนมีความสมบูรณ์ชัดเจน	4.67	0.48	มากที่สุด
รวมด้านเนื้อหาสาระ	4.67	0.50	มากที่สุด
ด้านการจัดการเรียนรู้			
6. การจัดการเรียนรู้น่าสนใจ	4.73	0.59	มากที่สุด
7. การจัดการเรียนในแต่ละกิจกรรมทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน	4.67	0.48	มากที่สุด
8. การจัดการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.60	0.63	มากที่สุด
9. การจัดการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นพบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง	4.53	0.64	มากที่สุด
10. การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน	4.47	0.74	มาก
11. การเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนและครู	4.60	0.63	มากที่สุด
รวมด้านการจัดการเรียนรู้	4.60	0.61	มากที่สุด

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านสื่อการเรียนรู้			
12. สื่อการเรียนรู้มีความน่าสนใจ	4.80	0.41	มากที่สุด
13. สื่อการเรียนรู้ให้สาระการเรียนรู้ที่มีคุณค่า	4.87	0.35	มากที่สุด
14. สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสม ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลา	4.53	0.64	มากที่สุด
15. สื่อการเรียนรู้ส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักเรียน	4.67	0.48	มากที่สุด
รวมด้านสื่อการเรียนรู้	4.71	0.47	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล			
16. มีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย	4.53	0.64	มากที่สุด
17. วิธีการประเมินผลการเรียนเหมาะสมและยุติธรรม	4.60	0.50	มากที่สุด
รวมด้านการวัดและประเมินผล	4.56	0.57	มากที่สุด
รวม	4.64	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.5 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.55) โดยจำแนกเป็นความพึงพอใจด้านเนื้อหาสาระ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.50) ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.61) ด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.47) และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.55)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอ เขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 16 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติ ใช้วิธีของ Cronbach ความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดเจตคติ โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และใช้สถิติทดสอบแบบที่ (t-test) แบบ t-Dependent Sampling

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยคำนวณจากการประเมินผลงานกลุ่ม การประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม และแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคะแนนทดสอบหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ เท่ากับ 83.19/82.81 โดยคะแนนการประเมินผลงานกลุ่ม การประเมินพฤติกรรม การปฏิบัติงานกลุ่ม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์การจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น รวมคะแนนเต็ม 567 คะแนน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 471.69 คิดเป็นร้อยละ 83.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 15.33 ในด้านประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 83.19

2. ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนการจัดการเรียนรู้ แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 11.682$) โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.31 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 33.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.09

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ วิชาประวัติศาสตร์ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.55) โดยจำแนกเป็นความพึงพอใจด้านเนื้อหาสาระ ($\bar{X} = 4.67$,

S.D. = 0.50) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.61) ด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.47) และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.55)

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 มีประเด็นการอภิปรายการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงการวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเมืองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.19/82.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ภาเจริญ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการทำโครงการวิทยาศาสตร์ โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านท่าสอง อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการทำโครงการวิทยาศาสตร์ โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่าผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการทำโครงการวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.76/83.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ คือ 80/80 งานวิจัยของ บุญถม บุตรมา (2557 : 125) ได้ทำการศึกษา ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบโครงการวิทยาศาสตร์โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ส่งผลต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการวิทยาศาสตร์ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผล ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการวิทยาศาสตร์ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 81.43/80.67 มีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I) ของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 0.50, 0.51 และ 0.54

ตามลำดับ งานวิจัยของ ชนากานต์ ประเสริฐ (2550 : 55) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกกิจกรรมการเขียนภาษาไทยโดยใช้โครงงาน เรื่อง มาตรการตัวสะกด ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดฝึกกิจกรรมการเขียนภาษาไทย โดยใช้โครงงาน เรื่อง มาตรการตัวสะกด ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80/80 ของกระบวนการจัดกิจกรรมและผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเขียนภาษาไทยโดยใช้โครงงาน เรื่อง มาตรการตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพของกระบวนการจัดกิจกรรม/ผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรมเท่ากับ 86.04/83.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และงานวิจัยของ ปิยะพร วิชาชัย (2550 : 92) ซึ่งได้ศึกษา ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยโครงงาน เรื่อง ฮีตสิบสองคองสิบสี่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาแผนการเรียนรู้ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยโครงงาน เรื่อง ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย อำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 11.682$) โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.31 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 33.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.09 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนา สอนกองแดง (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงาน ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่รับการสอนโดยการเรียนรู้แบบโครงงานมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 2) นักเรียนที่รับการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 งานวิจัยของ พิสมัย วราขุน (2550 : 69) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบ

การสอนแบบโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอบแบบโครงการ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงการกับนักเรียนที่เรียนตามคู่มือครูมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแตกต่างกัน นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงการมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 งานวิจัยของ อุษา แข็งแรง (2553 : 97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ โดยใช้การสอนแบบโครงการของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนเฉลี่ยร้อยละ 49.67 และหลังเรียนร้อยละ 86.00 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่า ความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ ปิยะพร วิชาชัย (2550 : 92) ได้ศึกษา ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยโครงการ เรื่อง ฮีตสิบสองคองสิบสี่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนและก่อนเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยโครงการ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงการเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ วิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.55) โดยจำแนกเป็นความพึงพอใจด้านเนื้อหาสาระ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.50) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.61) ด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.47) และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.55) แสดงว่าด้านเนื้อหาสาระที่เรียนตรงกับความต้องการของนักเรียนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน มีการเรียงลำดับเนื้อหาได้น่าสนใจไม่ยากเกินไป และมีความสมบูรณ์ชัดเจน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ การจัดกิจกรรมการเรียนในแต่ละกิจกรรมทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นพบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนได้ฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนและครู ด้านสื่อ

การเรียนรู้มีความน่าสนใจ สื่อการเรียนรู้ให้สาระการเรียนรู้ที่มีคุณค่า มีความเหมาะสม ประหยัด ค่าใช้จ่ายและเวลา และส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักเรียน ด้านการวัดและประเมินผล มีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และวิธีการประเมินผลการเรียนเหมาะสมและยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ผาเจริญ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนา ชุดกิจกรรมการทำโครงการวิทยาศาสตร์ โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านท่าสอง อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อ ชุดกิจกรรมการทำโครงการวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับพึงพอใจอย่างยิ่ง (ดีมาก) งานวิจัยของ ชนากานต์ ประเสริฐ (2550 : 55) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกกิจกรรม การเขียนภาษาไทย โดยใช้โครงงานเรื่อง มาตรการตัวสะกด ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมด้วยชุดฝึกกิจกรรม การเขียนภาษาไทยโดยใช้โครงงาน เรื่อง มาตรการตัวสะกด ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนร้อยละ 80 มีความพึงพอใจต่อชุดฝึกกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด งานวิจัยของ อูษา แข็งแรง (2553 : 97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการสอนเขียน ภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนแบบโครงงานอยู่ในระดับ มากที่สุด และงานวิจัยของ ปิยะพร วิชาชัย (2550 : 92) ได้ศึกษา ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยโครงงาน เรื่อง ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงงาน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการ เรียนรู้ โดยโครงงาน เรื่อง ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอน และด้านการวัดผล ประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ควรชี้แจงให้นักเรียนมีความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน ขั้นตอนในการปฏิบัติการของนักเรียน การค้นคว้าหาข้อเท็จจริง การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องชัดเจน และหลากหลาย

1.2 พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ นอกจากจะใช้กับการเรียนการสอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม แล้ว ควรนำไปปรับใช้กับสาระอื่นๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามความเหมาะสม

1.3 ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ เพราะการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ เป็นการสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดให้นักเรียน เป็นผู้ที่มีเหตุผล ฝึกการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ รู้จักตั้งปัญหาและตั้งสมมติฐานแล้วคิดหาคำตอบตามสมมติฐาน ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานการคิดให้แก่แก่นักเรียนในระดับต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานกับวิธีการสอนแบบอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาผลการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์กับตัวแปรอื่นๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **ทฤษฎีการเรียนรู้ในแนวทางการจัดกิจกรรมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน.** กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว, 2542.
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.
- จันทนา สอนทองแดง. **ผลการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.** คุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2551.
- จิราพร นิลกำเนิด. **การพัฒนาแผนการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ.** การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- จิราภรณ์ ศิริทวี. “โครงงานทางเลือกใหม่ของการสร้างปัญญาชน”, **วารสารวิชาการ.** 1 (มิถุนายน 2542) : 24.
- เฉลียว ปัทมาลัย. **การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการนำเสนอโครงงานแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเลยพิทยาคม จังหวัดเลย.** ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2551.
- เฉลิม นิตีเขตต์ปรีชา. **เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2.** กรุงเทพฯ : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2545.
- ชนากานต์ ประเสริฐ. **การพัฒนาชุดฝึกกิจกรรมการเขียนภาษาไทยโดยใช้โครงงานเรื่อง มาตราตัวสะกด ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.** คุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2550.
- ชุตินา ประภากุล. **การใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนสาระเศรษฐศาสตร์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.**

- ชูติมา ศิริวงศ์. การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา, 2551.
- ชูศรี การเกษ. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้พหุปัญญา วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก ลบระคน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- ดี สูงสว่าง. การส่งเสริมความสามารถและเจตคติในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการใช้กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- ทิฆัมพร ยุทธเสรี. ผลการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ชั้น เรื่อง วัสดุและสมบัติ ของวัสดุที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ธีระพัฒน์ ฤทธิ์ทอง. การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบบล็อก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ, 2545.
- นราลักษณ์ ขจีจิตร. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องชีวิตในบ้าน โดยใช้แหล่งความรู้จากชุมชน. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.
- นิโลบล นิมกัณฑ์ และคนอื่น ๆ . การศึกษาการนำรูปแบบการเรียนรู้ด้านโครงการวิทยาศาสตร์ เครือข่ายและครูวิทยากรในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (น.ร.ว.). ม.ป.ท. , 2540.
- นิคม ชมภูหลง. การสร้างและพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มการงานและพื้นฐาน อาชีพ (ฉบับปรับปรุง). มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์, 2545.
- บุญชม ศรีสะอาด. การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก, 2546.
- _____. การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2546.

- บุญถม บุตรมา. ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานวิทยาศาสตร์โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ส่งผลต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสกลนคร, 2557.
- บุรชัย ศิริมหาสาคร. การออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน. กรุงเทพฯ : บัคพอยท์, 2546.
- ปิยะพร วิชาชัย. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยโครงงาน เรื่อง ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ปรีชา มาลสวรรค์. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.
- เผชญิ กิจระการ. ดัชนีประสิทธิผล. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- พวงรัตน์ วิทย์ตมาภรณ์. การศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้จากชุมชนในการเรียนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541.
- พิสมัย วราชน. การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงาน. ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2550.
- พิศิษฐ์ ขาวจันทร์ . ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2546.
- ไพรวลัย ยุทธธรรม. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนบ้านดงมะไฟ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. ปรินญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2550.
- รุจิร ภูสาระ. การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : บัคพอยท์, 2545.

- วัลภา ตั้งชีพชูชัย. การศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์และความพึงพอใจ
ในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบองค์รวมร่วมกับการใช้แผนผังความคิด. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2552.
- วิชาการ, กรม. เอกสารชุดเทคนิคการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด
“โครงการ”. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2544.
- วิชุนันท์ บุญศิริ. การพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบโครงการ สาระสิ่งมีชีวิตกับกระบวนการ
ดำรงชีวิต เรื่อง สมุนไพรในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2548.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. กระบวนการเรียนรู้โดยโครงการ. มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและ
การสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.
- _____. นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- วิชณู แสงชาติ. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาลูกเสือสามัญชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โดยใช้โครงการ. วิทยานิพนธ์ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
2547.
- ศักดิ์วิบูลย์ จันทราชี. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในสาระ
การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ช่วงชั้นที่ 4 เรื่องงานและพลังงาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวังนัง. แหล่งการเรียนรู้เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้และ
หลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท เมธีทีปส์ จำกัด, 2545.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2551.
- _____. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ, 2551.
- _____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2545.

- สมร ไพรัตน์. แนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญโดยใช้โครงงานของโรงเรียนบ้านโนนหนองแขง อำเภอหนองเรือ สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเลย, 2552.
- สายพันธ์ สิงห์อ่อน. ชุดกิจกรรมโครงงานคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6.
ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, 2550
- สีลา มะเค็ง. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาโครงงานของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2547.
- สุพรรณษา ศรีโพธิ์. การพัฒนาชุดกิจกรรมประเทืองปัญญาหนูน้อยนักวิทยาศาสตร์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาราษฎร์บำเพ็ญ. ปรินญาานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2548.
- สุมน อมรวิวัฒน์. กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ. กรุงเทพฯ :
วัฒนาพานิช, 2545.
- สุดรัก แก้วระงับ. ผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และการพัฒนาความคิดวิเคราะห์เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นปัตตานี ในรายวิชา
ส 41101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนทุ่งยางแดงพิทยาคม จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548.
- สุรินทร์ ภูสิงห์. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์การสอนคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด การพิมพ์,
2549.
- สมชัย โกมล. การสอนโครงงาน. ขอนแก่น : ภาควิชาการประถมศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543

สมพร ผาเจริญ. การพัฒนาชุดกิจกรรมการทำโครงการวิทยาศาสตร์ โดยรูปแบบการจัด
การเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนบ้านท่าสอง อำเภอนิคม จังหวัดอุดรดิษฐ์. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์, 2551.

อุษา แข็งแรง. การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้การสอน
แบบโครงการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2553.

Goodman, R.I., K.A. Fletcher and E.W. Schneider. "The Effectiveness Index as a
Comparative Measure in Media Product Evaluation," Education
Technology. 20 (May 1980). 30 – 34.

Maslow, Abraham Harold. Motivation and personality. New York : Harper and Row,
1970

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ดร.สาธิตน์ รัตนโสภาก คด.บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุบลราชธานี เขต 1
2. ดร.อมรรัตน์ พันธุ์งาม คด. การวัดและประเมินผล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
3. ดร.นิรมิตร ชวระนอง คด.บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
4. ดร. สลิลโรจน์ บุญตาราษฎร์ ศษ.ด. การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดินดำคำไฮ (หาญคุรุราษฎร์สามัคคี)
5. ดร.ปัญญา ตรีเลิศพจน์กุล คด.บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น	เวลาเรียน 14 ชั่วโมง
เรื่อง วิธีการสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น	เวลาเรียน 1 ชั่วโมง
ผู้สอน นางสาวจินตนา ครองยุทธ	

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

1. สาระสำคัญ

การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่นตามขั้นตอนวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่รอบคอบ และสืบค้นศึกษาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏตามแหล่งข้อมูลทำให้สามารถทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเป็นมาของท้องถิ่นได้ชัดเจน และตรงกับความเป็นจริง

2. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมายความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

3. ตัวชี้วัด

มฐ.ส 4.1 ป.5/1 สืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่นโดยใช้หลักฐานที่หลากหลาย

มฐ.ส 4.1 ป.5/2 รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อตอบคำถามทางประวัติศาสตร์

อย่างมีเหตุผล

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

4.1 วิเคราะห์วิธีการสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น (K)

4.2 ค้นหาวิธีการสืบค้นทางประวัติศาสตร์ (P)

4.3 สนใจศึกษาวิธีการสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ (A)

5. สาระการเรียนรู้

5.1 การสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น

5.2 การจำแนก การให้เหตุผล การจัดระบบความคิดเป็นแผนภาพ การสรุปความรู้

5.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย

6. กิจกรรมการเรียนรู้

6.1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1) ครูนำแผนภูมิคำขวัญประจำจังหวัดอุบลราชธานี ติดบนกระดาน แล้วให้นักเรียนอ่านออกเสียงพร้อมกัน

2) ครุ นำแผนภูมิรูปภาพอนุสาวรีย์เจ้าพระประทุมวรราชสุริยวงศ์ (เจ้าคำผง) หรือ พระปทุมวรราชสุริยวงศ์ มาให้นักเรียนดูพร้อมกับสนทนาซักถามว่า

- บุคคลในรูปภาพเป็นใคร

(เจ้าพระประทุมวรราชสุริยวงศ์ (เจ้าคำผง) หรือ พระปทุมวรราชสุริยวงศ์)

- อนุสาวรีย์ที่เห็นในรูปภาพปัจจุบันตั้งอยู่ที่ไหน

(ประดิษฐานอยู่บริเวณทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี)

- บุคคลในรูปภาพนี้มีความสำคัญอย่างไรกับจังหวัดอุบลราชธานี

(ผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าประเทศราชครองเมืองอุบลราชธานีศรีวนาลัยประเทศราช

คนแรก ปัจจุบันคือจังหวัดอุบลราชธานี มีนามเดิมว่าเจ้าคำผงหรือท้าวคำผง เป็นโอรสในเจ้าพระตา)

6.2 ชั้นสอน

3) ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการสืบค้นประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น (จังหวัดอุบลราชธานี) ดังนี้

-นักเรียนทราบประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นตนเองหรือไม่

(ตัวอย่างคำตอบ ยังไม่ทราบชัดเจน)

-ทำอย่างไรจึงจะทราบประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นตนเอง

(ตัวอย่างคำตอบ ถามผู้รู้ ค้นคว้าจากหนังสือหรืออินเทอร์เน็ต)

-นักเรียนต้องการทราบประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นตนเองหรือไม่

(ตัวอย่างคำตอบ ต้องการทราบครับ/ค่ะ)

4) ครุ นำภาพโบราณสถานที่เป็นแหล่งข้อมูลในท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานีมาให้ นักเรียนดู จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันศึกษาวิธีการสืบค้น ความเป็นมาของท้องถิ่น แล้วร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถาม ดังนี้

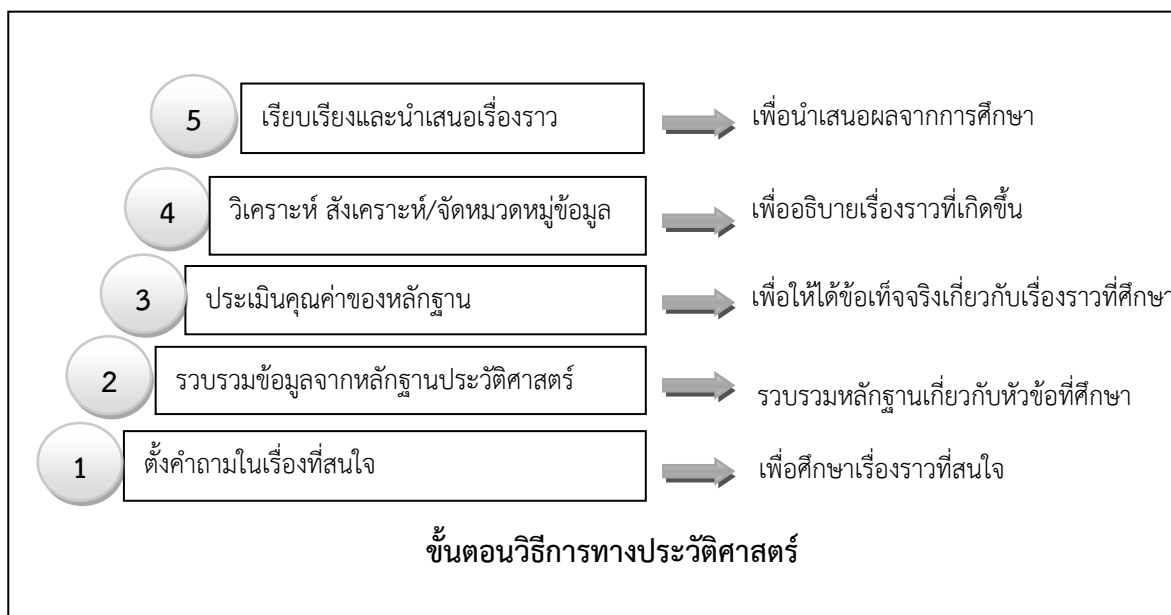
-ขั้นตอนวิธีการทางประวัติศาสตร์มีกี่ขั้นตอน อะไรบ้าง

(มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ การรวบรวมข้อมูล

ประเมินคุณค่าของหลักฐาน วิเคราะห์สังเคราะห์และจัดหมวดหมู่ข้อมูล การเรียบเรียงข้อมูล และการนำเสนอเรื่องราว)

5) ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 4 – 5 คน โดยคละความสามารถ ตามความเหมาะสม ร่วมกันศึกษาใบความรู้ที่ 1.1 วิธีการทางประวัติศาสตร์ และใบงานที่ 1.2 ข้อมูลพื้นฐานของ จังหวัดอุบลราชธานี

6) ครูและนักเรียนสรุปเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดอุบลราชธานี และขั้นตอน วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นแผนภาพลงบนกระดานพร้อมอธิบายประกอบ ดังนี้

7) ครูแจกกระดาษโปสเตอร์ และปากกาเมจิก ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสำหรับทำกิจกรรมในใบงานที่ 1.1

8) นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันทำใบงานที่ 1.1 เพื่อวางแผนขั้นตอนวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง โดยออกแบบแผนภาพพร้อมตกแต่งให้สวยงามลงในกระดาษโปสเตอร์

9) เมื่อทุกกลุ่มทำเสร็จแล้ว ให้ออกมานำเสนอแผนภาพให้เพื่อนดูหน้าชั้นเรียน

6.3 ชั้นสรุป

10) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

วิธีการสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น เริ่มจากการตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ การรวบรวมข้อมูล การประเมินคุณค่าของหลักฐาน การวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดหมวดหมู่ข้อมูล การเรียบเรียงข้อมูล และการนำเสนอเรื่องราว ตามขั้นตอนวิธีการทางประวัติศาสตร์ ทำให้สามารถทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเป็นมาของท้องถิ่นตรงกับความเป็นจริง

7. สื่อการเรียนรู้

- 7.1 แผนภูมิคำขวัญประจำจังหวัดอุบลราชธานี
- 7.2 แผนภูมิรูปภาพอนุสาวรีย์เจ้าพระประทุมวรราชสุริยวงศ์
- 7.3 ภาพโบราณสถานที่เป็นแหล่งข้อมูลในท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี
- 7.4 ใบความรู้ที่ 1.1 วิธีการทางประวัติศาสตร์
- 7.5 ใบความรู้ที่ 1.2 ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดอุบลราชธานี
- 7.5 กระดาษโปสเตอร์ และปากกาเมจิก
- 7.6 ใบงานที่ 1.1 ขั้นตอนวิธีการทางประวัติศาสตร์

8. การวัดผลและประเมินผล

8.1 วิธีวัด

- 1) สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม
- 2) การตรวจผลงาน
- 3) สังเกตพฤติกรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์

8.2 เครื่องมือวัดผล

- 1) แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม
- 2) แบบประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 3) แบบประเมินผลงาน

8.3 เกณฑ์การประเมิน

- 1) ประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
- 2) ประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
- 3) การตรวจผลงาน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

9. ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(นายศิริพจน์ พรหมหล่อ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแสงน้อย

...../...../.....

แผนภูมิ

คำขวัญประจำจังหวัดอุบลราชธานี

อุบลเมืองดอกบัวงาม แม่น้ำสองสี มีปลาแซบหลาย หาดทรายแก่งหิน ถิ่นไทย
นักปราชญ์ ทวยราษฎร์ใฝ่ธรรม งามล้ำเทียนพรรษา ผาแต้มก่อนประวัติศาสตร์ ฉลาดภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น ดินแดนอนุสาวรีย์คนดีศรีอุบล

แผนภาพรูปภาพ

อนุสาวรีย์

เจ้าพระประทุมวรราชสุริยวงศ์ (เจ้าคำผง) หรือพระปทุมวรราชสุริยวงศ์

แผนภูมิรูปภาพ

ภาพโบราณสถานที่เป็นแหล่งข้อมูลในท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี

วัดทุ่งศรีเมือง

วัดสุพรรณารามวรวิหาร

วัดศรีอุบลรัตนาราม (วัดศรีทอง)

วัดมหานาราม (วัดป่าใหญ่)

วัดพระธาตุหนองบัว

วัดภูเขาแก้ว

ที่มา : http://www.tatubon.org/tatubon/view.php?t=27&s_id=11&d_id=11

ใบความรู้ที่ 1.1 วิธีการทางประวัติศาสตร์

ประกอบแผนการสอนที่ 1

ความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์

ในการสืบค้น ค้นคว้าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ มีอยู่หลายวิธี เช่น จากหลักฐานทางวัตถุที่ขุดค้นพบ หลักฐานที่เป็นการบันทึกลายลักษณ์อักษร หลักฐานจากคำบอกเล่า ซึ่งการรวบรวมเรื่องราวต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์เหล่านี้ เรียกว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์

วิธีการทางประวัติศาสตร์ คือ การรวบรวม พิจารณาไตร่ตรอง วิเคราะห์ และตีความจากหลักฐานแล้วนำมาเปรียบเทียบอย่างเป็นระบบ เพื่ออธิบายเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในอดีตว่าเหตุใดจึงเกิดขึ้น หรือเหตุการณ์ในอดีตนั้นได้เกิดและคลี่คลายอย่างไร ซึ่งเป็นความมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์

ความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์

สำหรับการศึกษาประวัติศาสตร์นั้น มีปัญหาที่สำคัญอยู่ประการหนึ่ง คือ อดีตที่มีการฟื้นหรือจำลองขึ้นมาใหม่นั้น มีความถูกต้องสมบูรณ์และเชื่อถือได้เพียงใด รวมทั้งหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่ใช่ลายลักษณ์อักษรที่นำมาใช้เป็นข้อมูลนั้น มีความสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์มีอยู่มากมายเกินกว่าที่จะศึกษาหรือจดจำได้หมด แต่หลักฐานที่ใช้เป็นข้อมูลอาจมีเพียงบางส่วน

ดังนั้น วิธีการทางประวัติศาสตร์จึงมีความสำคัญเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ หรือผู้ฝึกฝนทางประวัติศาสตร์จะได้นำไปใช้ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง ไม่ลำเอียง และเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ

ที่มา : <https://www.sites.google.com>

ขั้นตอนวิธีการทางประวัติศาสตร์

1. การกำหนดหัวเรื่องที่จะศึกษา เป็นการศึกษาเรื่องราวในประวัติศาสตร์ เริ่มจากความสงสัย อยากรู้ ไม่พอใจกับคำอธิบายเรื่องราวที่มีมาแต่เดิม ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเริ่มจากการกำหนดเรื่องหรือประเด็นที่ต้องการศึกษาซึ่งในตอนแรก อาจกำหนดประเด็นที่ต้องการศึกษาไว้กว้าง ๆ ก่อน แล้วจึงค่อยจำกัดประเด็นลงให้แคบ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในภายหลัง เพราะบางเรื่องขอบเขตของการศึกษาอาจกว้างมากทั้งเหตุการณ์ บุคคล และเวลา

การกำหนดหัวเรื่องอาจเกี่ยวกับเหตุการณ์ ความเจริญ ความเสื่อมของอาณาจักร ตัวบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง อาจยาวหรือสั้นตามความเหมาะสม ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นช่วงเวลาที่สำคัญและยังมีหลักฐานข้อมูลให้ผู้ต้องการศึกษาหลงเหลืออยู่ หัวข้อเรื่องอาจปรับให้มีความเหมาะสมหรือเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าหากหลักฐานที่ใช้ในการศึกษามีน้อยหรือไม่น่าเชื่อถือ

ตัวอย่างเช่น

- ท้องถิ่นของเรามีผู้คนตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่เมื่อใด
- ลักษณะวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่นมีลักษณะอย่างไร
- วัฒนธรรม ประเพณี และสถานที่สำคัญในท้องถิ่นมีอะไรบ้าง

2. การรวบรวมหลักฐาน เป็นการรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่จะศึกษา ซึ่งมีทั้งหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร และหลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

หลักฐานทางประวัติศาสตร์แบ่งออกเป็นหลักฐานชั้นต้นหรือหลักฐานปฐมภูมิ กับหลักฐานชั้นรองหรือหลักฐานทุติยภูมิ

1) หลักฐานชั้นต้น (Primary Sources) เป็นหลักฐานร่วมสมัยของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์โดยตรง ประกอบด้วยหลักฐานทางราชการทั้งที่เป็นเอกสารลับ เอกสารที่เปิดเผยกฎหมาย ประกาศ สุนทรพจน์ บันทึกความทรงจำของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ หรืออัตชีวประวัติผู้ที่ได้รับผลกระทบกับเหตุการณ์ การรายงานข่าวของผู้รู้ ผู้เห็นเหตุการณ์ วิทยุทัศน์ ภาพยนตร์ ภาพถ่ายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นต้น

2) หลักฐานชั้นรอง (Secondary Sources) เป็นหลักฐานที่จัดทำขึ้นโดยอาศัยหลักฐานชั้นต้น หรือโดยบุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวข้อง ไม่ได้รู้เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเอง แต่ได้รับรู้โดยผ่านบุคคลอื่น ประกอบด้วยผลงานของนักประวัติศาสตร์หรือหนังสือประวัติศาสตร์ รายงานของสื่อมวลชนที่ไม่ได้รู้เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเอง

3. การประเมินคุณค่าของหลักฐาน หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นคว้ามาได้ ก่อนที่จะทำการศึกษาจะต้องมีการประเมินคุณค่าว่าเป็นหลักฐานที่แท้จริงเพียงใด การประเมินคุณค่าของหลักฐานนี้เรียกว่า “วิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์” ซึ่งมีอยู่ 2 วิธี ดังต่อไปนี้

1) การประเมินคุณค่าภายนอกหรือวิพากษ์วิธีภายนอก ซึ่งหมายถึง การประเมินคุณค่าของหลักฐานจากลักษณะภายนอกของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ บางครั้งก็มีการปลอมแปลง เพื่อการโฆษณาชวนเชื่อ ทำให้หลงผิด หรือเพื่อเหตุผลทางการเมือง การค้า ดังนั้น จึงต้องมีการประเมินว่าเอกสารนั้นเป็นของจริงหรือไม่ เช่น เนื้อกระดาษ กระดาษของไทยแต่เดิมจะหยาบและหนา ส่วนกระดาษฝรั่งดังที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน เริ่มเข้ามาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ทางราชการจะใช้กระดาษฝรั่งหรือสมุดฝรั่งมากขึ้นในต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับตัวพิมพ์ดีดเริ่มใช้มากขึ้นในกลางรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุล จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถ้าปรากฏว่ามีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า เจ้าอยู่หัวใช้ตัวพิมพ์ดีด ก็ควรสงสัยว่าหลักฐานนั้นเป็นของปลอม

2) การประเมินคุณค่าภายในหรือวิพากษ์วิธีภายใน เป็นการประเมินคุณค่าของหลักฐานจากข้อมูลภายในหลักฐานนั้น เป็นต้นว่า มีชื่อบุคคล สถานที่ เหตุการณ์ ในช่วงเวลาที่หลักฐานนั้นทำขึ้นหรือไม่ ดังเช่น หลักฐานซึ่งเชื่อว่าเป็นของสมัยสุโขทัยแต่มีการพูดถึงสหรัฐอเมริกาในหลักฐานนั้น ก็ควรสงสัยว่าหลักฐานนั้นเป็นของสมัยสุโขทัยจริงหรือไม่ เพราะในสมัยสุโขทัยยังไม่มีประเทศสหรัฐอเมริกา แต่น่าจะเป็นหลักฐานที่สร้างขึ้นเมื่อคนไทยได้รับรู้ว่ามีประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว หรือหลักฐานเป็นของเก่าสมัยสุโขทัยจริง แต่การคัดลอกต่อกันมา มีการเติมชื่อประเทศสหรัฐอเมริกาเข้าไป เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ข้อมูล เมื่อทราบหลักฐานนั้น เป็นของแท้ ให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงหรือความจริงในประวัติศาสตร์ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ ก็จะต้องศึกษาข้อมูลหรือข้อสนเทศในหลักฐานนั้นว่าให้ ข้อมูลทางประวัติศาสตร์อะไรบ้าง

ข้อมูลนั้นมีความสมบูรณ์เพียงใด หรือข้อมูลนั้นมีจุดมุ่งหมายเบื้องต้นอย่างไร มีจุดมุ่งหมาย
 แอบแฝงหรือไม่ ข้อมูลมีความยุติธรรมหรือไม่ จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหลายมาจัดหมวดหมู่
 เช่น ความเป็นมาของเหตุการณ์ สาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ความเป็นไปของเหตุการณ์
 ผลของเหตุการณ์ เป็นต้น เมื่อได้ข้อมูลเป็นเรื่อง เป็นประเด็นแล้ว ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์
 เรื่องนั้นก็จะต้องหาความสัมพันธ์ของประเด็นต่าง ๆ และตีความข้อมูลว่ามีข้อเท็จจริงใด
 ที่ซ่อนเร้น อำพราง ไม่กล่าวถึงหรือในทางตรงกันข้ามอาจมีข้อมูลกล่าวเกินความเป็นจริง
 ไปมาก

ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ควรมีความละเอียด
 รอบคอบ วางตัวเป็นกลาง มีจินตนาการ มีความรอบรู้ โดยศึกษาข้อมูลทั้งหลายอย่าง
 กว้างขวาง และนำผลการศึกษาเรื่องนั้นที่มีแต่เดิมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ รวมทั้งจัด
 หมวดหมู่ข้อมูลให้เป็นระบบ

5. การเรียบเรียงหรือการนำเสนอ จัดเป็นขั้นตอนสุดท้ายของวิธีการทาง
 ประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความสำคัญมาก โดยผู้ศึกษาประวัติศาสตร์จะต้องนำข้อมูลทั้งหมด
 มารวบรวมและเรียบเรียงหรือนำเสนอให้ตรงกับประเด็นหรือหัวเรื่องที่ตนเองสงสัย
 ต้องการอยากรู้เพิ่มเติม ทั้งจากความรู้เดิมและความรู้ใหม่ รวมไปถึงความคิดใหม่ที่ได้
 จากการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งเท่ากับเป็นการรื้อฟื้นหรือจำลองเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
 ขึ้นมาใหม่ อย่างถูกต้องและเป็นกลาง

ในขั้นตอนการนำเสนอ ผู้ศึกษาควรอธิบายเหตุการณ์อย่างมีระบบและมี
 ความสอดคล้องต่อเนื่อง เป็นเหตุเป็นผล มีการโต้แย้งหรือสนับสนุนผลการศึกษาวิเคราะห์
 แต่เดิม โดยมีข้อมูลสนับสนุนอย่างมีน้ำหนัก เป็นกลาง และสรุปการศึกษาว่าสามารถให้
 คำตอบที่ผู้ศึกษาที่มีความสงสัย อยากรู้ได้เพียงใด หรือมีข้อเสนอแนะให้สำหรับผู้ที่ต้องการ
 ศึกษาต่อไปอย่างไรบ้าง

ใบความรู้ที่ 1.2 ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดอุบลราชธานี

ประกอบแผนการสอนที่ 1

จังหวัดอุบลราชธานี เป็นจังหวัดขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกสุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและของประเทศไทย ทั้งยังเป็นตำบลที่ตั้งของเส้นเวลาหลักของประเทศไทยที่เส้นแวง 105 องศาตะวันออก โดยเป็นจังหวัดแรกที่ได้เห็นดวงอาทิตย์ก่อนพื้นที่อื่น ๆ ทั่วประเทศ

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นเมืองใหญ่ริมฝั่งแม่น้ำมูลที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานมากกว่า 200 ปี มีพื้นที่กว้างใหญ่ ภายหลังถูกแบ่งออกเป็นจังหวัดใหม่ คือ จังหวัดยโสธร ในปี 2515 และจังหวัดอำนาจเจริญในปี 2536 ซึ่งถ้ารวมพื้นที่อีกสองจังหวัดที่แยกออกไป จังหวัดอุบลราชธานีจะมีพื้นที่ เป็นอันดับ 1 ของประเทศไทย

คำขวัญประจำจังหวัด

อุบลเมืองดอกบัวงาม แม่น้ำสองสี มีปลาแซบหลาย หาดทรายแก่งหิน ถิ่นไทยนักปราชญ์ ทวยราษฎร์ใฝ่ธรรม งามล้ำเทียนพรรษา ผาแต้ม ก่อนประวัติศาสตร์ ฉลาดภูมิปัญญาท้องถิ่น ดินแดนอนุสาวรีย์คนดีศรีอุบล

ตราประจำจังหวัด

รูปดอกบัวบานชูช่อพันน้ำ

รูปดอกบัวตูม และดอกบัวบาน ชูช่อก้านใบเหนือหนองน้ำเป็นสัญลักษณ์ที่ระลึกถึงชาวเมืองหนองบัวลำภูในเขตจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเปลี่ยนเป็นจังหวัดหนองบัวลำภูในปัจจุบันภายใต้การนำของพระวอ และบุตรหลานพระตา ที่อพยพหนีภัยสงครามกับเมืองเวียงจันทน์ลงมาตั้งรกรากในเขตจังหวัดอุบลราชธานีเมื่อประมาณ พ.ศ.2312 ต่อมา

ชุมชนได้รับการยกฐานะขึ้นเป็น "เมืองอุบลราชธานี ศรีวนาลัย" เมื่อวันที่จันทร์ เดือน 8 แรม 1 ค่ำ ปีชวด พ.ศ.2335 ตรงกับรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชองค์ปฐมบรมราชจักรีวงศ์

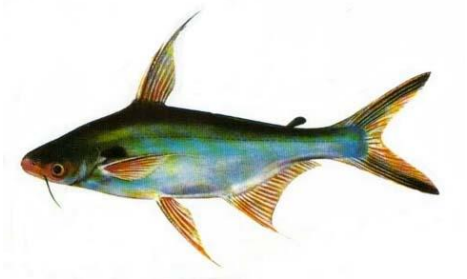
ต้นไม้ประจำจังหวัด : ต้นยางนา

ดอกไม้ประจำจังหวัด : ดอกบัว

สัตว์น้ำประจำจังหวัด : ปลาเทโพหรือปลาปิ้ง

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดอำนาจเจริญและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศตะวันออก ติดต่อกับแขวงจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยพรมแดนบางช่วงใช้แม่น้ำโขงเป็นตัวกำหนด

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดพระวิหาร (กัมพูชาประชาธิปไตย)

ทิศตะวันตก

ติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดยโสธร แนวพรมแดนติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและกัมพูชา ประชาธิปไตย รวมความยาวประมาณ 428 กิโลเมตร

ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 361 กิโลเมตร (จากอำเภอเขมราฐถึงอำเภอน้ำยืน ติดต่อกับแขวงสุวรรณเขต แขวงสาละวันและแขวงจำปาสัก)

ติดต่อกับกัมพูชาประชาธิปไตย 67 กิโลเมตร (อำเภอน้ำยืน ติดต่อกับจังหวัดพระวิหาร กัมพูชาประชาธิปไตย)

ที่มา : <https://th.wikipedia.org>

เขตการปกครอง

ในปัจจุบันจังหวัดอุบลราชธานีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 25 อำเภอ ได้แก่ 25 อำเภอ ได้แก่

1.อำเภอเมืองอุบลราชธานี	14.อำเภอพิบูลมังสาหาร
2.อำเภอศรีเมืองใหม่	15.อำเภอตาลสุม
3.อำเภอโขงเจียม	16.อำเภอโพธิ์ไทร
4.อำเภอโขงใน	17.อำเภอสำโรง
5.อำเภอเขมราฐ	18.อำเภอดอนมดแดง
6.อำเภอเดชอุดม	19.อำเภอสรินธร
7.อำเภอนาจะหลวย	20.อำเภอทุ่งศรีอุดม
8.อำเภอน้ำยืน	21.อำเภอนาเยีย
9. อำเภอบุญทริก	22.อำเภอนาตาล
10.อำเภอตระการพืชผล	23.อำเภอเหล่าเสือโก้ก
11.อำเภอกุดข้าวปุ้น	24.อำเภอสว่างวีระวงศ์
12.อำเภอม่วงสามสิบ	25.อำเภอน้ำขุ่น
13.อำเภอวารินชำราบ	

ใบงานที่ 1.1 ขั้นตอนวิธีการทางประวัติศาสตร์

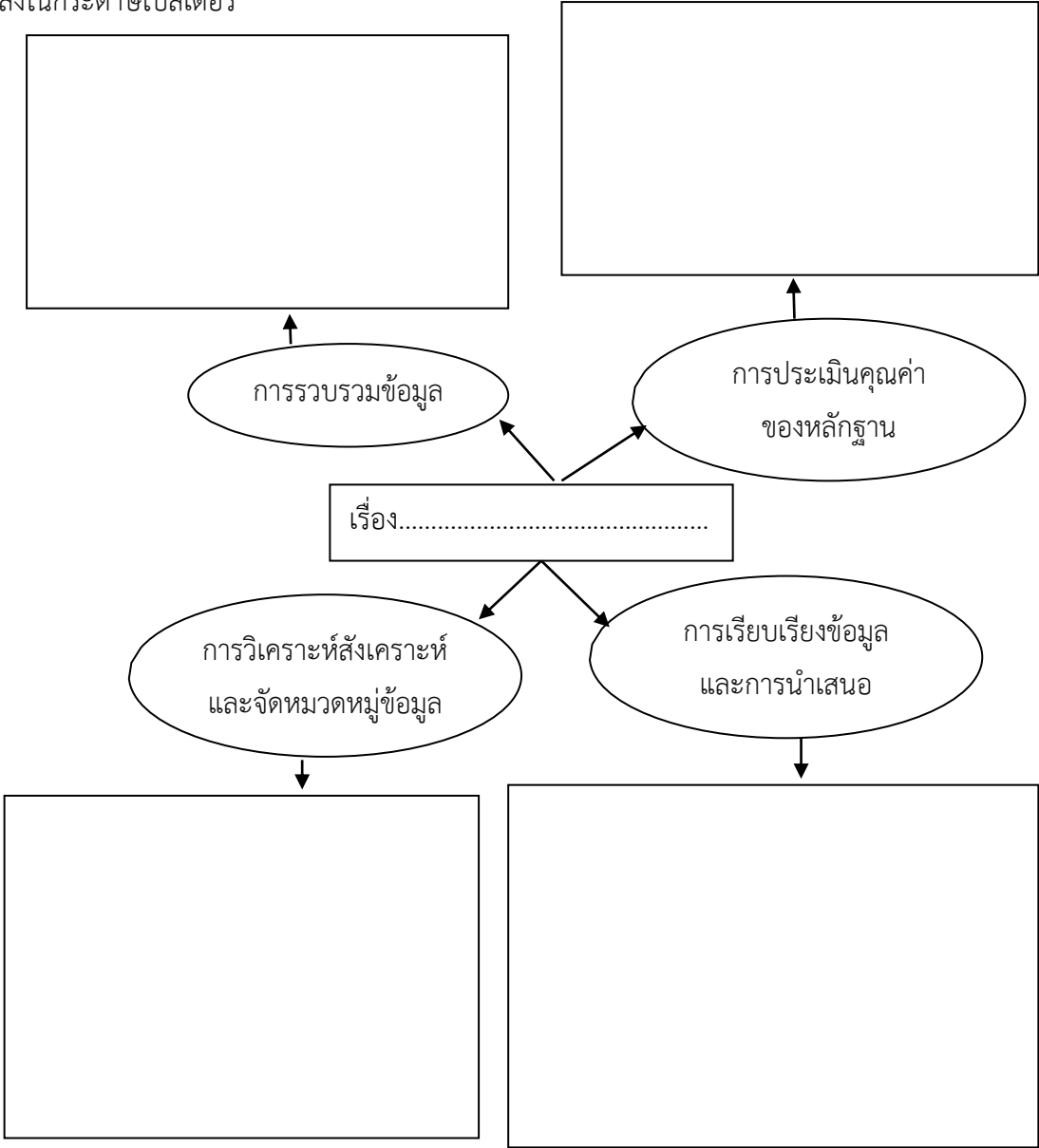
ประกอบแผนการสอนที่ 1

กลุ่มที่.....ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิก 1..... 3.....

2..... 4.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนขั้นตอนวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนเอง โดยออกแบบแผนภาพพร้อมตกแต่งให้สวยงามลงในกระดาษโปสเตอร์

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
 วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 แผนการเรียนรู้ที่

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

4 หมายถึง เหมาะสมมาก

1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. สาระสำคัญ					
1.1 แสดงถึงความคิดรวบยอด					
1.2 สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา					
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา					
2.2 ชัดเจนเข้าใจง่าย					
2.3 ครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้					
2.4 สามารถวัดและประเมินผลได้					
3. เนื้อ/สาระการเรียนรู้					
3.1 มีความถูกต้องเหมาะสมกับผู้เรียน					
3.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
3.3 มีความชัดเจน ไม่สับสนและน่าสนใจ					
3.4 เนื้อหาสอดคล้องกับเวลาเรียน					
4. การจัดกระบวนการเรียนรู้					
4.1 เรียงลำดับขั้นตอนได้เหมาะสม					
4.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหา					
4.3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมถูกต้องตามหลักการเรียนแบบโครงงาน					
4.4 กิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
4.5 ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงและมีผลงานจากการปฏิบัติ					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
5. สื่อการเรียนรู้					
5.1 เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน					
5.2 สอดคล้องกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้					
5.3 เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน					
5.4 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้					
6. การวัดและประเมินผล					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
6.2 สอดคล้องกับเนื้อหาและธรรมชาติของวิชา					
6.3 สอดคล้องกับขั้นตอนและกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบโครงงาน					
6.4 ใช้เครื่องมือวัดได้เหมาะสม					
รวม					
เฉลี่ย					

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมการเรียนรู้
 แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความสอดคล้อง โดยใช้หลักเกณฑ์ การให้คะแนน
 ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
 ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้
 ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

เนื้อหาสาระ/จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบ	ความสอดคล้อง		
		1	0	-1
1. วิธีการสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น				
วิเคราะห์วิธีการสืบค้น ความเป็นมาของท้องถิ่น	1. ข้อใดกล่าวถูกต้อง ก. เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ข. เรื่องราวทางประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงได้ หากมีการค้นพบหลักฐานใหม่ ค. เรื่องราวทางประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงได้หากเจ้าของหลักฐานแสดงความจำนงใหม่ ง. เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ หากมีหลักฐานหรือการตีความใหม่			
	2. ถ้าต้องการสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น ควรปฏิบัติอย่างไรเป็นขั้นตอนแรก ก. กำหนดหัวข้อ ข. รวบรวมข้อมูลหลักฐาน ค. นำเสนอข้อมูล ง. ตรวจสอบลักษณะข้อมูล			
	3. ถ้านักเรียนอาศัยอยู่จังหวัดอุบลราชธานี หากต้องการสืบค้นเกี่ยวกับผาแต้มควรสืบค้นข้อมูลจากแหล่งใด จึงจะรวดเร็วและเหมาะสมที่สุด ก. สารานุกรม ข. สถานที่จริง ค. ฐานข้อมูลออนไลน์ ง. บรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง			

เนื้อหาสาระ/จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบ	ความสอดคล้อง		
		1	0	-1
	4. การศึกษาประวัติศาสตร์ เพื่อให้ทราบข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด ควรยึดสิ่งใดเป็นสำคัญ ก. หลักฐาน ข. นักโบราณคดี ค. เครื่องมือที่ใช้ขุด ง. วิธีเผยแพร่ข้อมูล			
	5. การตรวจสอบและตีความข้อมูลในข้อใดถูกต้อง ก. ใช้ข้อมูลที่ตนเองชอบมากที่สุด ข. เชื่อเฉพาะข้อมูลที่พ่อแม่เล่าให้ฟัง ค. เพิ่มเติมข้อมูลเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ ง. เปรียบเทียบข้อมูลกับหลาย ๆ แหล่งข้อมูล			
2. หลักฐานทางประวัติศาสตร์				
อธิบายความรู้พื้นฐานทางประวัติศาสตร์	6. ถ้าต้องการทราบประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นควรรวบรวมข้อมูลจากหลักฐานในข้อใด ก. สอบถามจากเพื่อนข้างบ้าน ข. โบราณสถานที่เพิงก่อสร้าง ค. คำบอกเล่าของผู้สูงอายุในท้องถิ่น ง. ภาพถ่ายของตนเองตอนเด็ก			
	7. การตีความหลักฐานข้อมูลใหม่ควรพิจารณาจากข้อใด ก. ความพอใจของตนเอง ข. คำบอกเล่าจากคนอื่น ค. หลักฐานที่น่าเชื่อถือที่สุด ง. ความพอใจของเจ้าของหลักฐาน			
	8. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างไร ก. ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ข. เป็นสินค้าทางเศรษฐกิจของชุมชน ค. สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับท้องถิ่น ง. เห็นการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ในท้องถิ่น			

เนื้อหาสาระ/จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบ	ความสอดคล้อง		
		1	0	-1
	9. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในข้อใดไม่ใช่หลักฐานชั้นต้น ก. วัตถุที่ค้นพบที่เมืองไชยา ข. ภาพถ่ายงานลูกทุ่งวิจิตร ค. สมุดบันทึกเหตุการณ์ ง. บทความทางวิชาการเรื่องประวัติกรุงสุโขทัย			
3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาท้องถิ่น				
ระบุหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาท้องถิ่น	10. ข้อใดเป็นหลักฐานที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษรทั้งหมด ก. เครื่องประดับหิน ศิลาจารึก ข. สมุดข่อย โบราณสถาน ค. ขวานหินขัด ถ้วยชามสังคโลก ง. จารึกใบลาน พงศาวดาร			
	11. หลักฐานในข้อใดให้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อปราสาทพระวิหาร ก. แผนที่ ข. คำตัดสินของศาลโลก ค. แบบสอบถาม ง. หนังสือท่องเที่ยวปราสาทพระวิหาร			
	12. ข้อใดเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นทั้งหมด ก. ตำนาน, ศิลาจารึก ข. นิทานพื้นบ้าน, วัด ค. ภาพถ่ายท้องถิ่น, จดหมายเหตุ ง. พระราชพงศาวดาร, หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น			
4. การนำเสนอความเป็นมาของท้องถิ่นโดยอ้างอิงจากหลักฐาน - ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโครงการ				
นำเสนอเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นตนเอง	13. การนำเสนอข้อมูลควรยึดหลักในข้อใด ก. นำเสนอข้อมูลเฉพาะด้านที่ดี ข. นำเสนอข้อมูลตามความเป็นจริง ค. นำเสนอข้อมูลโดยใช้ความรู้สึกส่วนตัว ง. นำเสนอข้อมูลโดยใช้หลักฐานเพียงชิ้นเดียว			

เนื้อหาสาระ/จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบ	ความสอดคล้อง		
		1	0	-1
	14. ข้อใดเป็นหลักฐานที่ทำให้เราทราบถึงสภาพ ความเป็นอยู่ในอดีตมากที่สุด ก. อาวุธโบราณ ข. โครงกระดูกมนุษย์ ค. จารึกเรื่องราวในชุมชน ง. ภาพถ่ายสภาพชุมชนในอดีต			
	15. การเลือกหัวข้อโครงการควรพิจารณาสิ่งใดเป็น ลำดับแรก ก. เคยมีผู้ทำแล้ว ข. ลงทุนต่ำ ค. ความสามารถของตน ง. จำหน่ายได้			
	16. นักเรียนไม่ควรเลือกหัวข้อโครงการใด ก. การสร้างไวรัสคอมพิวเตอร์ ข. เครื่องจับลูกน้ำ ค. เครื่องให้อาหารปลา ง. การหาสารพิษในอาหาร			
	17. สิ่งใดสำคัญที่สุดในการทำโครงการ ก. งบประมาณ ข. ความปลอดภัย ค. ความสวยงาม ง. การใช้งานได้จริง			
	18. สิ่งใดสำคัญในการคิดหัวข้อโครงการ ก. ความคิดสร้างสรรค์ ข. การอยากทดลอง ค. ความต้องการของครู ง. เวลาในการทำโครงการ			
	19. ประโยชน์ของการจัดทำเค้าโครงการคือข้อใด ก. กำหนดการทำงาน ข. ประหยัดค่าใช้จ่าย ค. มีความเป็นระเบียบ ง. ประหยัดเวลา			
	20. โครงการมีกี่ประเภท ก. 2 ประเภท ข. 3 ประเภท ค. 4 ประเภท ง. 5 ประเภท			
	21. โครงการประเภทใดที่ไม่นิยมทำ ก. ทดลอง ข. สิ่งประดิษฐ์ ค. สัมรวจ ง. ทฤษฎี			

เนื้อหาสาระ/จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบ	ความสอดคล้อง		
		1	0	-1
	27. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทำเพื่อสิ่งใด ก. ให้มีเอกสารอ้างอิง ข. หาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ค. หาเอกสารตามคำแนะนำของครู ง. เพื่อเขียนบรรณานุกรม			
	28. การวางแผนการทำโครงการคือขั้นตอนใด ก. การเลือกหัวข้อโครงการ ข. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ค. การทำเค้าโครงการ ง. การจัดทำโครงการ			
	29. สมมุติฐานคือสิ่งใด ก. การวางแผนการทำงาน ข. การคาดผลไว้ล่วงหน้า ค. การแจ้งผลให้ผู้อื่นทราบ ง. การสรุปผลล่วงหน้า			
	30. ข้อใดเป็นความสำคัญอันดับแรกของการจัดทำเค้าโครง ของโครงการ ก. ทำให้ทราบประโยชน์ของโครงการ ข. เพื่อเป็นการเลือกรื่องที่จะทำโครงการ ค. เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ของการทำโครงการ ง. ได้กรอบแนวคิดและแผนการพัฒนาโครงการทุกขั้นตอน			
	31. การเขียนเค้าโครงของโครงการซึ่งเป็นการวางรูปแบบ โครงการไว้ล่วงหน้าจัดอยู่ในขั้นตอนใด ก. การลงมือทำโครงการ ข. การวางแผนในการทำโครงการ ค. การเขียนรายงานและแสดงผลงาน ง. การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา			

เนื้อหาสาระ/จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบ	ความสอดคล้อง		
		1	0	-1
6. การตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล-การปฏิบัติและการเขียนรายงานโครงการ				
อธิบายการตอบคำถาม ทางประวัติศาสตร์อย่าง มีเหตุผล	32. ข้อใดเป็นหลักในการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์ อย่างมีเหตุผล ก. ตอบคำถามโดยใช้แนวความคิดเห็นของผู้อื่น ข. ตอบคำถามโดยยึดหลักฐานที่ทันสมัยเท่านั้น ค. ตอบคำถามโดยยึดความคิดของตนเองเป็นหลัก ง. ตอบคำถามโดยรวบรวมจากหลักฐานที่หลากหลาย			
	33. ก่อนที่จะจัดทำโครงการ นักเรียนต้องปฏิบัติอย่างไรใน ขั้นตอนแรก ก. ศึกษาตัวอย่างโครงการที่มีผู้จัดทำไว้แล้ว ข. เขียนเค้าโครงของโครงการ ค. ออกแบบโครงการ ง. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำโครงการ			
	34. ขั้นตอนของการทำโครงการมีความสำคัญต่อการวางแผนการทำงานข้อใดมากที่สุด ก. การเลือกหัวข้อ ข. การลงมือทำโครงการ ค. การจัดทำเค้าโครงของโครงการ ง. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง			
	35. ขั้นตอนแรกของการทำโครงการคือข้อใด ก. การนำเสนอและแสดงโครงการ ข. การจัดทำเค้าโครงของโครงการ ค. คัดเลือกหัวข้อโครงการที่สนใจ ง. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและแหล่งข้อมูล			

เนื้อหาสาระ/จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบ	ความสอดคล้อง		
		1	0	-1
	46. การไม่ยอมรับข้อเท็จจริงใหม่ๆ จะส่งผลอย่างไร ก. ทำให้มีความมั่นใจในความรู้เดิม ข. ทำให้ไม่ต้องค้นหาหลักฐานใหม่ ค. ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาในการตีความ ง. ทำให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ไม่ออกเวย			
	47. คำอธิบายเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เรียกว่าอะไร ก. ข้อสงสัย ข. ความจริง ค. ข้อเท็จจริง ง. คำขยายความ			
	48. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของข้อมูลที่เป็นความจริง ก. ข้อมูลที่ตรวจสอบแล้วว่าเป็นความจริง ข. ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่เกิดขึ้นจริงที่แก้ไขไม่ได้ ค. ข้อมูลที่สรุปว่าเป็นเรื่องจริงโดยอาศัยจากประสบการณ์ ง. ข้อมูลที่พิสูจน์แล้วว่าเป็นจริงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้			
	49. ข้อความใดเป็นข้อเท็จจริง ก. คุณปู่เป็นโรคถุงลมโป่งพองเพราะสูบบุหรี่จัด ข. ประเทศไทยไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของประเทศใด ค. ประเพณีสงกรานต์มีในเดือนเมษายนของทุกปี ง. จังหวัดภูเก็ตอยู่ภาคใต้ของประเทศไทย			
	50. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับความจริงและข้อเท็จจริง ก. ความจริงอาจเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ ข. ข้อเท็จจริงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา ค. ข้อเท็จจริงคือเรื่องราวที่พิสูจน์แล้วว่าเป็นเรื่องจริง ง. ความจริงคือการขยายความตามความรู้สึของผู้เล่า			

เนื้อหาสาระ/จุดประสงค์ การเรียนรู้	แบบทดสอบ	ความสอดคล้อง		
		1	0	-1
	<p>51. ข้อใดไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการจัดแสดงและการนำเสนอผลงาน</p> <p>ก. ชื่อโครงการ ชื่อผู้ทำโครงการ ชื่อที่ปรึกษา</p> <p>ข. ผลงานที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการ</p> <p>ค. ผลงานทุกชิ้นที่ทดลองไม่สำเร็จ</p> <p>ง. วิธีการดำเนินการ โดยเลือกเฉพาะขั้นตอนที่เด่นและสำคัญ</p>			
	<p>52. วัตถุประสงค์ของการจัดนิทรรศการ นำเสนอผลงาน คือข้อใด</p> <p>ก. แสดงผลงาน ขั้นตอนวิธีการประดิษฐ์ชิ้นงาน</p> <p>ข. สร้างทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของชิ้นงาน</p> <p>ค. เพื่อเผยแพร่ความภูมิใจในระหว่างกัน</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p>			
	<p>53. การจัดนิทรรศการและแสดงผลงานของโครงการมีข้อปฏิบัติหลายประการ ยกเว้นข้อใด</p> <p>ก. คำอธิบาย</p> <p>ข. ความสะอาด</p> <p>ค. ความปลอดภัย</p> <p>ง. ความเหมาะสมกับเนื้อหา</p>			
	<p>54. สาระสำคัญของการพุดนำเสนอโครงการควรประกอบด้วยข้อใด</p> <p>ก. ผลที่ได้จากโครงการมีประโยชน์</p> <p>ข. โครงการที่พัฒนาทำงานได้จริง</p> <p>ค. วิธีทำงานที่เป็นระบบ</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p>			

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

1. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
 - ก. เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้
 - ข. เรื่องราวทางประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงได้ หากมีการค้นพบหลักฐานใหม่
 - ค. เรื่องราวทางประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงได้หากเจ้าของหลักฐานแสดงความจำนงใหม่
 - ง. เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ หากมีหลักฐานหรือการตีความใหม่
2. ถ้าต้องการสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น ควรปฏิบัติอย่างไรเป็นขั้นตอนแรก
 - ก. กำหนดหัวข้อ
 - ข. รวบรวมข้อมูลหลักฐาน
 - ค. นำเสนอข้อมูล
 - ง. ตรวจสอบลักษณะข้อมูล
3. ถ้านักเรียนอาศัยอยู่จังหวัดอุบลราชธานี หากต้องการสืบค้นเกี่ยวกับผาแต้มควรสืบค้นข้อมูลจากแหล่งใด จึงจะรวดเร็วและเหมาะสมที่สุด
 - ก. สารานุกรม
 - ข. สถานที่จริง
 - ค. ฐานข้อมูลออนไลน์
 - ง. บรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง
4. การศึกษาประวัติศาสตร์ เพื่อให้ทราบข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด ควรยึดสิ่งใดเป็นสำคัญ
 - ก. หลักฐาน
 - ข. นักโบราณคดี
 - ค. เครื่องมือที่ใช้ขุด
 - ง. วิธีเผยแพร่ข้อมูล
5. ถ้าต้องการทราบประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นควรรวบรวมข้อมูลจากหลักฐานในข้อใด
 - ก. สอบถามจากเพื่อนข้างบ้าน
 - ข. โบราณสถานที่เพิ่งก่อสร้าง
 - ค. คำบอกเล่าของผู้สูงอายุในท้องถิ่น
 - ง. ภาพถ่ายของตนเองตอนเด็ก

6. การตีความหลักฐานข้อมูลใหม่ควรพิจารณาจากข้อใด
 - ก. ความพอใจของตนเอง
 - ข. คำบอกเล่าจากคนอื่น
 - ค. หลักฐานที่น่าเชื่อถือที่สุด
 - ง. ความพอใจของเจ้าของหลักฐาน
7. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างไร
 - ก. ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว
 - ข. เป็นสินค้าทางเศรษฐกิจของชุมชน
 - ค. สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับท้องถิ่น
 - ง. เห็นการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ในท้องถิ่น
8. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในข้อใดไม่ใช่หลักฐานชั้นต้น
 - ก. วัตถุที่ค้นพบที่เมืองไชยา
 - ข. ภาพถ่ายงานลูกทุ่งวิถีชีวิต
 - ค. สมุดบันทึกเหตุการณ์
 - ง. บทความทางวิชาการเรื่องประวัติกรุงสุโขทัย
9. ข้อใดเป็นหลักฐานที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษรทั้งหมด
 - ก. เครื่องประดับหิน ศิลาจารึก
 - ข. สมุดข่อย โบราณสถาน
 - ค. ขวานหินขัด ถ้วยชามสังคโลก
 - ง. จารึกใบลาน พงสาวดาร
10. หลักฐานในข้อใดให้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อปราสาทพระวิหาร
 - ก. แผนที่
 - ข. คำตัดสินของศาลโลก
 - ค. แบบสอบถาม
 - ง. หนังสือท่องเที่ยวปราสาทพระวิหาร
11. ข้อใดเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นทั้งหมด
 - ก. ตำนาน, ศิลาจารึก
 - ข. นิทานพื้นบ้าน, วัด
 - ค. ภาพถ่ายท้องถิ่น, จดหมายเหตุ
 - ง. พระราชพงสาวดาร, หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

12. การนำเสนอข้อมูลควรวีตหลักในข้อใด
 - ก. นำเสนอข้อมูลเฉพาะด้านที่ดี
 - ข. นำเสนอข้อมูลตามความเป็นจริง
 - ค. นำเสนอข้อมูลโดยใช้ความรู้สึกส่วนตัว
 - ง. นำเสนอข้อมูลโดยใช้หลักฐานเพียงชิ้นเดียว
13. ข้อใดเป็นหลักฐานที่ทำให้เราทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ในอดีตมากที่สุด
 - ก. อาวุธโบราณ
 - ข. โครงกระดูกมนุษย์
 - ค. จารึกเรื่องราวในชุมชน
 - ง. ภาพถ่ายสภาพชุมชนในอดีต
14. ข้อใดเป็นปัญหาสำคัญในการตีความประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
 - ก. นักประวัติศาสตร์ไม่ได้รับการยอมรับ
 - ข. การค้นพบหลักฐานใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง
 - ค. คนในท้องถิ่นยอมรับในหลักฐานใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา
 - ง. คนในท้องถิ่นมักต่อต้านการตีความหลักฐานที่ค้นพบใหม่
15. ข้อใดเป็นหลักในการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล
 - ก. ตอบคำถามโดยใช้แนวความคิดเห็นของผู้อื่น
 - ข. ตอบคำถามโดยยึดหลักฐานที่ทันสมัยเท่านั้น
 - ค. ตอบคำถามโดยยึดความคิดของตนเองเป็นหลัก
 - ง. ตอบคำถามโดยรวบรวมจากหลักฐานที่หลากหลาย
16. ข้อใด ไม่ใช่ข้อเท็จจริง
 - ก. ในสมัยสุโขทัยมีประเพณีลอยกระทง
 - ข. นางนพมาศประดิษฐ์กระทงขึ้นเป็นคนแรก
 - ค. ศิลปินสุโขทัยกล่าวถึงการเผาเทียนเล่นไฟ
 - ง. ประเพณีลอยกระทงเป็นประเพณีที่สำคัญในสมัยสุโขทัย
17. ข้อใดคือความจริง
 - ก. ไทยเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2310
 - ข. ไทยเสียกรุงศรีอยุธยา เพราะพม่ามีไพร่พลมหาศาล
 - ค. ไทยเสียกรุงศรีอยุธยา เพราะพม่าเตรียมพร้อมมาอย่างดี
 - ง. ไทยเสียกรุงศรีอยุธยา เพราะไทยเกิดความแตกแยกในราชสำนัก

18. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
- ก. ความจริง คือ เรื่องที่เกิดขึ้นจริง
 - ข. ข้อเท็จจริง คือ เรื่องที่เกิดขึ้นจริง
 - ค. ข้อเท็จจริง คือ เรื่องที่พิสูจน์ไม่ได้
 - ง. ความจริง คือ เรื่องที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้
19. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของข้อมูลที่เป็นความจริง
- ก. ข้อมูลที่ตรวจสอบแล้วว่าเป็นความจริง
 - ข. ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่เกิดขึ้นจริงที่แก้ไขไม่ได้
 - ค. ข้อมูลที่สรุปว่าเป็นเรื่องจริงโดยอาศัยจากประสบการณ์
 - ง. ข้อมูลที่พิสูจน์แล้วว่าเป็นจริงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้
20. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับความจริงและข้อเท็จจริง
- ก. ความจริงอาจเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์
 - ข. ข้อเท็จจริงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา
 - ค. ข้อเท็จจริงคือเรื่องราวที่พิสูจน์แล้วว่าเป็นเรื่องจริง
 - ง. ความจริงคือการขยายความตามความรู้สึกของผู้เล่า
21. การเลือกหัวข้อโครงการควรพิจารณาสิ่งใดเป็นลำดับแรก
- ก. เคยมีผู้ทำแล้ว
 - ข. ลงทุนต่ำ
 - ค. ความสามารถของตน
 - ง. จำหน่ายได้
22. นักเรียนไม่ควรเลือกหัวข้อโครงการใด
- ก. การสร้างไวรัสคอมพิวเตอร์
 - ข. เครื่องจับลูกน้ำ
 - ค. เครื่องให้อาหารปลา
 - ง. การหาสารพิษในอาหาร
23. สิ่งใดสำคัญในการคิดหัวข้อโครงการ
- ก. ความคิดสร้างสรรค์
 - ข. การอยากทดลอง
 - ค. ความต้องการของครู
 - ง. เวลาในการทำโครงการ

24. โครงการงานเรื่องการทดลองการไหลของของเหลว จัดอยู่ในโครงการประเภทใด
- ก. โครงการพัฒนาเกม
 - ข. โครงการพัฒนาเครื่องมือ
 - ค. โครงการประเภททดลอง
 - ง. โครงการพัฒนาสื่อการศึกษา
25. โครงการงานระบบจองตัวเครื่องบินโดยสาร จัดอยู่ในโครงการประเภทใด
- ก. โครงการจำลองทฤษฎี
 - ข. โครงการประยุกต์ใช้
 - ค. โครงการพัฒนาเครื่องมือ
 - ง. โครงการพัฒนาสื่อการศึกษา
26. การพัฒนาเว็บไซต์ เรื่อง สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี จัดเป็นโครงการประเภทอะไร
- ก. โครงการประเภททดลอง
 - ข. โครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์
 - ค. โครงการประเภทสำรวจ
 - ง. โครงการประเภทการสร้างทฤษฎีและการประยุกต์ใช้
27. ค่าโครงการของโครงการ ไม่ต้องมีหัวข้อใดต่อไปนี้
- ก. บทคัดย่อ
 - ข. เอกสารอ้างอิง
 - ค. แผนปฏิบัติงาน
 - ง. หลักการและทฤษฎี
28. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทำเพื่อสิ่งใด
- ก. ให้มีเอกสารอ้างอิง
 - ข. หาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
 - ค. หาเอกสารตามคำแนะนำของครู
 - ง. เพื่อเขียนบรรณานุกรม
29. การวางแผนการทำโครงการคือขั้นตอนใด
- ก. การเลือกหัวข้อโครงการ
 - ข. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
 - ค. การทำเค้าโครงการ
 - ง. การจัดทำโครงการ

30. สมมุติฐานคือสิ่งใด
- การวางแผนการทำงาน
 - การคาดผลไว้ล่วงหน้า
 - การแจ้งผลให้ผู้อื่นทราบ
 - การสรุปผลล่วงหน้า
31. การเขียนเค้าโครงของโครงการซึ่งเป็นการวางรูปแบบโครงการไว้ล่วงหน้าจัดอยู่ในขั้นตอนใด
- การลงมือทำโครงการ
 - การวางแผนในการทำโครงการ
 - การเขียนรายงานและแสดงผลงาน
 - การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา
32. ก่อนที่จะจัดทำโครงการ นักเรียนต้องปฏิบัติอย่างไรในขั้นตอนแรก
- ศึกษาตัวอย่างโครงการที่มีผู้จัดทำไว้แล้ว
 - เขียนเค้าโครงของโครงการ
 - ออกแบบโครงการ
 - จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำโครงการ
33. ขั้นตอนแรกของการทำโครงการคือข้อใด
- การนำเสนอและแสดงโครงการ
 - การจัดทำเค้าโครงของโครงการ
 - คัดเลือกหัวข้อโครงการที่สนใจ
 - ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและแหล่งข้อมูล
34. ในส่วนของบทนำเป็นส่วนแสดงรายละเอียดของเนื้อหาของโครงการที่ประกอบด้วยข้อใด
- ที่มาและความสำคัญของโครงการ เป้าหมายของการศึกษา ขอบเขตของโครงการ
 - คำขอบคุณ ที่มาและความสำคัญของโครงการ หลักการและทฤษฎี
 - บทคัดย่อ คำขอบคุณ หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - ความสำคัญของปัญหา วิธีดำเนินการศึกษา
35. การเขียนบทคัดย่อไม่จำเป็นต้องมีข้อใด
- ผลที่ได้
 - วิธีดำเนินการ
 - แนวคิดที่จะทำต่อไปในอนาคต
 - จุดมุ่งหมายของการทำโครงการ

36. การจัดทำรายงานโครงการมีความสำคัญอย่างไร
- ก. เพื่อบอกความเป็นมาของโครงการ
 - ข. เพื่อบอกขั้นตอนการจัดทำโครงการ
 - ค. เพื่อเป็นส่วนประกอบในการประเมินโครงการ
 - ง. เพื่ออธิบาย และบอกรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำโครงการ
37. การรวบรวมรายชื่อหนังสือ วารสาร เว็บไซต์ จัดอยู่ในส่วนใดของการเขียนรายงานโครงการ
- ก. บทคัดย่อ
 - ข. หลักการและทฤษฎี
 - ค. คู่มือการใช้
 - ง. บรรณานุกรม
38. ข้อใดไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการจัดแสดงและการนำเสนอผลงาน
- ก. ชื่อโครงการ ชื่อผู้ทำโครงการ ชื่อที่ปรึกษา
 - ข. ผลงานที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการ
 - ค. ผลงานทุกชิ้นที่ทดลองไม่สำเร็จ
 - ง. วิธีการดำเนินการ โดยเฉพาะขั้นตอนที่เด่นและสำคัญ
39. วัตถุประสงค์ของการจัดนิทรรศการ นำเสนอผลงานคือข้อใด
- ก. แสดงผลงาน ขั้นตอนวิธีการประดิษฐ์ชิ้นงาน
 - ข. สร้างทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของชิ้นงาน
 - ค. เพื่อเผยแพร่ความภูมิใจในระหว่างกัน
 - ง. ถูกทุกข้อ
40. สาระสำคัญของการพูดนำเสนอโครงการควรประกอบด้วยข้อใด
- ก. ผลที่ได้จากโครงการมีประโยชน์
 - ข. โครงการที่พัฒนาทำงานได้จริง
 - ค. วิธีทำงานที่เป็นระบบ
 - ง. ถูกทุกข้อ

เฉลยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น

1. ข	9. ค	17. ก	25. ข	33. ค
2. ก	10. ค	18. ก	26. ข	34. ก
3. ค	11. ข	19. ค	27. ก	35. ค
4. ก	12. ข	20. ข	28. ข	36. ง
5. ค	13. ง	21. ค	29. ค	37. ง
6. ค	14. ง	22. ก	30. ข	38. ค
7. ง	15. ง	23. ข	31. ข	39. ง
8. ง	16. ค	24. ค	32. ข	40. ง

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น

.....
 คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

1. ถ้านักเรียนอาศัยอยู่จังหวัดอุบลราชธานี หากต้องการสืบค้นเกี่ยวกับผาแต้มควรสืบค้นข้อมูลจากแหล่งใด จึงจะรวดเร็วและเหมาะสมที่สุด
 - ก. สารานุกรม
 - ข. สถานที่จริง
 - ค. ฐานข้อมูลออนไลน์
 - ง. บรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง
2. การศึกษาประวัติศาสตร์ เพื่อให้ทราบข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด ควรยึดสิ่งใดเป็นสำคัญ
 - ก. หลักฐาน
 - ข. นักโบราณคดี
 - ค. เครื่องมือที่ใช้ขุด
 - ง. วิธีเผยแพร่ข้อมูล
3. ถ้าต้องการทราบประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นควรรวบรวมข้อมูลจากหลักฐานในข้อใด
 - ก. สอบถามจากเพื่อนข้างบ้าน
 - ข. โบราณสถานที่เพิ่งก่อสร้าง
 - ค. คำบอกเล่าของผู้สูงอายุในท้องถิ่น
 - ง. ภาพถ่ายของตนเองตอนเด็ก
4. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
 - ก. เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้
 - ข. เรื่องราวทางประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงได้ หากมีการค้นพบหลักฐานใหม่
 - ค. เรื่องราวทางประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงได้หากเจ้าของหลักฐานแสดงความจำนงใหม่
 - ง. เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ หากมีหลักฐานหรือการตีความใหม่
5. ถ้าต้องการสืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่น ควรปฏิบัติอย่างไรเป็นขั้นตอนแรก
 - ก. กำหนดหัวข้อ
 - ข. รวบรวมข้อมูลหลักฐาน
 - ค. นำเสนอข้อมูล
 - ง. ตรวจสอบลักษณะข้อมูล

6. การตีความหลักฐานข้อมูลใหม่ควรพิจารณาจากข้อใด
 - ก. ความพอใจของตนเอง
 - ข. คำบอกเล่าจากคนอื่น
 - ค. หลักฐานที่น่าเชื่อถือที่สุด
 - ง. ความพอใจของเจ้าของหลักฐาน
7. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างไร
 - ก. ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว
 - ข. เป็นสินค้าทางเศรษฐกิจของชุมชน
 - ค. สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับท้องถิ่น
 - ง. เห็นการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ในท้องถิ่น
8. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในข้อใดไม่ใช่หลักฐานชั้นต้น
 - ก. วัตถุที่ค้นพบที่เมืองไชยา
 - ข. ภาพถ่ายงานลูกทุ่งวิถีจร
 - ค. สมุดบันทึกเหตุการณ์
 - ง. บทความทางวิชาการเรื่องประวัติกรุงสุโขทัย
9. ข้อใดเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นทั้งหมด
 - ก. ตำนาน, ศิลจารึก
 - ข. นิทานพื้นบ้าน, วัตถุ
 - ค. ภาพถ่ายท้องถิ่น, จดหมายเหตุ
 - ง. พระราชพงศาวดาร, หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น
10. ข้อใดเป็นหลักฐานที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษรทั้งหมด
 - ก. เครื่องประดับหิน ศิลจารึก
 - ข. สมุดข่อย โบราณสถาน
 - ค. ขวานหินขัด ถ้วยชามสังคโลก
 - ง. จารึกใบลาน พงศาวดาร
11. หลักฐานในข้อใดให้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อปราสาทพระวิหาร
 - ก. แผนที่
 - ข. คำตัดสินของศาลโลก
 - ค. แบบสอบถาม
 - ง. หนังสือท่องเที่ยวปราสาทพระวิหาร

12. ข้อใดเป็นหลักในการตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล
- ตอบคำถามโดยใช้แนวความคิดเห็นของผู้อื่น
 - ตอบคำถามโดยยึดหลักฐานที่ทันสมัยเท่านั้น
 - ตอบคำถามโดยยึดความคิดของตนเองเป็นหลัก
 - ตอบคำถามโดยรวบรวมจากหลักฐานที่หลากหลาย
13. ข้อใด ไม่ใช่ข้อเท็จจริง
- ในสมัยสุโขทัยมีประเพณีลอยกระทง
 - นางนพมาศประดิษฐ์กระทงขึ้นเป็นคนแรก
 - ศิลาจารึกสุโขทัยกล่าวถึงการเผาเทียนเล่นไฟ
 - ประเพณีลอยกระทงเป็นประเพณีที่สำคัญในสมัยสุโขทัย
14. การนำเสนอข้อมูลควรยึดหลักในข้อใด
- นำเสนอข้อมูลเฉพาะด้านที่ดี
 - นำเสนอข้อมูลตามความเป็นจริง
 - นำเสนอข้อมูลโดยใช้ความรู้สึกส่วนตัว
 - นำเสนอข้อมูลโดยใช้หลักฐานเพียงชิ้นเดียว
15. ข้อใดเป็นหลักฐานที่ทำให้เราทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ในอดีตมากที่สุด
- อาวุธโบราณ
 - โครงกระดูกมนุษย์
 - จารึกเรื่องราวในชุมชน
 - ภาพถ่ายสภาพชุมชนในอดีต
16. ข้อใดเป็นปัญหาสำคัญในการตีความประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- นักประวัติศาสตร์ไม่ได้รับการยอมรับ
 - การค้นพบหลักฐานใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง
 - คนในท้องถิ่นยอมรับในหลักฐานใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา
 - คนในท้องถิ่นมักต่อต้านการตีความหลักฐานที่ค้นพบใหม่
17. ข้อใดคือความจริง
- ไทยเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2310
 - ไทยเสียกรุงศรีอยุธยา เพราะพม่ามีไพร่พลมหาศาล
 - ไทยเสียกรุงศรีอยุธยา เพราะพม่าเตรียมพร้อมมาอย่างดี
 - ไทยเสียกรุงศรีอยุธยา เพราะไทยเกิดความแตกแยกในราชสำนัก

18. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
- ก. ความจริง คือ เรื่องที่เกิดขึ้นจริง
 - ข. ข้อเท็จจริง คือ เรื่องที่เกิดขึ้นจริง
 - ค. ข้อเท็จจริง คือ เรื่องที่พิสูจน์ไม่ได้
 - ง. ความจริง คือ เรื่องที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้
19. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของข้อมูลที่เป็นความจริง
- ก. ข้อมูลที่ตรวจสอบแล้วว่าเป็นความจริง
 - ข. ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่เกิดขึ้นจริงที่แก้ไขไม่ได้
 - ค. ข้อมูลที่สรุปว่าเป็นเรื่องจริงโดยอาศัยจากประสบการณ์
 - ง. ข้อมูลที่พิสูจน์แล้วว่าเป็นจริงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้
20. ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับความจริงและข้อเท็จจริง
- ก. ความจริงอาจเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์
 - ข. ข้อเท็จจริงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา
 - ค. ข้อเท็จจริงคือเรื่องราวที่พิสูจน์แล้วว่าเป็นเรื่องจริง
 - ง. ความจริงคือการขยายความตามความรู้สึกของผู้เล่า
21. การเลือกหัวข้อโครงการควรพิจารณาสิ่งใดเป็นลำดับแรก
- ก. เคยมีผู้ทำแล้ว
 - ข. ลงทุนต่ำ
 - ค. ความสามารถของตน
 - ง. จำหน่ายได้
22. นักเรียนไม่ควรเลือกหัวข้อโครงการใด
- ก. การสร้างไวรัสคอมพิวเตอร์
 - ข. เครื่องจับลูกน้ำ
 - ค. เครื่องให้อาหารปลา
 - ง. การหาสารพิษในอาหาร
23. สิ่งใดสำคัญในการคิดหัวข้อโครงการ
- ก. ความคิดสร้างสรรค์
 - ข. การอยากทดลอง
 - ค. ความต้องการของครู
 - ง. เวลาในการทำโครงการ

24. โครงการงานเรื่องการทดลองการไหลของของเหลว จัดอยู่ในโครงการประเภทใด
- ก. โครงการพัฒนาเกม
 - ข. โครงการพัฒนาเครื่องมือ
 - ค. โครงการประเภททดลอง
 - ง. โครงการพัฒนาสื่อการศึกษา
25. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทำเพื่อสิ่งใด
- ก. ให้มีเอกสารอ้างอิง
 - ข. หาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
 - ค. หาเอกสารตามคำแนะนำของครู
 - ง. เพื่อเขียนบรรณานุกรม
26. การวางแผนการทำโครงการคือขั้นตอนใด
- ก. การเลือกหัวข้อโครงการ
 - ข. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
 - ค. การทำเค้าโครงการ
 - ง. การจัดทำโครงการ
27. โครงการระบบจองตัวเครื่องบินโดยสาร จัดอยู่ในโครงการประเภทใด
- ก. โครงการจำลองทฤษฎี
 - ข. โครงการประยุกต์ใช้
 - ค. โครงการพัฒนาเครื่องมือ
 - ง. โครงการพัฒนาสื่อการศึกษา
28. การพัฒนาเว็บไซต์ เรื่อง สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี จัดเป็นโครงการประเภทอะไร
- ก. โครงการประเภททดลอง
 - ข. โครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์
 - ค. โครงการประเภทสำรวจ
 - ง. โครงการประเภทการสร้างทฤษฎีและการประยุกต์ใช้
29. เค้าโครงของโครงการ ไม่ต้องมีหัวข้อใดต่อไปนี้
- ก. บทคัดย่อ
 - ข. เอกสารอ้างอิง
 - ค. แผนปฏิบัติงาน
 - ง. หลักการและทฤษฎี

30. การเขียนเค้าโครงของโครงการซึ่งเป็นการวางรูปแบบโครงการไว้ล่วงหน้าจัดอยู่ในขั้นตอนใด
- ก. การลงมือทำโครงการ
 - ข. การวางแผนในการทำโครงการ
 - ค. การเขียนรายงานและแสดงผลงาน
 - ง. การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา
31. สมมุติฐานคือสิ่งใด
- ก. การวางแผนการทำงาน
 - ข. การคาดผลไว้ล่วงหน้า
 - ค. การแจ้งผลให้ผู้อื่นทราบ
 - ง. การสรุปผลล่วงหน้า
32. ก่อนที่จะจัดทำโครงการ นักเรียนต้องปฏิบัติอย่างไรในขั้นตอนแรก
- ก. ศึกษาตัวอย่างโครงการที่มีผู้จัดทำไว้แล้ว
 - ข. เขียนเค้าโครงของโครงการ
 - ค. ออกแบบโครงการ
 - ง. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำโครงการ
33. ในส่วนของบทนำเป็นส่วนแสดงรายละเอียดของเนื้อหาของโครงการที่ประกอบด้วยข้อใด
- ก. ที่มาและความสำคัญของโครงการ เป้าหมายของการศึกษา ขอบเขตของโครงการ
 - ข. คำขอบคุณ ที่มาและความสำคัญของโครงการ หลักการและทฤษฎี
 - ค. บทคัดย่อ คำขอบคุณ หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - ง. ความสำคัญของปัญหา วิธีดำเนินการศึกษา
34. การเขียนบทคัดย่อไม่จำเป็นต้องมีข้อใด
- ก. ผลที่ได้
 - ข. วิธีดำเนินการ
 - ค. แนวคิดที่จะทำต่อไปในอนาคต
 - ง. จุดมุ่งหมายของการทำโครงการ
35. ขั้นตอนแรกของการทำโครงการคือข้อใด
- ก. การนำเสนอและแสดงโครงการ
 - ข. การจัดทำเค้าโครงของโครงการ
 - ค. คัดเลือกหัวข้อโครงการที่สนใจ
 - ง. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและแหล่งข้อมูล

36. ข้อใดไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการจัดแสดงและการนำเสนอผลงาน
- ก. ชื่อโครงการ ชื่อผู้ทำโครงการ ชื่อที่ปรึกษา
 - ข. ผลงานที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการ
 - ค. ผลงานทุกชิ้นที่ทดลองไม่สำเร็จ
 - ง. วิธีการดำเนินการ โดยเฉพาะขั้นตอนที่เด่นและสำคัญ
37. วัตถุประสงค์ของการจัดนิทรรศการ นำเสนอผลงานคือข้อใด
- ก. แสดงผลงาน ขั้นตอนวิธีการประดิษฐ์ชิ้นงาน
 - ข. สร้างทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของชิ้นงาน
 - ค. เพื่อเผยแพร่ความภูมิใจในระหว่างกัน
 - ง. ถูกทุกข้อ
38. การจัดทำรายงานโครงการมีความสำคัญอย่างไร
- ก. เพื่อบอกความเป็นมาของโครงการ
 - ข. เพื่อบอกขั้นตอนการจัดทำโครงการ
 - ค. เพื่อเป็นส่วนประกอบในการประเมินโครงการ
 - ง. เพื่ออธิบาย และบอกรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำโครงการ
39. การรวบรวมรายชื่อหนังสือ วารสาร เว็บไซต์ จัดอยู่ในส่วนใดของการเขียนรายงานโครงการ
- ก. บทคัดย่อ
 - ข. หลักการและทฤษฎี
 - ค. คู่มือการใช้
 - ง. บรรณานุกรม
40. สาระสำคัญของการพูดนำเสนอโครงการควรประกอบด้วยข้อใด
- ก. ผลที่ได้จากโครงการมีประโยชน์
 - ข. โครงการที่พัฒนาทำงานได้จริง
 - ค. วิธีทำงานที่เป็นระบบ
 - ง. ถูกทุกข้อ

เฉลยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น

1. ค	9. ข	17. ก	25. ข	33. ก
2. ก	10. ค	18. ก	26. ค	34. ค
3. ค	11. ค	19. ค	27. ข	35. ค
4. ข	12. ง	20. ข	28. ข	36. ค
5. ก	13. ค	21. ค	29. ก	37. ง
6. ค	14. ข	22. ก	30. ข	38. ง
7. ง	15. ง	23. ข	31. ข	39. ง
8. ง	16. ง	24. ค	32. ข	40. ง

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง โปรดพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความกับพฤติกรรมที่แสดงถึงความพึงพอใจแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความสอดคล้อง โดยใช้หลักเกณฑ์ การให้คะแนนดังนี้

- ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่แสดงถึงความพึงพอใจ
ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่แสดงถึงความพึงพอใจ
ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่ตรงกับพฤติกรรมที่แสดงถึงความพึงพอใจ

การจัดการเรียนรู้/ข้อความ	ความสอดคล้อง		
	1	0	-1
ด้านเนื้อหาสาระ			
1. เนื้อหาสาระที่เรียนตรงกับความต้องการของนักเรียน			
2. เนื้อหาสาระมีความสัมพันธ์กัน			
3. เนื้อหาสาระที่เรียนเรียงลำดับเนื้อหาได้น่าสนใจ			
4. เนื้อหาสาระที่เรียนไม่ยากเกินไป			
5. เนื้อหาสาระที่เรียนมีความสมบูรณ์ชัดเจน			
ด้านการจัดการเรียนรู้			
6. การจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ			
7. การจัดการเรียนในแต่ละกิจกรรมทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดี			
8. การจัดการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่น			
9. การจัดการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นพบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง			
10. การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน			
11. การเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนและครู			
ด้านสื่อการเรียนรู้			
12. สื่อการเรียนรู้มีความน่าสนใจ			
13. สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลาย			
14. สื่อการเรียนรู้ให้สาระการเรียนรู้ที่มีคุณค่า			

การจัดการเรียนรู้/ข้อคำถาม	ความสอดคล้อง		
	1	0	-1
15. สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสม ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลา			
16. สื่อการเรียนรู้ส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักเรียน			
ด้านการวัดและประเมินผล			
17. นักเรียนมีโอกาสได้ทราบคะแนนของผลงานที่ทำ			
18. มีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย			
19. วิธีการประเมินผลการเรียนเหมาะสมและยุติธรรม			
20. เครื่องมือวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม			

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความพอใจ ที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียน

การจัดการเรียนรู้/ข้อคำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านเนื้อหาสาระ					
1. เนื้อหาสาระที่เรียนตรงกับความต้องการของนักเรียน					
2. เนื้อหาสาระมีความสัมพันธ์กัน					
3. เนื้อหาสาระที่เรียนเรียงลำดับเนื้อหาได้น่าสนใจ					
4. เนื้อหาสาระที่เรียนไม่ยากเกินไป					
5. เนื้อหาสาระที่เรียนมีความสมบูรณ์ชัดเจน					
ด้านการจัดการเรียนรู้					
6. การจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ					
7. การจัดการเรียนในแต่ละกิจกรรมทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดี					
8. การจัดการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่น					
9. การจัดการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นพบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง					
10. การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน					
11. การเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนและครู					
ด้านสื่อการเรียนรู้					
12. สื่อการเรียนรู้มีความน่าสนใจ					
13. สื่อการเรียนรู้ให้สาระการเรียนรู้ที่มีคุณค่า					
14. สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสม ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลา					
15. สื่อการเรียนรู้ส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักเรียน					
ด้านการวัดและประเมินผล					
16. มีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย					
17. วิธีการประเมินผลการเรียนเหมาะสมและยุติธรรม					

ภาคผนวก ค

การหาคุณภาพเครื่องมือและผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผนการจัดการเรียนรู้	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					เฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
	1	2	3	4	5		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	4.86	4.91	4.60	4.95	4.86	4.83	เหมาะสมมากที่สุด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	4.95	4.78	4.86	4.91	4.91	4.88	เหมาะสมมากที่สุด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3	4.86	4.82	4.82	4.73	4.78	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4	4.78	4.82	4.91	4.86	4.95	4.86	เหมาะสมมากที่สุด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5	4.65	4.73	4.82	4.82	4.69	4.74	เหมาะสมมากที่สุด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6	4.65	4.69	4.73	4.73	4.69	4.69	เหมาะสมมากที่สุด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7	4.60	4.56	4.65	4.86	4.69	4.67	เหมาะสมมากที่สุด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8	4.86	4.78	4.78	4.82	4.73	4.79	เหมาะสมมากที่สุด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9	4.34	4.60	4.47	4.60	4.43	4.48	เหมาะสมมาก
รวม						4.74	เหมาะสมมากที่สุด

ใช้หลักเกณฑ์การประเมิน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2546 : 162)

4.51 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

สรุปผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบทดสอบ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	-1	3	0.60	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	1	1	0	1	0	3	0.60	ใช้ได้
7	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
12	0	1	0	1	1	3	0.60	ใช้ได้
13	1	1	1	-1	1	3	0.60	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
15	1	1	1	1	0	4	0.80	ใช้ได้
16	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
17	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
18	1	1	1	-1	1	3	0.60	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
20	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
21	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
22	-1	1	1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
23	1	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
24	1	0	1	0	1	3	0.60	ใช้ได้
25	1	1	1	1	-1	3	0.60	ใช้ได้
26	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
27	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
28	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
29	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
30	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
31	1	1	1	1	-1	3	0.60	ใช้ได้
32	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
33	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
34	1	1	1	-1	1	3	0.60	ใช้ได้
35	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
36	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
37	1	1	1	1	0	4	0.80	ใช้ได้
38	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
39	1	1	1	-1	1	3	0.60	ใช้ได้
40	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
41	1	1	1	-1	1	3	0.60	ใช้ได้
42	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
43	1	1	1	1	0	4	0.80	ใช้ได้
44	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
45	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
46	1	1	1	-1	1	3	0.60	ใช้ได้
47	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
48	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
49	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
50	-1	1	1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
51	1	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
52	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
53	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
54	1	1	1	1	0	4	0.80	ใช้ได้

ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบทดสอบ
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาของท้องถิ่น
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ข้อที่	จำนวนคนที่ตอบถูก		ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ		
1	11	6	0.63	0.38
2	14	7	0.78	0.53
3	12	7	0.70	0.38
4	14	6	0.74	0.61
5	13	5	0.67	0.61
6	14	4	0.67	0.76
7	13	7	0.74	0.46
8	14	4	0.67	0.76
9	14	7	0.78	0.53
10	13	8	0.78	0.38
11	12	6	0.67	0.46
12	13	8	0.78	0.38
13	14	7	0.78	0.53
14	13	7	0.74	0.46
15	12	9	0.78	0.23
16	12	6	0.67	0.46
17	12	7	0.70	0.38
18	12	7	0.70	0.38
19	14	7	0.78	0.53
20	12	6	0.67	0.46
21	12	7	0.70	0.38
22	13	6	0.70	0.53
23	14	7	0.78	0.53
24	12	7	0.70	0.38
25	10	8	0.67	0.15*

26	13	7	0.74	0.46
27	11	8	0.70	0.23
28	12	5	0.63	0.53
29	12	6	0.67	0.46
30	12	6	0.67	0.46
31	10	4	0.52	0.46
32	12	2	0.52	0.76
33	10	4	0.52	0.46
34	14	5	0.70	0.69
35	14	4	0.67	0.76
36	14	4	0.67	0.76
37	13	3	0.59	0.76
38	13	6	0.70	0.53
39	13	9	0.81*	0.30
40	14	5	0.70	0.69
41	13	6	0.70	0.53
42	13	5	0.67	0.61
43	13	6	0.70	0.53
44	13	6	0.70	0.53
45	12	5	0.63	0.53
46	14	8	0.81*	0.46
47	13	9	0.81*	0.30
48	13	6	0.70	0.53
49	13	3	0.59	0.76
50	13	7	0.74	0.46
51	13	8	0.78	0.38
52	13	6	0.70	0.53
53	13	6	0.70	0.53
54	12	3	0.56	0.69

สรุปผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด
 ของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน วิชาประวัติศาสตร์
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	-1	1	1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
10	0	1	1	0	1	3	0.60	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
12	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
13	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
15	1	1	1	1	0	4	0.80	ใช้ได้
16	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
17	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
18	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
19	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
20	1	1	1	-1	1	3	0.60	ใช้ได้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
วิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

Reliability

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	71.37	33.242	.972	.941
A2	71.37	33.242	.972	.941
A3	71.37	33.242	.972	.941
A4	71.37	33.242	.972	.941
A5	71.37	33.242	.972	.941
A6	71.26	34.353	.784	.945
A7	71.37	33.242	.972	.941
A8	71.33	33.615	.903	.942
A9	71.33	33.615	.903	.942
A10	71.37	33.242	.972	.941
A11	71.30	33.986	.841	.943
A12	71.37	33.242	.972	.941
A14	71.67	36.231	.592	.948
A15	71.26	40.815	-.290	.964
A16	71.63	38.781	.047	.956
A18	71.48	37.490	.245	.954
A19	71.41	37.481	.237	.955

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.949	17

ภาคผนวก ง
หนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง

ที่ ศธ ๐๔๑๘๓.๑๑๓/ว๑๒๒

โรงเรียนบ้านแสงน้อย ตำบลนาคำใหญ่
อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี
๓๔๑๕๐

๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๑

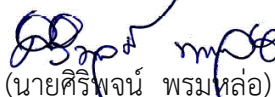
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำผลงานทางวิชาการ

เรียน ดร.สาญจน์ห์ รัตนโสภา

ด้วยมีข้าราชการครูในสถานศึกษา จำนวน ๑ ราย ได้แก่ นางสาวจินตนา ครองยุทธ ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านแสงน้อย กำลังทำการวิจัยโครงการวิจัย และพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน กลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี เขต 1” ในขณะนี้อยู่ระหว่างการพัฒนาเครื่องมือวิจัย โรงเรียนบ้านแสงน้อยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทำ วิจัยเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้พิจารณาให้ความเห็นและตรวจสอบ ความเหมาะสมของเครื่องมือ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพื่อให้ข้าราชการครูได้ปรับปรุง เครื่องมือให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายศิริพจน์ พรหมหล่อ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแสงน้อย

กลุ่มบริหารงานบุคคล

๐๙๔-๕๓๐๔๒๙๙

ที่ ศธ ๐๔๑๘๓.๑๑๓/ว๑๒๒

โรงเรียนบ้านแสงน้อย ตำบลนาคำใหญ่
อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี
๓๔๑๕๐

๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๑

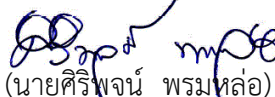
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำผลงานทางวิชาการ

เรียน ดร.อมรรัตน์ พันธงาม

ด้วยมีข้าราชการครูในสถานศึกษา จำนวน ๑ ราย ได้แก่ นางสาวจินตนา ครองยุทธ ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านแสงน้อย กำลังทำการวิจัยโครงการวิจัย และพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน กลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรม การจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1” ในขณะนี้อยู่ระหว่างการพัฒนาเครื่องมือวิจัย โรงเรียนบ้านแสงน้อยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทำ วิจัยเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้พิจารณาให้ความเห็นและตรวจสอบ ความเหมาะสมของเครื่องมือ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพื่อให้ข้าราชการครูได้ปรับปรุง เครื่องมือให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายศิริพจน์ พรหมหล่อ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแสงน้อย

กลุ่มบริหารงานบุคคล

๐๙๔-๕๓๐๔๒๙๙

ที่ ศธ ๐๔๑๘๓.๑๑๓/ว๑๒๒

โรงเรียนบ้านแสงน้อย ตำบลนาคำใหญ่
อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี
๓๔๑๕๐

๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๑

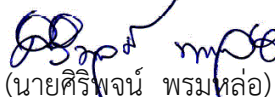
เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำผลงานทางวิชาการ

เรียน ดร.นิรมิตร ชวระนอง

ด้วยมีข้าราชการครูในสถานศึกษา จำนวน ๑ ราย ได้แก่ นางสาวจินตนา ครองยุทธ ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านแสงน้อย กำลังทำการวิจัยโครงการวิจัย และพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน กลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1” ในขณะนี้อยู่ระหว่างการพัฒนาเครื่องมือวิจัย โรงเรียนบ้านแสงน้อยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทำวิจัยเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้พิจารณาให้ความเห็นและตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพื่อให้ข้าราชการครูได้ปรับปรุงเครื่องมือให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายศิริพจน์ พรหมหล่อ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแสงน้อย

กลุ่มบริหารงานบุคคล

๐๙๔-๕๓๐๔๒๙๙

ที่ ศธ ๐๔๑๘๓.๑๑๓/ว๑๒๒

โรงเรียนบ้านแสงน้อย ตำบลนาคำใหญ่
อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี
๓๔๑๕๐

๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๑

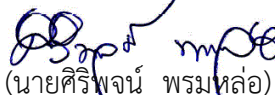
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำผลงานทางวิชาการ

เรียน ดร. สลิลโรจน์ บุญตาราษฎร์

ด้วยมีข้าราชการครูในสถานศึกษา จำนวน ๑ ราย ได้แก่ นางสาวจินตนา ครองยุทธ ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านแสงน้อย กำลังทำการวิจัยโครงการวิจัย และพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน กลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรม การจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี เขต 1” ในขณะนี้อยู่ระหว่างการพัฒนาเครื่องมือวิจัย โรงเรียนบ้านแสงน้อยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทำ วิจัยเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้พิจารณาให้ความเห็นและตรวจสอบ ความเหมาะสมของเครื่องมือ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพื่อให้ข้าราชการครูได้ปรับปรุง เครื่องมือให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายศิริพงษ์ พรหมหล่อ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแสงน้อย

กลุ่มบริหารงานบุคคล

๐๙๔-๕๓๐๔๒๙๙

ที่ ศธ ๐๔๑๘๓.๑๑๓/ว๑๒๒

โรงเรียนบ้านแสงน้อย ตำบลนาคำใหญ่
อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี
๓๔๑๕๐

๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๑

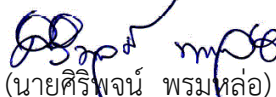
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำผลงานทางวิชาการ

เรียน ดร.ปัญญา ตรีเลิศพจน์กุล

ด้วยมีข้าราชการครูในสถานศึกษา จำนวน ๑ ราย ได้แก่ นางสาวจินตนา ครองยุทธ ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านแสงน้อย กำลังทำการวิจัยโครงการวิจัย และพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน กลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรม การจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1” ในขณะนี้อยู่ระหว่างการพัฒนาเครื่องมือวิจัย โรงเรียนบ้านแสงน้อยพิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทำ วิจัยเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้พิจารณาให้ความเห็นและตรวจสอบ ความเหมาะสมของเครื่องมือ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพื่อให้ข้าราชการครูได้ปรับปรุง เครื่องมือให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายศิริพจน์ พรหมหล่อ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแสงน้อย

กลุ่มบริหารงานบุคคล

๐๙๔-๕๓๐๔๒๙๙

ที่ ศธ ๐๔๑๘๓.๑๑๓/๑๒๘

โรงเรียนบ้านแสงน้อย ตำบลนาคำใหญ่
อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี
๓๔๑๕๐

๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑

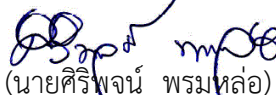
เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแดงหม้อ

ด้วยมีข้าราชการครูในสถานศึกษา จำนวน ๑ ราย ได้แก่ นางสาวจินตนา ครองยุทธ ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านแสงน้อย กำลังทำการวิจัยโครงการวิจัย และพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน กลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแสงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1” ในขณะนี้อยู่ระหว่างการพัฒนาเครื่องมือวิจัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยดังกล่าว และขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายศิริพจน์ พรหมหล่อ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแสงน้อย

กลุ่มบริหารงานบุคคล

๐๙๔-๕๓๐๔๒๙๙